

**PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

596

Temeljem članka 16. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 101/15) i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 10.2.2016. godine, broj 01-50-1-441-12/16, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRIČUVE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, u iznosu od 1.500,00 KM Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj općini Ilijaška iz Ilijaša, kao potpora i pomoć za organizaciju vaskršnjeg koncerta.

Članak 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Srpske pravoslavne crkvene općine Ilijaške.

Članak 3.

(Izvjешće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Srpska pravoslavna crkvena općina Ilijaška da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 04-02-2-629-53/16

27. travnja 2016. godine

Sarajevo

Član Predsjedništva BiH

Dr. **Mladen Ivanić**, v. r.

Na osnovu člana 16. stava (3) Zakona o Bužetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 101/15) i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 10.02.2016. godine, broj 01-50-1-441-12/16, član Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

**ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2016. годину, у износу од 1.500,00 КМ Српској православној црквеној општини Илијашка из Илијаша, као подршка и помоћ за организацију васкршњег концерта.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са

Обавезује се Омладинска организација "Развој" Источно Сарајево да dostavi извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Na osnovu člana 16. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 101/15), i člana 4. stava (1) i 2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 10.2.2016. godine, broj 01-50-1-441-12/16, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Banjalučkoj biskupiji za organizovanje odlaska na godišnju komemoraciju blajburških žrtava i "Križnog puta".

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizovanje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Banjalučke biskupije.

Član 3.

(Izveštaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Banjalučka biskupija da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-629-57/16

11. maja 2016. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

600

Na temelju članka 10. stavak (2) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2016. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 101/15) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 53. sjednici, održanoj 26. travnja 2016. godine, donijelo je

ODLUKU O KRITERIJIMA ZA RASPODJELU TEKUĆIH DAROVNICA ODOBRENIH MINISTARSTVU VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH ODNOSA BOSNE I HERCEGOVINE ZA POTPORU SAJAMSKIM I DRUGIM MANIFESTACIJAMA I AKTIVNOSTIMA U ZEMLJI I INOZEMSTVU U SVRHU PROMIDŽBE DOMAĆE PROIZVODNJE U 2016. GODINI

Članak 1.

(Predmet odluke)

- (1) Ovom se Odlukom utvrđuju uvjeti, kriteriji i način raspodjele darovnica namijenjenih za potporu sajamskim i drugim manifestacijama i aktivnostima u zemlji i inozemstvu u svrhu promidžbe domaće proizvodnje, a koje su utvrđene Proračunom institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza za 2016. godinu.
- (2) Darovnice iz stavka (1) ovog članka, u iznosu od 750.000 KM rasporedit će se na sljedeći način:
 - a) 270.000 KM za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji;
 - b) 241.000 KM za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u inozemstvu;

- c) 69.000 KM za Međunarodnu izložbu hortikulture pod nazivom "Cvijeće za djecu" EXPO Antalija 2016. godine;
- d) 50.000 KM za XXI Međunarodnu izložbu pod nazivom "21. vijek, dizajn poslije dizajna" Milano, Italija;
- e) 50.000 KM za Sarajevo biznis forum i Biznis forum Kina + 16 zemalja Centralne i Istočne Europe; i
- f) 70.000 KM za izradu materijala za promidžbu u suradnji s Agencijom za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini i tehničko opremanje sale za promocije.

Članak 2.

(Uvjeti za dodjelu sredstava za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji)

Pravo na dodjelu sredstava za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji imaju organizatori manifestacija koji ispunjavaju sljedeće uvjete:

- a) da imaju višegodišnje iskustvo u organizaciji sajmovi;
- b) da sajamska manifestacija ima međunarodni karakter;
- c) da se kroz sajamsku i drugu aktivnost promovira domaća proizvodnja;
- d) da dostave pismenu izjavu da će razmjerno dobivenim sredstvima umanjiti troškove učešća domaćim kompanijama.

Članak 3.

(Kriteriji za dodjelu sredstava za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji)

Prilikom odabira sajamskih i drugih manifestacija u zemlji, koje će biti podržane sredstvima iz članka 1. ove Odluke, vodit će se računa o sljedećim kriterijima:

- a) regionalnoj i sektorskoj zastupljenosti;
- b) broju izlagača i posjetitelja u prethodnim godinama.

Članak 4.

(Objavljivanje javnog poziva)

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) će po stupanju na snagu ove Odluke objaviti javni poziv organizatorima sajamskih i drugih manifestacija u zemlji na web stranici Ministarstva i u tri dnevna lista.

Članak 5.

(Povjerenstvo za razmatranje zahtjeva za dodjelu darovnice za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji)

- (1) Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa formirat će Povjerenstvo za razmatranje zahtjeva za dodjelu darovnica za potporu sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).
- (2) Povjerenstvo će usvojiti Poslovnik o radu, propisati potrebitu dokumentaciju koju je neophodno dostaviti uz zahtjev za dodjelu darovnica, pregledati dostavljene prijave, utvrditi listu sajamskih i drugih manifestacija u zemlji koje ispunjavaju propisane uvjete i predmetnu listu dostaviti ministru vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.
- (3) Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dostavit će Vijeću ministara Bosne i Hercegovine Prijedlog odluke o izboru sajamskih i drugih manifestacija u zemlji i inozemstvu na suglasnost.

Članak 6.

(Raspodjela sredstava za sajamske i druge manifestacije u inozemstvu)

- (1) Sredstva za sajamske i druge manifestacije u inozemstvu će se dodijeliti zainteresiranim učesnicima u suradnji s

Ванјскотрговинском комором Босне и Херцеговине. У ту сврху, Министарство ће с Ванјскотрговинском комором Босне и Херцеговине закључити Протокол о намјенском утрошку средстава, сајамским и другим манифестацијама које се подржавају и међусобним правима и обавезама које ће проистећи из тог протокола.

- (2) Министарство ће доставити Вљеу министара Босне и Херцеговине информацију о извршеној расподјели средстава за сајамске и друге манифестације у иностранству.
- (3) Учесће Босне и Херцеговине на одређеној сајамској манифестацији у иностранству, као и износ средстава за ове намјене, утврдити ће се посебном одлуком Вљеа министара Босне и Херцеговине.

Чланак 7.

(Подношење извјешћа)

Корисници текућих даровница из чланка 1. ове Одлуке дужни су путем Министарства, Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине доставити извјешће о намјенском утрошку ових средстава у rokovima који су прописани Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13).

Чланак 8.

(Достављање извјешћа)

Уколико је подносилац захтјева добио даровнице од Министарства за потпору сајамским и другим манифестацијама, а није доставио финансијско извјешће о намјенском утрошку средстава, његов захтјев за евентуалну додјелу средстава у наредној прорачунској години Министарство неће узети у разматрање.

Чланак 9.

(Пријелазне и завршне одредбе)

За реализацију ове Одлуке задужује се Министарство.

Чланак 10.

(Ступање на снагу и обавеза објављивања)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 72/16
26. травња 2016. године
Сарајево

Предсједатељ
Вљеа министара БиХ
Dr. Denis Zvizdić, v. г.

На основу члана 10. став (2) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2016. годину ("Службени гласник БиХ", број 101/15) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 53. сједници, одржаној 26. априла 2016. године, донио је

ОДЛУКУ

О КРИТЕРИЈУМИМА ЗА РАСПОДЈЕЛУ ТЕКУЋИХ ГРАНТОВА ОДОБРЕНИХ МИНИСТАРСТВУ СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПОДРШКУ САЈАМСКИМ И ДРУГИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА И АКТИВНОСТИМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ У СВРХУ ПРОМОЦИЈЕ ДОМАЋЕ ПРОИЗВОДЊЕ У 2016. ГОДИНИ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

- (1) Овом Одлуком утврђују се услови, критеријуми и начин расподјеле грант средстава намијењених за подршку сајамским и другим манифестацијама и

активностима у земљи и иностранству у сврху промоције домаће производње, а која су утврђена Буџетом институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза за 2016. годину.

- (2) Грант средстава из става (1) овог члана, у износу од 750.000 КМ распоредиће се на следећи начин:
 - а) 270.000 КМ за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи;
 - б) 241.000 КМ за подршку сајамским и другим манифестацијама у иностранству;
 - ц) 69.000 КМ за Међународну изложбу хортикултуре под називом "Цвијеће за дјецу" ЕХРО Анталија 2016. године;
 - д) 50.000 КМ за XXI Међународну изложбу под називом "21. вијек, дизајн послје дизајна" Милано, Италија;
 - е) 50.000 КМ за Сарајево бизнис форум и Бизнис форум Кина + 16 земаља Централне и Источне Европе; и
 - ф) 70.000 КМ за израду промотивног материјала у сарадњи са Агенцијом за унапређење страних инвестиција у Босни и Херцеговини и техничко опремање сале за промоције.

Члан 2.

(Услови за додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи)

Право на додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи имају организатори манифестација који испуњавају следеће услове:

- а) да имају вишегодишње искуство у организацији сајмова;
- б) да сајамска манифестација има међународни карактер;
- ц) да се кроз сајамску и другу активност промовише домаћа производња;
- д) да доставе писмену изјаву да ће сразмјерно добијеним средствима умањити трошкове учешћа домаћим компанијама.

Члан 3.

(Критеријуми за додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи)

Приликом одабира сајамских и других манифестација у земљи, које ће бити подржане средствима из члана 1. ове Одлуке, водиће се рачуна о следећим критеријумима:

- а) регионалној и секторској заступљености;
- б) броју излагача и посјетилаца у претходним годинама.

Члан 4.

(Објављивање јавног позива)

Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство) ће по ступању на снагу ове Одлуке објавити јавни позив организаторима сајамских и других манифестација у земљи на веб страници Министарства и у три дневна листа.

Члан 5.

(Комисија за разматрање захтјева за додјелу текућег гранта за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи)

- (1) Министар спољне трговине и економских односа формираће Комисију за разматрање захтјева за додјелу грант средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи (у даљем тексту: Комисија).
- (2) Комисија ће усвојити Пословник о раду, прописати потребну документацију коју је неопходно доставити уз захтјев за додјелу грант средстава, прегледати достављене пријаве, утврдити листу сајамских и других

манифестација у земљи које испуњавају прописане услове и предметну листу доставити министру спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине.

- (3) Министар спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине доставиће Савјету министара Босне и Херцеговине Приједлог одлуке о избору сајамских и других манифестација у земљи и иностранству на сагласност.

Члан 6.

(Расподјела средстава за сајамске и друге манифестације у иностранству)

- (1) Средства за сајамске и друге манифестације у иностранству ће се додијелити заинтересованим учесницима у сарадњи са Спољнотрговинском комором Босне и Херцеговине. У ту сврху, Министарство ће са Спољнотрговинском комором Босне и Херцеговине да закључи Протокол о намјенском утрошку средстава, сајамским и другим манифестацијама које се подржавају и међусобним правима и обавезама које ће проистећи из тог протокола.
- (2) Министарство ће доставити Савјету министара Босне и Херцеговине информацију о извршеној расподјели средстава за сајамске и друге манифестације у иностранству.
- (3) Учешће Босне и Херцеговине на одређеној сајамској манифестацији у иностранству, као и износ средстава за ове намјене, утврдиће се посебном одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине.

Члан 7.

(Подношење извјештаја)

Корисници текућих грантова из члана 1. ове Одлуке дужни су путем Министарства, Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине да доставе извјештај о намјенском утрошку ових средстава у роковима који су прописани Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13).

Члан 8.

(Достављање извјештаја)

Уколико је подносилац захтјева добио грант средстава од Министарства за подршку сајамским и другим манифестацијама, а није доставио финансијски извјештај о намјенском утрошку средстава, његов захтјев за евентуалну додјелу средстава у наредној буџетској години Министарство неће узети у разматрање.

Члан 9.

(Прелазне и завршне одредбе)

За реализацију ове Одлуке задужује се Министарство.

Члан 10.

(Ступање на снагу и обавеза објављивања)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

СМ број 72/16
26. априла 2016. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

На основу члана 10. став (2) Закона о Budžetu институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2016. годину ("Службени гласник БиХ", број 101/15) и члана 17. Закона о Vijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Vijeće министара Босне и

Херцеговине, на 53. сједници, одржаној 26. априла 2016. године, донijело је

ODLUKU

O KRITERIJIMA ZA RASPODJELU TEKUĆIH GRANTOVA ODOBRENIH MINISTARSTVU VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH ODNOSA BOSNE I HERCEGOVINE ZA PODRŠKU SAJAMSKIM I DRUGIM MANIFESTACIJAMA I AKTIVNOSTIMA U ZEMLJI I INOSTRANSTVU U SVRHU PROMOCIJE DOMAĆE PROIZVODNJE U 2016. GODINI

Član 1.

(Предмет одлуке)

- (1) Овом Одлуком утврђују се услови, критерији и начин расподеле грант средстава намињених за подршку сајамским и другим манифестацијама и активностима у земљи и иностранству у сврху промоције домаће производње, а која су утврђена Budžетом институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза за 2016. годину.
- (2) Грант средстава из става (1) овог члана, у износу од 750.000 KM распоредит ће се на слjedeћи начин:
- a) 270.000 KM за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи;
 - b) 241.000 KM за подршку сајамским и другим манифестацијама у иностранству;
 - c) 69.000 KM за Међународну изложбу hortikulture под називом "Cvijeće za djecu" EXPO Antalija 2016. године;
 - d) 50.000 KM за XXI Међународну изложбу под називом "21. vijek, dizajn poslije dizajna" Milano, Italija;
 - e) 50.000 KM за Sarajevo biznis forum i Biznis forum Kina + 16 zemalja Centralne i Istočne Evrope; i
 - f) 70.000 KM за израду promotivnog materijala u sараdњи s Agencijom за unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini i tehničko opremanje sale за промоције.

Član 2.

(Услови за додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи)

Право на додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи имају организатори манифестација који испуњавају слjedeће услове:

- a) да имају вишегодишње искуство у организацији сајмова;
- b) да сајамска манифестација има међународни карактер;
- c) да се кроз сајамску и другу активност promovira домаћа производња;
- d) да доставе писмену изјаву да ће размјерно добијеним средствима уманјити трошкове учешћа домаћим компанијама.

Član 3.

(Критерији за додјелу средстава за подршку сајамским и другим манифестацијама у земљи)

Прilikом одабора сајамских и других манифестација у земљи, које ће бити подржане средствима из члана 1. ове Одлуке, водит ће се рачуна о слjedeћим критеријима:

- a) регионалној и секторској заступљености;
- b) броју излагача и посјетитеља у претходним годинама.

Član 4.

(Објављивање јавног позива)

Министарство ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Министарство) ће по ступању на снагу ове Одлуке објавити јавни позив организаторима сајамских и

drugih manifestacija u zemlji na web stranici Ministarstva i u tri dnevna lista.

Član 5.

(Komisija za razmatranje zahtjeva za dodjelu tekućeg granta za podršku sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji)

- (1) Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa formirat će Komisiju za razmatranje zahtjeva za dodjelu grant sredstava za podršku sajamskim i drugim manifestacijama u zemlji (u daljnjem tekstu: Komisija).
- (2) Komisija će usvojiti Poslovnik o radu, propisati potrebnu dokumentaciju koju je neophodno dostaviti uz zahtjev za dodjelu grant sredstava, pregledati dostavljene prijave, utvrditi listu sajamskih i drugih manifestacija u zemlji koje ispunjavaju propisane uslove i predmetnu listu dostaviti ministru vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.
- (3) Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dostavit će Vijeću ministara Bosne i Hercegovine Prijedlog odluke o izboru sajamskih i drugih manifestacija u zemlji i inostranstvu na saglasnost.

Član 6.

(Raspodjela sredstava za sajamske i druge manifestacije u inostranstvu)

- (1) Sredstva za sajamske i druge manifestacije u inostranstvu će se dodijeliti zainteresiranim učesnicima u saradnji s Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine. U tu svrhu, Ministarstvo će s Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine zaključiti Protokol o namjenskom utrošku sredstava, sajamskim i drugim manifestacijama koje se podržavaju i međusobnim pravima i obavezama koje će proisteci iz tog protokola.
- (2) Ministarstvo će dostaviti Vijeću ministara Bosne i Hercegovine informaciju o izvršenoj raspodjeli sredstava za sajamske i druge manifestacije u inostranstvu.
- (3) Učešće Bosne i Hercegovine na određenoj sajamskoj manifestaciji u inostranstvu, kao i iznos sredstava za ove namjene, utvrdit će se posebnom odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Član 7.

(Podnošenje izvještaja)

Korisnici tekućih grantova iz člana 1. ove Odluke dužni su putem Ministarstva, Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o namjenskom utrošku ovih sredstava u rokovima koji su propisani Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13).

Član 8.

(Dostavljanje izvještaja)

Ukoliko je podnositelj zahtjeva dobio grant sredstva od Ministarstva za podršku sajamskim i drugim manifestacijama, a nije dostavio finansijski izvještaj o namjenskom utrošku sredstava, njegov zahtjev za eventualnu dodjelu sredstava u narednoj budžetskoj godini Ministarstvo neće uzeti u razmatranje.

Član 9.

(Prijelazne i završne odredbe)

Za realizaciju ove Odluke zadužuje se Ministarstvo.

Član 10.

(Stupanje na snagu i obaveza objavljivanja)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 72/16

26. aprila 2016. godine

Sarajevo

Predsjedavajući

Vijeća ministara BiH

Dr. Denis Zvizdić, s. r.

601

Na temelju članka 40. stavak 1. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 53. sjednici, održanoj 26. travnja 2016. godine, donijelo je

ODLUKU

O POTVRDI IMENOVANJA GENERALNOG DIREKTORA REGULATORNE AGENCIJE ZA KOMUNIKACIJE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom potvrđuje se imenovanje PREDRAGA KOVAČA za generalnog direktora Regulatorne agencije za komunikacije, na mandat od četiri godine.

Članak 2.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 74/16

26. travnja 2016. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Vijeća ministara BiH

Dr. Denis Zvizdić, v. r.

На основу члана 40. став 1. Закона о комуникацијама ("Службени гласник БиХ", бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине на 53. сједници, одржаној 26. априла 2016. године, донио је

ОДЛУКУ

О ПОТВРДИ ИМЕНОВАЊА ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА РЕГУЛАТОРНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком потврђује се именовање ПРЕДРАГА КОВАЧА за генералног директора Регулаторне агенције за комуникације, на мандат од четири године.

Члан 2.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења, а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 74/16

26. априла 2016. године

Сарајево

Предсједавајући

Савјета министара БиХ

Др Денис Звиздић, с. р.

Na osnovu člana 40. stav 1. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 53. sjednici, održanoj 26. aprila 2016. godine, donijelo je

ODLUKU O POTVRDI IMENOVANJA GENERALNOG DIREKTORA REGULATORNE AGENCIJE ZA KOMUNIKACIJE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom potvrđuje se imenovanje PREDRAGA KOVAČA za generalnog direktora Regulatorne agencije za komunikacije, na mandat od četiri godine.

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 74/16
26. aprila 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

602

Na temelju članka 2. stavak (4), čl. 5. i 21. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih uposlenika u operacijama podrške mira i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), članak 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 14. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13), a u svezi s Sporazumom o suradnji na prevenciji i borbi protiv prekograničnog kriminala sa Poveljom o osnivanju i radu Regionalnog centra jugoistočne europske inicijative - SECI (SECI centar) za borbu protiv prekograničnog kriminala ("Službeni glasnik BiH", broj 19/00), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 53. sjednici, održanoj 26.04.2016. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK O UPUĆIVANJU ČASNIKA ZA VEZU BOSNE I HERCEGOVINE PRI SECI/SELEC CENTRU U BUKUREŠTU

Članak 1.

Jahić Eldar, inspektor Granične policije Bosne i Hercegovine upućuje se kao časnik za vezu Bosne i Hercegovine u SECI/SELEC centar u Bukureštu, na mandat od jedne godine, počev od 01.05.2016. godine.

Članak 2.

Status časnika za vezu, plaća i druga primanja i naknade uređuju se sukladno sa odredbama Pravilnika o plaćama, dodacima i naknadama osoblja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 98/08).

Članak 3.

Ovlašćuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da zaključi Sporazum o refundiranju ukupnih troškova za plaće, naknade i druge troškove za imenovanog sa Graničnom policijom

Bosne i Hercegovine čiji je Jahić Eldar policijski službenik, a koji će se isplatiti putem Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

Imenovani zadržava pravo povratka na posao u Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, nakon okončanja mandata iz točke 1. ovog Zaključka.

Članak 5.

Za realizaciju ovog Zaključka zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Granična policija Bosne i Hercegovine i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

Ovim Zaključkom stavlja se van snage Zaključak o upućivanju časnika za vezu Bosne i Hercegovine pri SECI/SELEC centru u Bukureštu, VM broj 68/15 od 17.06.2015. godine.

Članak 7.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja i obavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 75/16
26. travnja 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Na osnovu člana 2. stav (4), čl. 5. i 21. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške mira i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 14. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13), a u vezi sa Sporazumom o saradnji na prevenciji i borbi protiv prekograničnog kriminala sa Poveljom o osnivaњу i radu Regionalnog centra југоисточне европске иницијативе - SECI (SECI centar) за борбу против prekograničnog kriminala ("Službeni glasnik BiH", broj 19/00), Savjet ministara Bosne i Hercegovine na 53. sjednici, održanoj 26.04.2016. godine, donio je

ZAKLJUČAK O UPUĆIVANJU OFICIRA ZA VEZU BOSNE I HERCEGOVINE PRI SECI/SELEC CENTRU U BUKUREŠTU

Član 1.

Јахић Елдар, инспектор Граничне полиције Босне и Херцеговине упућује се као официр за везу Босне и Херцеговине у SECI/SELEC центар у Букурешту, на мандат од једне године, почев од 01.05.2016. године.

Član 2.

Статус официра за везу, плата и друга примања и накнаде уређују се у складу са одредбама Правилника о платама, додацима и накнадама особља у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине ("Službeni glasnik BiH", broj 98/08).

Član 3.

Овлашћује се Министарство безбједности Босне и Херцеговине да закључи Споразум о рефундирању укупних трошкова за плате, накнаде и друге трошкове за именованог са Граничном полицијом Босне и Херцеговине чији је Јахић

Елдар полицијски службеник, а који ће се исплатити путем Министарства безбједности Босне и Херцеговине.

Члан 4.

Именовани задржава право повратка на посао у Граничну полицију Босне и Херцеговине, након окончања мандата из тачке 1. овог Закључка.

Члан 5.

За реализацију овог Закључка задужује се Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Гранична полиција Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 6.

Овим Закључком ставља се ван снаге Закључак о упућивању официра за везу Босне и Херцеговине при СЕЦИ/СЕЛЕЦ центру у Букурешту, СМ број 68/15 од 17.06.2015. године.

Члан 7.

Овај Закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 75/16
26. априла 2016. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Савјета министара БиХ
Др Денис Звиздић, с. р.

На основу члана 2. став (4), чл. 5. и 21. Закона о уčešћу припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке мира и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05), члана 17. Закона о Вијећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 14. Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13), а у вези са Споразумом о сарадњи на превенцији и борби против прекограничног криминала са Пovelјом о оснивању и раду Регионалног центра југоисточне европске иницијативе - SECI (SECI центар) за борбу против прекограничног криминала ("Службени гласник БиХ", број 19/00), Вијеће министара Босне и Херцеговине на 53. сједници, одржаној 26.04.2016. године, донijело је

ZAKLJUČAK O UPUĆIVANJU OFICIRA ZA VEZU BOSNE I HERCEGOVINE PRI SECI/SELEC CENTRU U BUKUREŠTU

Члан 1.

Јахић Елдар, инспектор Граничне полиције Босне и Херцеговине упућује се као официр за везу Босне и Херцеговине у SECI/SELEC центар у Букурешту, на мандат од једне године, почев од 01.05.2016. године.

Члан 2.

Status официра за везу, плата и друга приманја и накнаде уређују се у складу са одредбама Правилника о платама, dodacima и накнадима особља у дипломатско-konzularним представништвима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 98/08).

Члан 3.

Овлашћује се Министарство сигурности Босне и Херцеговине да закључи Споразум о refundiranju ukupnih troškova за plate, накнаде и друге трошкове за именованог са Граничном полицијом Босне и Херцеговине чији је Јахић Елдар полицијски службеник, а који ће се исплатити путем Министарства сигурности Босне и Херцеговине.

Члан 4.

Именовани задржава право повратка на посао у Граничну полицију Босне и Херцеговине, након окончања мандата из тачке 1. овог Закључка.

Члан 5.

За реализацију овог Закључка задужује се Министарство сигурности Босне и Херцеговине, Гранична полиција Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 6.

Овим Закључком ставља се ван снаге Закључак о упућивању официра за везу Босне и Херцеговине при SECI/SELEC центру у Букурешту, VM број 68/15 од 17.06.2015. године.

Члан 7.

Овај Закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 75/16
26. априла 2016. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Вијећа министара БиХ
Др. Денис Звиздић, с. р.

KOMISIJA ZA RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU BOSNE I HERCEGOVINE

603

На temelju чланка 5. ставак 3. Statuta Комисије, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ и чланка 2. Poslovnika о начину конституирања и рада KRRBiH бр. 138-1/12 од 27.12.2012. г. Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 25.2.2016. године, донijела

ODLUKU O RAZRJEŠENJU PREDSEDAVAJUĆEG KOMISIJE

Чланак 1.

Zoran Turković, dipl. ekonomist iz Stolca razrješava se s funkcija predsjedavajućeg Komisije za računovodstvo i reviziju BiH s danom 29.2.2016. године, zbog isteka mandata.

Чланак 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

S obzirom da je prema чланку 5. ставак 2. и 3. Statuta Комисије, predsjedavajućem KRRBiH, Zoranu Turkoviću, ističe mandat na koji je imenovan s danom 29.2.2016. године, isti je razriješen s funkcije predsjedavajućeg KRRBiH, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Предсједavajuћи
Комисије за рачуноводство
и ревизију БиХ
Zoran Turković, v. r.

Број 5-14/16
25. veljače 2016. године

На основу члана 5. став 3. Statuta Комисије, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ и члана 2. Poslovnika о начину конституирања и рада KPPBiH бр. 138-1/12 од 27.12.2012. г. Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 25.02.2016. године, донijела

ODLUKU O RAZRJEŠENJU PREDSEDAVAJUĆEG KOMISIJE

Члан 1.

Зоран Турковић, дипл.економист из Столца разрјешава се с функција предсједavajuћег Комисије за рачуноводство и

S obzirom da je članom 5. stav 3. Statuta Komisije propisano da se svake godine bira novi predsjedavajući i

ODLUKU**O IMENOVANJU GENERALNOG TAJNIKA KOMISIJE****Članak 1.**

Mirela Bojić, dipl. pravnik iz Banja Luke, imenuje se za generalnog tajnika Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine na mandatno razdoblje od godinu dana.

Članak 2.

Sukladno članku 1., imenovana preuzima sva prava i obaveze s danom 1.3.2016. godine.

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

S obzirom da je mr.sc. Gabriela Čilić Kardov, razriješena funkcije generalnog tajnika Komisije odlukom br. 5-15/16 od 25.2.2016. godine i člankom 5. Statuta Komisije propisano da sjedište generalnog tajnika određuje predsjedavajući Komisije na mandatno razdoblje od godinu dana, za generalnog tajnika Komisije RRBiH imenovana je Mirela Bojić, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Predsjedavajući

Komisije za računovodstvo
i reviziju BiH**Zoran Turković, v. r.**Broj 5-18/16
25. veljače 2016. godine
Mostar

На основу члана 5. став 3. Статута Комисије, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ и одредби члана 2. Пословника о начину конституисања и рада КРРБиХ бр. 138-1/12 од 27.12.2012. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 25.02.2016. године, донијела

ОДЛУКУ**O IMENOVANJU GENERALNOG SEKRETARA
KOMISIJE****Члан 1.**

Мирела Бојић, дипл. правник из Бања Луке, именује се за генералног секретара Комисије за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине на мандатни период од годину дана.

Члан 2.

У складу са чланом 1., именована преузима сва права и обавезе са даном 01.03.2016. године.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

С обзиром да је мр. Габриела Чилић Кардов, разријешена функције генералног секретара Комисије одлуком бр. 5-15/16 од 25.02.2016. године и чланом 5. Статута Комисије прописано да сједиште генералног секретара одређује председавајући Комисије на мандатни период од годину дана, за генералног секретара Комисије РРБиХ именована је Мирела Бојић, па је одлучено као у диспозитиву.

Председавајући

Комисије за рачуноводство и
ревизију БиХ**Зоран Турковић, с. р.**Broj 5-18/16
25. фебруара 2016. године
Мостар

Na osnovu člana 5. stav 3. Statuta Komisije, Komisija za računovodstvo i reviziju BiH i odredbi člana 2. Poslovnika o načinu konstituiranja i rada KRRBiH br. 138-1/12 od 27.12.2012. godine, Komisija za računovodstvo i reviziju BiH je, na svojoj sjednici održanoj dana 25.2.2016. godine, donijela

ODLUKU**O IMENOVANJU GENERALNOG SEKRETARA
KOMISIJE****Član 1.**

Mirela Bojić, dipl. pravnik iz Banja Luke, imenuje se za generalnog sekretara Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine na mandatni period od godinu dana.

Član 2.

Sukladno članu 1., imenovana preuzima sva prava i obaveze sa danom 1.3.2016. godine.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

S obzirom da je mr. sc. Gabriela Čilić Kardov, razriješena funkcije generalnog sekretara Komisije odlukom br. 5-15/16 od 25.2.2016. godine i članom 5. Statuta Komisije propisano da sjedište generalnog sekretara određuje predsjedavajući Komisije na mandatni period od godinu dana, za generalnog sekretara Komisije RRBiH imenovana je Mirela Bojić, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Predsjedavajući

Komisije za računovodstvo
i reviziju BiH**Zoran Turković, s. r.**Broj 5-18/16
25. februara 2016. godine
Mostar

(SI-619/16-G)

607

Na temelju članka 5. stavak 3. Statuta Komisije, Komisija za računovodstvo i reviziju BiH i članka 2. stavak 4. Poslovnika o načinu konstituiranja i rada KRRBiH br. 138-1/12 od 27.12.2012. godine i odluke KRRBiH br. 5-16/16 od 25.2.2016. godine, Komisija za računovodstvo i reviziju BiH je, na svojoj sjednici održanoj dana 10.5.2016. godine, donijela

ODLUKU**O RAZRJEŠENJU ČLANOVA KOMISIJE ZA
RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU BOSNE I
HERCEGOVINE****Članak 1.**

S funkcije članova Komisija za računovodstvo i reviziju BiH razrješavaju se:

iz *Saveza računovođa i revizora Republike Srpske*

1. Doc. dr. Jelena Poljašević

iz *Saveza računovođa, revizora i finansijskih djelatnika*

FBiH

1. Milan Dmitrović

2. Augustin Mišić

Iz *Udruženja računovođa i revizora Brčko Distrikta BiH*

1. Mr. Anka Bulatović

Članak 2.

Sukladno članku 1., imenovani se razrješavaju sa funkcije sa danom 29.2. 2016. godine, zbog isteka mandata.

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

Komisija za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine je na svojoj sjednici održanoj dana, 10.5.2016. godine, donijela odluku o razrješenju članova Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine s danom 28.2.2016. godine, zbog isteka mandata, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Predsjedavajući
Komisije za računovodstvo
i reviziju BiH
Broj 21/16
10. svibnja 2016. godine Prof. dr. **Dragan Mikerević**, v. r.

На основу члана 5. став 3. Статута Комисије, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ и члана 2. став 4. Пословник о начину конституисања и рада КРРБиХ бр. 138-1/12 од 27.12.2012. године и одлуке КРРБиХ бр. 5-16/16 од 25. 02.2016. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 10.05.2016. године, донијела

**ОДЛУКУ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

Са функције чланова Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ разрјешавају се:

из Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске
1. Доц. др Јелена Пољашевић
*из Савеза рачуновођа, ревизора и финансијских
дјелатника ФБиХ*
1. Милан Дмитровић
2. Аугустин Мишић
*Из Удружења рачуновођа и ревизора Брчко Дистрикта
БиХ*

1. Мр Анка Булатовић

Члан 2.

У складу са чланом 1., именовани се разрјешавају са функције са даном 29.02. 2016. године, због истека мандата.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине је на својој сједници одржаној дана, 10.05.2016. године, донијела одлуку о разрјешењу чланова Комисије за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине са даном 28.02.2016. године, због истека мандата, па је одлучено као у диспозитиву.

Председавајући
Комисије за рачуноводство и
ревизију БиХ
Број 21/16
10. маја 2016. године Проф. др **Драган
Микеревић**, с. р.

На основу члана 5. став 3. Статута Комисије, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ и члана 2. став 4. Пословник о начину конституисања и рада КРРБиХ бр. 138-1/12 од 27.12.2012. године и одлуке КРРБиХ бр. 5-16/16 од 25.2.2016. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 10.5.2016. године, донијела

ОДЛУКУ

**О РАЗРЈЕШЕЊУ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И
HERCEGOVINE**

Члан 1.

Са функције чланова Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ разрјешавају се:

из Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске
1. Doc. dr. Jelena Poljašević
из Савеза рачуновођа, ревизора и финансијских радника FБиH
1. Milan Dmitrović
2. Augustin Mišić
Из Удружења рачуновођа и ревизора Брчко Дистрикта БиH
1. Mr. Anka Bulatović.

Члан 2.

У складу са чланом 1., именовани се разрјешавају са функције са даном 29.2.2016. године, због истека мандата.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиH".

Образложење

Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине је на својој сједници одржаној дана, 10.5.2016. године, донијела одлуку о разрјешењу чланова Комисије за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине са даном 28.2.2016. године, због истека мандата, па је одлучено као у диспозитиву.

Председавајући
Комисије за рачуноводство
и ревизију БиH
Број 21/16
10. маја 2016. године Проф. др. **Dragan Mikerević**, s. r.
(SI-620/16-G)

608

На основу чланка 5. ставак 3. Статута Комисије, чланка 2. ставак 4. Пословника о начину конституирања и рада КРРБиH бр. 138-1/12 од 27.12.2012. године и закључка КРРБиH бр. 5-19/16 од 25.2.2016. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиH је, на својој сједници одржаној дана 10.5.2016. године, донијела

ОДЛУКУ

**О КОНСТИТУИРАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И
HERCEGOVINE ZA MANDATNO RAZDOBLJE OD 2016.
DO 2018. GODINE**

Чланак 1.

Комисија за рачуноводство и ревизију БиH конституише се за mandatno razdoblje *od 1.3.2016. do 28.2.2018. godine* u sljedećem sastavu:

из Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске
1. Prof. dr. Dragan Mikerević, Predsjedavajući
2. Prof. dr. Novak Kondić, član
3. Siniša Mutić, član
*из Савеза рачуновођа, ревизора и финансијских дјелатника
FБиH*
4. Marin Ivanišević, član
5. Mr. Željko Bošnjak, član
6. Zoran Turković, član
из Удружења рачуновођа и ревизора Брчко Дистрикта
7. Mr. Borko Reljić, član.

Чланак 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавит ће се у "Службеном гласнику БиH".

Članak 3.

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje važiti odluka br. 11/15 od 27.2.2015. godine.

Образложење

Komisija za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine je na svojoj sjednici održanoj dana, 10.5.2016. godine u Banja Luci, donijela odluku o konstituiranju Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine za prethodno utvrđeno mandatno razdoblje pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Predsjedavajući

Komisije za računovodstvo
i reviziju BiH

Broj 22/16

10. svibnja 2016. godine

Prof. dr. **Dragan Mikerević**, v. r.

На основу члана 5. став 3. Статута Комисије, члана 2. став 4. Пословника о начину конституисања и рада КРРБиХ бр. 138-1/12 од 27.12. 2012. године и закључка КРРБиХ бр. 5-19/16 од 25. 02. 2016. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 10.05.2016. године, донијела

ОДЛУКУ

**О КОНСТИТУИСАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА МАНДАТНИ ПЕРИОД ОД 2016. ДО
2018. ГОДИНЕ**

Члан 1.

Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ конституише се за мандатни период од 01.03. 2016. до 28.02. 2018. године у следећем саставу:

из Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске

1. Проф. др Драган Микеревић, Председavajuћи
2. Проф. др Новак Кондић, члан
3. Синиша Мутућ, члан

*из Савеза рачуновођа, ревизора и финансијских
дјелатника ФБиХ*

4. Марин Иванишевић, члан
5. Мр Жељко Бошњак, члан
6. Зоран Турковић, члан

из Удружења рачуновођа и ревизора Брчко Дистрикта

7. Мр Борко Рељић, члан.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Члан 3.

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи одлука бр. 11/15 од 27.02.2015. године.

Образложење

Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине је на својој сједници одржаној дана, 10.05.2016. године у Бањалуци, донијела одлуку о конституисању Комисије за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине за претходно утврђени мандатни период па је одлучено као у диспозитиву.

Председavajuћи

Комисије за рачуноводство
и ревизију БиХ

Број 22/16

10. маја 2016. године

Бања Лука

Проф. др **Драган
Микеревић**, с. р.

На основу члана 5. став 3. Статута Комисије, члана 2. став 4. Пословника о начину конституисања и рада КРРБиХ бр. 138-1/12

од 27.12.2012. године и закључка КРРБиХ бр. 5-19/16 од 25.2.2016. године, Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на својој сједници одржаној дана 10.5.2016. године, донијела

ОДЛУКУ

**О КОНСТИТУИСАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И
HERCEGOVINE ЗА МАНДАТНИ ПЕРИОД ОД 2016. ДО
2018. ГОДИНЕ**

Члан 1.

Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ конституише се за мандатни период од 1.3.2016. до 28.2.2018. године у следећем саставу:

из Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске

1. Проф. др. Драган Микеревић, Председavajuћи
2. Проф. др. Новак Кондић, члан
3. Синиша Мутућ, члан

из Савеза рачуновођа, ревизора и финансијских радника ФБиХ

4. Марин Иванишевић, члан
5. Мр. Жељко Бошњак, члан
6. Зоран Турковић, члан

из Удружења рачуновођа и ревизора Брчко Дистрикта

7. Мр. Борко Рељић, члан.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Члан 3.

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи одлука бр. 11/15 од 27.2.2015. године.

Образложење

Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине је на својој сједници одржаној дана, 10.5.2016. године у Банјалуци, донијела одлуку о конституисању Комисије за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине за претходно утврђени мандатни период па је одлучено као у диспозитиву.

Председavajuћи

Комисије за рачуноводство и
ревизију БиХ

Број 22/16

10. маја 2016. године

Проф. др. **Драган Микеревић**, с. р.

(SI-621/16-G)

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

609

На основу чланка 25. ставак (1) под е); чланка 42. ставак (2) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), чланка 122. ставак (2) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 44/02, 12/04 и 88/07), у предмету оцјене концентрације господарских субјеката Allergan Plc, Dablin, Ирска и Pfizer Inc. Нјујорк, Сједињене Америчке Државе, Конкуренијско вјеће, на 127. (стотиндвдесетседмој) сједници одржаној дана 19.4.2016. године, је донијело

**ZAKLJUČAK
O OBUSTAVI POSTUPKA**

1. Обуставља се поступак за оцјену концентрације, господарских субјеката Allergan Plc, Dablin, Ирска и Pfizer Inc. Нјујорк, Сједињене Америчке Државе, покренут закључком Конкуренијског вјећа број: 06-26-1-043-16-II/15 од 7.4.2016. године.
2. Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је дана 9.12.2015. године под бројем 06-26-1-043-II/15 запримило заједничку Пријаву концентрације поднесене од стране господарских субјеката Allergan Plc, Dablin, Ирска и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, а која се односи на њихово спајање. Пријава је поднесена путем пуномоћника судиона концентрације, одвјетника Владимира Маркуша и Стевана Димитријевића из Бања Луке на основу пуномоћи од 3.12.2015. године.

Пријава концентрације је поднесена у смислу чланка 16. став (1) Закона, у прописаном року.

Након анализе поднесене Пријаве и запримљених допуна, Конкуренијско вјеће је дана 7.4.2016. године донијело Закључак о покретању поступка за оцјену предметне концентрације сукодно чланку 32. став (1), а у свежи чл. 16., 17. 18 и 27. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09).

Конкуренијско вјеће је истог дана, 7.4.2016. год. под бројем 06-26-1-043-15-II/15, запримило Изјаву пуномоћника господарских субјеката Allergan Plc, Dablin, Ирска, и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, о одустајању од захтјева у предмету број: 06-26-1-043-II/15, ради обустављања намјераване концентрације.

Обзиром да је Изјава пуномоћника о обустављању намјераване концентрације и одустајању од предметног захтјева запримљена истог дана када је на 126. сједници Конкуренијског вјећа донесен и Закључак о покретању поступка за оцјену предметне концентрације, након што је наведени поднесак размотрен и узете у обзир наведене околности, Конкуренијско вјеће је одлучило као у изреци овог закључка.

Административна пристојба

Подносилац пријаве на овај Закључак, сукодно чланку 2. тарифни број 108. тачка б) Одлуке о висини административних пристојби у свежи са процесним радњама пред Конкуренијским вјећем ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06 и 18/11) је дужан платити административну пристојбу у укупном износу од 500,00 КМ у корист Прорачуна институција Босне и Херцеговине.

Поука о правном лијеку

Против овог Закључка није допуштен прзив.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана примитка, односно објављивања овог Закључка.

Број 06-26-1-043-21-II/15

19. травња 2016. године

Сарајево

Предсједница

Мр. **Аријана Регода - Дражић**, в. г.

На основу члана 25. став (1) под е); члана 42. став (2) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 122. став (2) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 44/02, 12/04 и 88/07), у предмету оцјене концентрације привредних субјеката Allergan Plc, Даблин, Ирска и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, Конкуренијски савјет, на 127. (стотину двадесетседмој) сједници одржаној дана 19.4.2016. године, је донио

ЗАКЉУЧАК О ОБУСТАВИ ПОСТУПКА

1. Обуставља се поступак за оцјену концентрације, привредних субјеката Allergan Plc, Даблин, Ирска и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, покренут закључком Конкуренијског савјета број: 06-26-1-043-16-II/15 од 7.4.2016. године.

2. Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет је дана 9.12.2015. године под бројем 06-26-1-043-II/15 запримио заједничку Пријаву концентрације поднесене од стране привредних субјеката Allergan Plc, Даблин, Ирска и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, а која се односи на њихово спајање. Пријава је поднесена путем пуномоћника учесника концентрације, адвоката Владимира Маркуша и Стевана Димитријевића из Бања Луке на основу пуномоћи од 3.12.2015. године.

Пријава концентрације је поднесена у смислу члана 16. став (1) Закона, у прописаном року.

Након анализе поднесене Пријаве и запримљених допуна, Конкуренијски савјет је дана 7.4.2016. године донио Закључак о покретању поступка за оцјену предметне концентрације у складу с чланом 32. став (1), а у вези чл. 16., 17. 18 и 27. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09).

Конкуренијски савјет је истог дана, 7.4.2016. год. под бројем 06-26-1-043-15-II/15, запримио Изјаву пуномоћника привредних субјеката Allergan Plc, Даблин, Ирска, и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, о одустајању од захтјева у предмету број: 06-26-1-043-II/15, ради обустављања намјераване концентрације.

Обзиром да је Изјава пуномоћника о обустављању намјераване концентрације и одустајању од предметног захтјева запримљена истог дана када је на 126. сједници Конкуренијског савјета донесен и Закључак о покретању поступка за оцјену предметне концентрације, након што је наведени поднесак размотрен и узете у обзир наведене околности, Конкуренијски савјет је одлучио као у диспозитиву овог закључка.

Административна такса

Подносилац пријаве на овај Закључак, у складу са чланом 2. тарифни број 108. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06 и 18/11) је дужан платити административну таксу у укупном износу од 500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

Поука о правном лијеку

Против овог Закључка није допуштена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Закључка.

Број 06-26-1-043-21-II/15

19. априла 2016. године

Сарајево

Предсједница

Мр **Аријана Регода -**

Дражић, с. р.

На основу члана 25. став (1) под е); члана 42. став (2) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 122. став (2) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 44/02, 12/04 и 88/07), у предмету оцјене концентрације привредних субјеката Allergan Plc, Даблин, Ирска и Pfizer Inc. Њујорк, Сједињене Америчке Државе, Конкуренијско вјеће, на 127. (стотину двадесетседмој) сједници одржаној дана 19.4.2016. године, је донијело

ZAKLJUČAK O OBUSTAVI POSTUPKA

1. Obustavlja se postupak za ocjenu koncentracije, privrednih subjekata Allergan Plc, Dublin, Irska i Pfizer Inc. Njujork, Sjedinjene Američke Države, pokrenut zaključkom Konkurencijskog vijeća broj: 06-26-1-043-16-II/15 od 7.4.2016. godine.
2. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 9.12.2015. godine pod brojem 06-26-1-043-II/15 zaprimilo zajedničku Prijavu koncentracije podnesenu od strane privrednih subjekata Allergan Plc, Dublin, Irska i Pfizer Inc. Njujork, Sjedinjene Američke Države, a koja se odnosi na njihovo spajanje. Prijava je podnesena putem punomoćnika učesnika koncentracije, advokata Vladimira Markuša i Stevana Dimitrijevića iz Banja Luke na osnovu punomoći od 3.12.2015. godine.

Prijava koncentracije je podnesena u smislu člana 16. stav (1) Zakona, u propisanom roku.

Nakon analize podnesene Prijave i zaprimljenih dopuna, Konkurencijsko vijeće je dana 7.4.2016. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka za ocjenu predmetne koncentracije u skladu s članom 32. stav (1), a u vezi čl. 16., 17. 18 i 27. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 i 80/09).

Konkurencijsko vijeće je istog dana, 7.4.2016. god. pod brojem 06-26-1-043-15-II/15, zaprimilo Izjavu punomoćnika privrednih subjekata Allergan Plc, Dublin, Irska, i Pfizer Inc. Njujork, Sjedinjene Američke Države, o odustajanju od zahtjeva u predmetu broj: 06-26-1-043-II/15, radi obustavljanja namjeravane koncentracije.

Obzirom da je Izjava punomoćnika o obustavljanju namjeravane koncentracije i odustajanju od predmetnog zahtjeva zaprimljena istog dana kada je na 126.sjednici Konkurencijskog vijeća donesen i Zaključak o pokretanju postupka za ocjenu predmetne koncentracije, nakon što je navedeni podnesak razmotren i uzete u obzir navedene okolnosti, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u dispozitivu ovog zaključka.

Administrativna taksa

Podnosilac prijave na ovaj Zaključak, u skladu sa članom 2. tarifni broj 108. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06 i 18/11) je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopuštena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Zaključka.

Broj 06-26-1-043-21-II/15

19. aprila 2016. godine

Sarajevo

Predsjednica

Mr. **Arijana Regoda - Dražić**, s. r.

AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

610

Na temelju članka 8. Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04) i na temelju članka 20. i članka 28. Zakona o popisu stanovništva,

kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/12 i 18/13), direktor Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine propisuje

ODLUKU O USVAJANJU JEDINSTVENOG PROGRAMA OBRADE PODATAKA POPISA STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI 2013. GODINE

Članak 1.

(Predmet Odluke o usvajanju Jedinstvenog programa)

Usvaja se Jedinstveni program obrade podataka popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljnjem tekstu: Jedinstveni program), koji će se provoditi na razini Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

(Jedinstveni program)

Jedinstveni program je sastavni dio ove odluke.

Članak 3.

(Nadležno tijelo za provođenje Jedinstvenog programa)

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku Republike Srpske su nadležni za provođenje aktivnosti iz Jedinstvenog programa.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-43-2-12-601-2/16

18. svibnja 2016. godine

Sarajevo

Direktor

Mr. sc. **Velimir Jukić**, v. r.

Na temelju čl. 20. i čl. 28. Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 10/12 i 18/13), direktor Agencije za statistiku BiH donosi

"JEDINSTVENI PROGRAM OBRADE PODATAKA POPISA STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI 2013. GODINE"

1. OPĆI DIO

Jedinstvenim programom se uređuje proces obrade podataka popisa; redoslijed izvršavanja koraka u postupku određivanja stalnog (rezidentnog) stanovništva; način izvođenja konačne baze podataka koja će se koristiti za statističke obrade i objave (diseminaciju) statičkih podataka prikupljenih popisom.

Cilj jedinstvenog programa je definirati okvir obrade podataka popisa sukladno Zakonom o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljnjem tekstu: Zakon o popisu), Metodologijom za pripremu, organiziranje i provođenje popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljnjem tekstu: Metodologija) i slijedećim međunarodnim standardima i preporukama:

- Međunarodne preporuke za popise stanovništva i kućanstava koje definiraju UNECE i Eurostat, a koje je odobrila Konferencija europskih statističara kao Preporuke za Popise stanovništva i kućanstava 2010. i nuputcima Međunarodnog monitoring tima (u daljnjem tekstu: IMO tim);
- Odredbu (EP) 763/2008 o popisima stanovništva i kućanstava, te mjere implementacije;
- Odredbu (EP) 1201/2009 tehničke specifikacije obilježja i njihova distribucija;

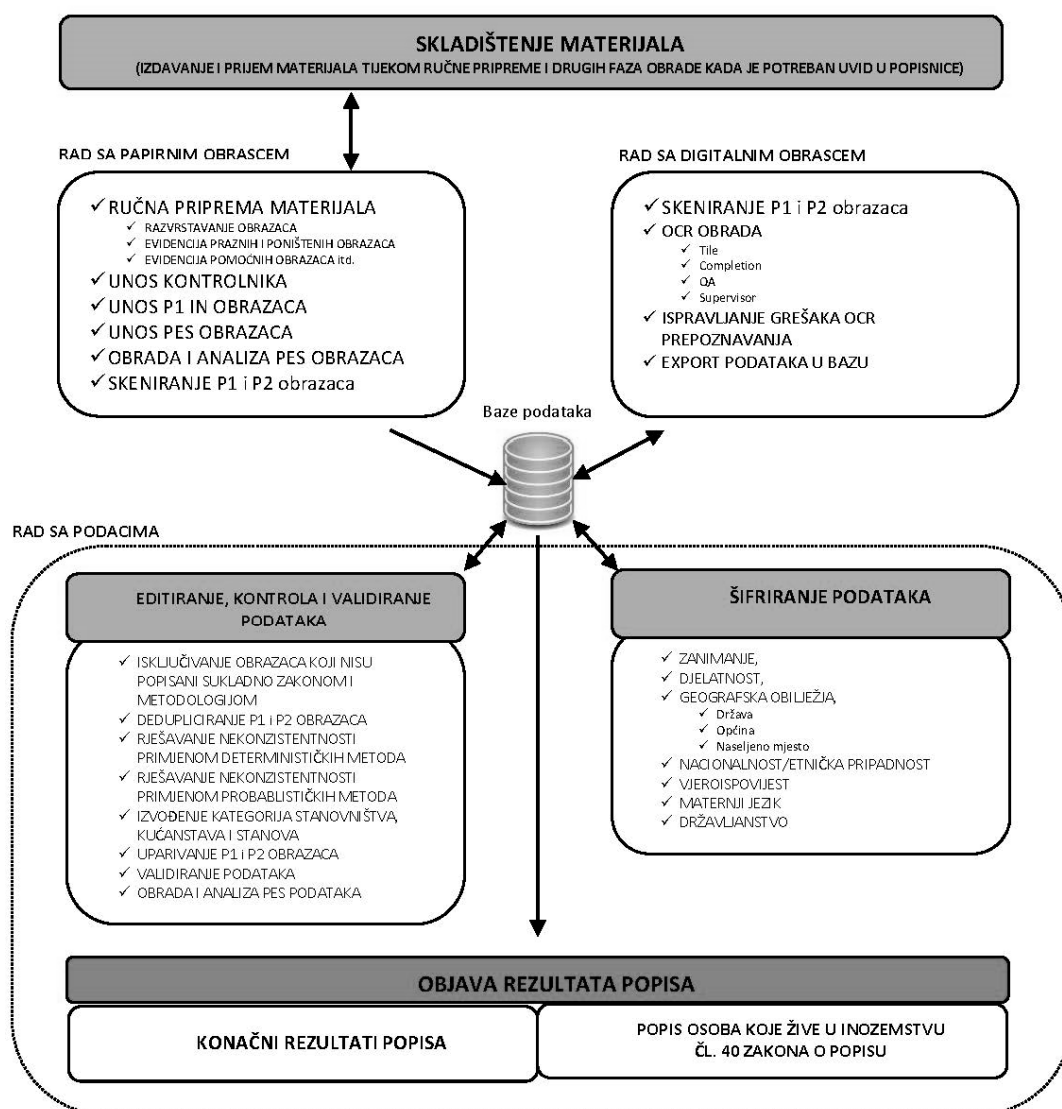
- Temeljna načela zvanične statistike, usvojena od strane Statističkog povjerenstva UN, kao i sa Kodeksom prakse europske statistike proglašen od strane Europskog povjerenstva;
- Standardi zaštite i povjerljivosti podataka, kako je dato u Konvenciji o zaštiti pojedinca, a u vezi sa automatskom obradom osobnih podataka Vijeća Europe, kao i sa važećim relevantnim odredbama Europske unije;
- Preporuke IMO tima datim u 20. i 21. Izvješću;
- Pismu predsjedatelja IMO tima, sa preporukama za rješavanje otvorenih pitanja, upućenog 16.6.2015. Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

2. PROCES OBRADE PODATAKA

Proces obrade podataka podrazumijeva niz predefiniiranih koraka i automatiziranih procedura kojima se obrađuju podaci popisa.

Nakon završetka terenskog rada i skladištenja materijala u središnjem obradnom mjestu, pristupilo se provođenju aktivnosti neophodnih za dobijanje elektroničke baze sirovih podataka.

Na slici 1. prikazan je funkcionalni dijagram obrade podataka koji uključuje i sve faze pripreme popisnog materijala za obradu.

Slika 1: Funkcionalni dijagram obrade podataka popisa

2.1. Kontrola i validiranje podataka

Nakon dobijanja sirove baze podataka, pristupa se procesu obrade podataka koji je definiran u narednim koracima.

2.1.1. Utvrđivanje važećih popisnica za obradu

Iz ukupnog broja popisnica P1 i P2, uz uporabu automatiziranih SQL procedura koje se primjenjuju izravno na bazi podataka, biti će izdvojene popisnice koje se ne trebaju obrađivati prema Zakonu o popisu i metodologiji.

Sljedeće popisnice neće ići u daljnju obradu:

- Popisnice sa vještačkim bar codeom (popisnice korištene za trening popisivača i dio popisnica korištenih za predpopisivanje koji nisu odbačeni u procesu ručne pripreme);
- P2 popisnice za objekte koji nisu jedinice popisa;
- P1 popisnice bez ijednog odgovora na pitanja Q1-Q7;
- P1 popisnice za strano diplomatsko, konzularno i vojno osoblje;
- Popisnice za djecu rođenu poslije kritičnog momenta popisa;
- Djeca odsutna iz mjesta popisa, rođena poslije 30. rujna 1998. godine, a podatke za njih nisu dali njihovi roditelji;
- Osobe za koje su podatke dale maloljetne osobe;
- Kućanstva čiji su svi članovi odsutni iz mjesta popisa;
- Kućanstva čiji su svi članovi odsutni i koji su popisani sa privremeno prisutnim osobama u mjestu popisa;
- Privremeno prisutne osobe koje nisu dale podatke za sebe.

Nakon što ove popisnice budu izdvojene, iz baze podataka biti će eliminirane višestruke popisnice P1 koje se odnose na istu osobu. Jedna popisnica ide u daljnju obradu.

Preostale popisnice P1 i P2 čine ukupan set popisnica koje će se koristiti za statističke obrade podataka popisa.

Na kraju ovog procesa, biti će potvrđena usklađenost između popisnica P1 i P2. Ovo se uglavnom odnosi na slučajeve kućanstva čiji svi članovi nisu obuhvaćeni.

2.1.2. Preliminarne ispravke geografskih varijabli

U ovom koraku, šifre geografskih varijabli se ispravljaju korištenjem specifičnih procedura razvijenih u SQL-u.

Za ispravljanje grešaka koriste se donori, ispravni odgovori koji se odnose na isto mjesto popisa u kojima su napravljene greške.

2.1.3. Određivanje statusa rezidenta popisanih osoba

Nakon definiranja ukupnog seta validnih popisnica P1 i P2, izvršit će se utvrđivanje statusa rezidenta za svaku osobu.

Ovaj proces se sastoji od sljedećih koraka:

- a) Primjena seta determinističkih pravila na pitanja 1-7 P1 popisnice sa ciljem rješavanja nedosljednosti u odgovorima, a koje se mogu riješiti uz minimalne promjene varijabli. U **privitku 1** se nalazi 9 determinističkih pravila za ispravljanje očiglednih nedosljednosti na pitanjima 1-7 P1 popisnice;
- b) Izvođenje varijable po imenu *Trajanje* (duljina prisutnosti/odсутnosti) kao sumu vrijednosti pitanja Q4 i Q5 P1 popisnice;
- c) Primjena 29 determinističkih pravila (na temelju prvih sedam pitanja) za određivanje statusa rezidenta; U **privitku 2** se nalazi 29 determinističkih pravila za određivanje statusa rezidenta na temelju pitanja 1-7;
- d) Eksportiranje rezultirajućeg seta podataka u ASCII tab delimiter fajl, koji uključuje prvih sedam pitanja, varijablu *Trajanje*, jedinstveni identifikator zapisa i već utvrđeni status rezidenta (koji može nedostajati za neke osobe);

- e) Primjena statističke metode prema Fellegi-Holt algoritmu, koja će utvrditi i ispraviti usklađenost između prvih sedam pitanja (samo za slučajeve u kojima nedostaje status rezidenta);
- f) Dozvoljena granica promjena za varijable pitanja 1-7 prema probabilističkoj metodi je 2. U slučaju da varijablu čini više od jednog polja (kao Q4), ukupne promjene su 0 (ako nema promjena ni za jednu vrijednost) ili 1 (najmanje jedna promjena);
- g) Unos dobivenog ASCII tab delimiter fajla u bazu podataka;
- h) Ponovno izvođenje varijable *Trajanje* za popisnice tretirane statističkom metodom iz tačke e;
- i) Ponovna primjena 29 determinističkih pravila kako bi se utvrdio status rezidenta za popisnice tretirane statističkom metodom iz tačke e;
- j) Automatska dodjela statusa "Nije rezident u BiH" za osobe koje ne zadovoljavaju ni jedno od 29 pravila.

Koraci (e) i (f) će se izvršiti uporabom ADaMSoft i Concord/SCIA programskih alata.

Svi drugi koraci realizirani će se na bazi podataka izvršavanjem predefiniiranih SQL skripti.

ADaMSoft softver koristiti će se i za provjeru i verifikaciju postupaka izvođenja rezidentnog statusa (korak c).

2.1.4. Editiranje i imputacija podataka

Nakon određivanja statusa rezidenta, podaci na popisnicama P1 i P2 biti će verificirani na način da se provjeri njihova unutarnja koherentnost.

Te aktivnosti se odnose na:

- Editiranje podataka - korake u kojima se podaci verifikuju, i na kraju, ispravljaju;
- Verifikacija podataka - provjere rezultata dobivenih u prethodnom koraku, uzimajući u obzir izvorni raspored varijabli, vanjskih izvora i verifikujući promjene, dobivene u koraku editiranje podataka, između svih varijabli.

Ove aktivnosti izvršavati će se iterativno, sve dok validacija ne potvrdi da su rezultati dosljedni i da nisu generirane nikakve greške na izvornim podacima.

Na popisnici P2, koraci editiranja podataka podrazumijevaju:

- a) Editiranje i imputacija uzimajući u obzir sve kategorijske varijable za svako kućanstvo;
- b) Editiranje i imputacija za svaki stan/zgradu kako bi se postigla koherentnost za varijable uključene u provjere, kao što su broj katova, postojanje lifta, itd.;
- c) Editiranje i imputacija numeričkih varijabli koji se odnose na obilježja kuća (broj soba, kvadratura, itd.);
- d) Validacija i ispravljanje varijabli koje se odnose na dio popisnice sa podacima o poljoprivredi.

Na popisnici P1, koraci editiranja podataka podrazumijevaju:

- a) Provjere i ispravke podskupa varijabli koje se odnose na svako kućanstvo: godine, spol, bračni status, odnos prema nositelju kućanstva i status obitelji;
- b) Primjena determinističkih ispravki uzimajući u obzir modifikacije proistekle iz prethodnih koraka;
- c) Primjena statističke metode, prema Fellegi-Holt algoritmu, za provjeru i ispravku varijabli za popisnice P1 i P2 (izuzimajući pitanja 1-7 popisnice P1);
- d) Konačne determinističke ispravke koje će uzeti u obzir rezultate proistekle iz prethodnog koraka (na primjer za varijable koje nisu izravno korištene u pravilima).

2.1.5. Šifriranje tekstualnih obilježja

Tekstualnim zapisima u bazi podataka biti će dodijeljena odgovarajuća šifra sukladno usvojenim šifarnicima i tezaurusima. Tekstualna polja koja su predmet šifriranja su:

- Državljanstvo
- Države
- Općine
- Naseljena mjesta
- Zanimanje: Klasifikacija zanimanja KZ BiH – 08
- Djelatnost: Klasifikacija djelatnosti KD BiH - 2010
- Nacionalnost/etnička pripadnost
- Maternji jezik
- Vjeroispovijest

Objava rezultata popisa biti će urađena sukladno šifarnicima.

3. OBJAVA REZULTATA POPISA

Sukladno Zakonom o popisu konačni rezultati popisa biti će objavljeni najkasnije do 1.7.2016. godine.

Do navedenog datuma biti će objavljen ukupan broj stanovnika na svim razinama vlasti (država, entiteti, kantoni, općine, Brčko Distrikt).

Objava preostalih podataka biti će realizirana sukcesivno sukladno planom diseminacije podataka popisa.

Privitak 1:

9 determinističkih pravila za korekcije očiglednih nekonzistentnosti na pitanjima Q1-Q7

Privitak 2:

29 determinističkih pravila za određivanje rezidentnog statusa na temelju pitanja Q1-Q7

Ovaj program stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-43-2-12-601-3-1/16
18. svibnja 2016. godine
Sarajevo

Agencija za statistiku BiH:
Ravnatelj
Mr. sc. **Velimir Jukić**, v. r.

Privitak 1:

9 determinističkih pravila za korekcije očiglednih nekonzistentnosti na pitanjima Q1-Q7

Prije puštanja pravila za izvođenje rezidenata primjenjuju se određena deterministička pravila za rješavanje greške (RES = 0; popisnice za koje nije bilo moguće odrediti rezidentni status). Primjenom determinističkih pravila postiže se konzistentnost između odgovora na način da se vrši izmjena samo jednog odgovora na pitanjima 1-7.

Značenje pojmova:

- NULL – prazno polje, nema odgovora na pitanje
- NOT NULL - postoji odgovor na pitanje
- Q - redni broj pitanja na popisnici

Determinističko pravilo 1	
Q1 stalni	2
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	< 0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Akcija	Promijeni Q2 pris na NULL

Pravilom broj 1 vrši se promjena odgovora Q2=2 na NULL. Točnije, osoba je odsutna i na prvom pitanju je označen odgovor b), a na drugom pitanju je još jednom potvrdila svoju odsutnost iako nije treba dati odgovor na ovo pitanje.

Determinističko pravilo 2	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1

Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 2 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom tjedno). Osoba je odsutna iz mjesta popisa kraće od godinu dana pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utječe na njenu rezidentnost (rezident u mjestu popisa).

Determinističko pravilo 3	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NULL
Q7 ucest	Not null
Akcija	Promijeni Q7 ucest na NULL

Pravilom broj 3 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor NULL, tj. briše se odgovor na ovom pitanju jer je osoba odgovorila da živi u mjestu popisa i prisutna je u kritičnom momentu popisa, ne treba da ima odgovore na pitanja 3-7.

Determinističko pravilo 4	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q6 mjestoop na NULL

Pravilom broj 4 odgovor na pitanju 6 se mijenja u odgovor NULL, tj. briše se odgovor na ovom pitanju jer je osoba odgovorila da živi u mjestu popisa i prisutna je u kritičnom momentu popisa, ne treba da ima odgovore na pitanja 3-7.

Determinističko pravilo 5	
Q1 stalni	1
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 5 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom tjedno). Osoba je na pitanju 1 odgovorila da živi u mjestu popisa godinu dana ili dulje, a na drugom pitanju je odgovorila da nije prisutna. Na pitanjima 3 do 7 trebaju biti odgovori, a na pitanju 7 ne postoji odgovor. Pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utječe na rezidentnost osobe jer je duljina odsustva kraća od godinu dana.

Determinističko pravilo 6	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	2
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 6 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom tjedno). Osoba je odsutna iz mjesta popisa dulje od godinu dana u drugom mjestu unutar BiH, pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utječe na njenu rezidentnost (rezident u drugom mjestu u BiH).

Determinističko pravilo 7	
Q1 stalni	3
Q2 pris	1
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<> 0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Akcija	Promijeni Q2 pris na NULL

Pravilom broj 7 vrši se promjena odgovora Q2=2 na NULL. Točnije, osoba je privremeno prisutna i na prvom pitanju je

označen odgovor c), a na drugom pitanju je još jednom potvrdila svoju prisutnost iako nije treba dati odgovor na ovo pitanje.

Determinističko pravilo 8	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<>0
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 8 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom tjedno). Osoba je u mjestu popisa privremeno prisutna iz drugog mjesta u BiH, pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utječe na njenu rezidentnost (rezident BiH).

Determinističko pravilo 9	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	2
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 9 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom tjedno). Osoba je u mjestu popisa privremeno prisutna iz inozemstva kraće od godinu dana pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utječe na njenu rezidentnost (nije rezident BiH).

Privitak 2:

29 determinističkih pravila za određivanje rezidentnog statusa na temelju pitanja Q1-Q7

Set od 29 determinističkih pravila je kreiran sukladno Zakonom o popisu u BiH sa ciljem izvođenja kategorije stalnog stanovništva – rezidenata na temelju članka 2. Zakona o popisu, odnosno na temelju trajanja i namjere življenja u mjestu popisa.

U sljedećoj tablici je opisano 29 pravila na temelju kojih svaka popisnica (osoba/lice) dobija status rezidenta. Postoje tri različita statusa rezidenta od kojih svaka osoba može dobiti jedan od njih:

1. Res=1 – osoba je rezident/stalni stanovnik u mjestu popisa
2. Res=2 – osoba je rezident/stalni stanovnik u drugom mjestu u BiH
3. Res=3 – osoba nije rezident/stalni stanovnik nigdje u BiH

Pored ova tri statusa rezidenta/stalnog stanovnika osoba može dobiti i status Res=0, a to znači da u tom momentu nije bilo moguće izvesti status rezidenta/stalnog stanovnika.

Nakon što se iscrpe sve mogućnosti izvođenja rezidenta/stalnog stanovnika na kraju procesa obrade sve popisnice za koje nije bilo moguće izvesti status rezidenta/stalnog stanovnika se proglašavaju NEREZIDENTIMA tj. nisu stalni stanovnici nigdje u BiH.

Redni broj pravila	Q1 stalni	Q2 pris	Q3 razlog	Q4Q5 trajanje	Q6a mjestoop	Q6b nasop	Q6c opop	Q6d drzop	Q7 ucest	resident status	Tekstualni opis pravila
1	1	1	NULL	0	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	Res=1	Osoba popisana kao prisutni član kućanstva i nema nijedan podatak na pitanjima od 3 do 7 smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
2	1	2	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u drugom mjestu u BiH (1-rad, 2-školoavanje, 3-obiteljski i 4-ostali razlozi) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
3	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i dulje i koja se vraća u mjesto popisa najmanje jednom tjedno smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
4	1	2	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
5	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i dulje i koja se vraća u mjesto popisa rjeđe od jednom tjedno ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
6	1	2	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (6- upućen na rad u DKP, međunarodne organizacije i sl. 8-član kućanstva osobe odsutne iz razloga 6) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
7	1	2	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (9-školoavanje), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
8	1	2	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (9-školoavanje), sa trajanjem godinu i dulje bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
9	1	2	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
10	1	2	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem godinu

											i dulje bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
11	2	NULL	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u drugom mjestu u BiH (1-rad, 2-školoavanje, 3-obiteljski i 4-ostali razlozi) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
12	2	NULL	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i dulje i koja se vraća u mjesto popisa najmanje jednom tjedno smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
13	2	NULL	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
14	2	NULL	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (5-rad i 7-član kućanstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i dulje i koja se vraća u mjesto popisa rjeđe od jednom tjedno ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
15	2	NULL	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (6- upućen na rad u DKP, međunarodne organizacije i sl. 8-član kućanstva osobe odsutne iz ralog 6) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
16	2	NULL	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (9-školoavanje), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
17	2	NULL	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (9-školoavanje), sa trajanjem godinu i dulje bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
18	2	NULL	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
19	2	NULL	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član kućanstva sa razlogom odsustva u inozemstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem godinu i dulje bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
20	3	NULL	1	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta BiH sa razlogom rada, bez obzira na trajanje prisustva i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom drugog naseljenog mjesta BiH.
21	3	NULL	1	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
22	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem dulje od godinu dana u BiH, a vraća se najmanje jednom tjedno u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
23	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem dulje od godinu dana u BiH, a vraća se rjeđe od jednom tjedno u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.
24	3	NULL	2	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta BiH sa razlogom školovanja, bez obzira na trajanje prisustva i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se residentom drugog naseljenog mjesta BiH.
25	3	NULL	2	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom školovanja, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
26	3	NULL	2	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom školovanja, sa trajanjem dulje od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.
27	3	NULL	3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta u BiH iz obiteljskih i ostalih razloga bez obzira na trajanje i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom drugog naseljenog mjesta BiH.

28	3	NULL	3 or 4	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države iz obiteljskih i ostalih razloga, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
29	3	NULL	3 or 4	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem dulje od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.

На основу члана 8. Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04) и на основу члана 20. и члана 28. Закона о попису становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године ("Службени гласник БиХ", број 10/12 и 18/13), директор Агенције за статистику Босне и Херцеговине прописује

ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ ЈЕДИНСТВЕНОГ ПРОГРАМА ОБРАДЕ
ПОДАТАКА ПОПИСА СТАНОВНИШТВА,
ДОМАЋИНСТАВА И СТАНОВА У БОСНИ И
ХЕРЦЕГОВИНИ 2013. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке о усвајању Јединственог програма)

Усваја се Јединствени програм обраде података пописа становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године (у даљем тексту: Јединствени програм), који ће се спроводити на нивоу Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Јединствени програм)

Јединствени програм је саставни дио ове одлуке.

Члан 3.

(Надлежни орган за спровођење Јединственог програма)

Агенција за статистику Босне и Херцеговине, Федерални завод за статистику и Републички завод за статистику Републике Српске су надлежни за спровођење активности из Јединственог програма.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 11-43-2-12-601-2/16

18. маја 2016. године

Сарајево

Директор

Мр Велимир Јукић, с. р.

На основу чл. 20. и чл. 28. Закона о попису становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године ("Службени гласник БиХ", бр. 10/12 и 18/13), директор Агенције за статистику БиХ доноси

"ЈЕДИНСТВЕНИ ПРОГРАМ ОБРАДЕ ПОДАТАКА
ПОПИСА СТАНОВНИШТВА, ДОМАЋИНСТАВА И
СТАНОВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
2013. ГОДИНЕ"

1. ОПШТИ ДИО

Јединственим програмом се уређује процес обраде података пописа; редослед извршавања корака у поступку

одређивања сталног (резидентног) становништва; начин извођења коначне базе података која ће се користити за статистичке обраде и објаве (дисеминацију) статичких података прикупљених пописом.

Циљ јединственог програма је дефинисати оквир обраде података пописа у складу са Законом о попису становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године (у даљем тексту: Закон о попису), Методологијом за припрему, организовање и спровођење пописа становништва, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини 2013. године (у даљем тексту: Методологија) и следећим међународним стандардима и препорукама:

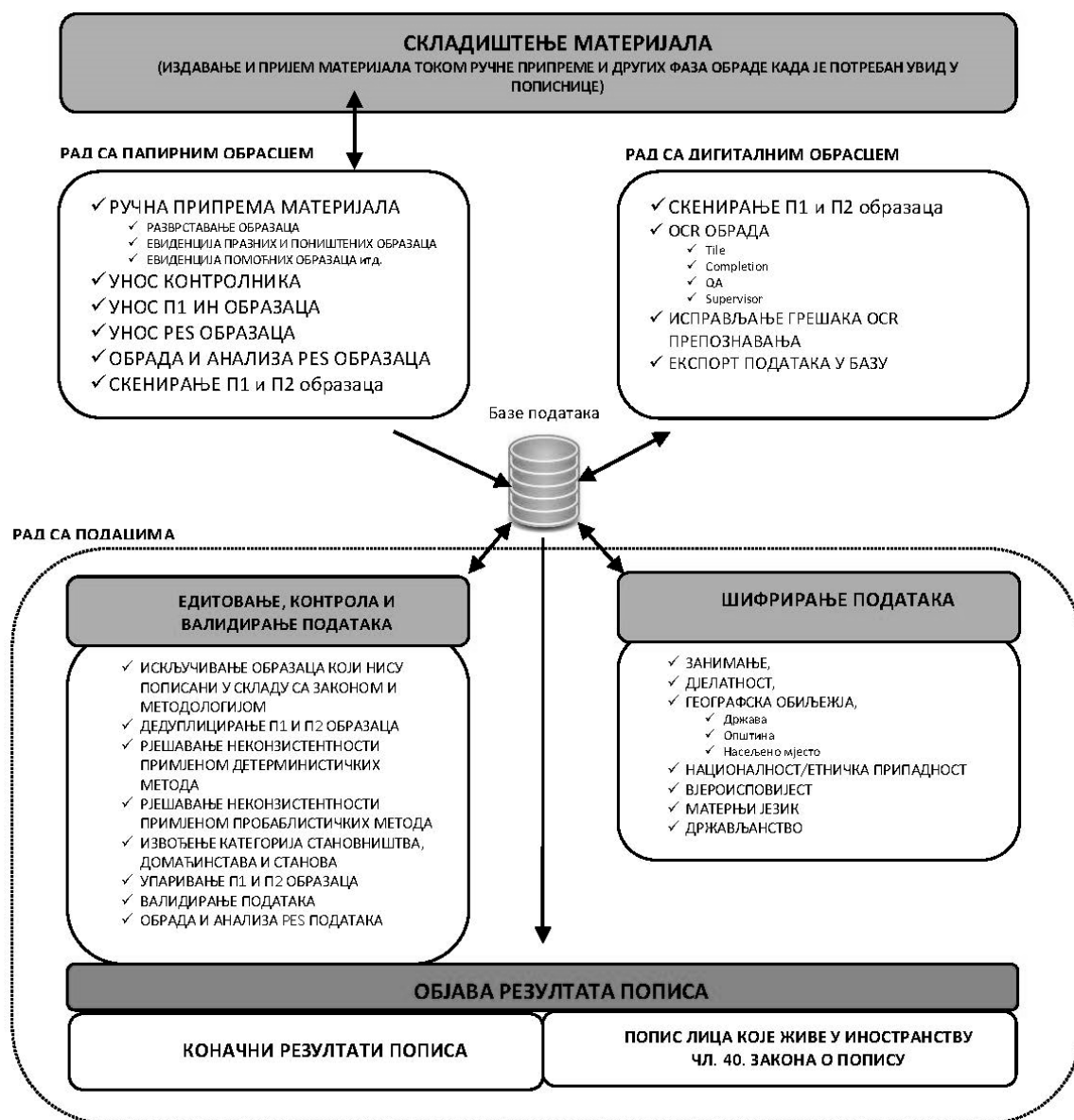
- Међународне препоруке за пописе становништва и домаћинстава које дефинишу UNECE и Eurostat, а које је одобрила Конференција европских статистичара као Препоруке за Пописе становништва и домаћинстава 2010. и упутама Међународног мониторинг тима (у даљем тексту: ИМО тим);
- Одредбу (ЕК) 763/2008 о пописима становништва и домаћинстава, те мјере имплементације;
- Одредбу (ЕК) 1201/2009 техничке спецификације обиљежја и њихова дистрибуција;
- Основна начела званичне статистике, усвојена од стране Статистичке комисије УН, као и са Кодексом праксе европске статистике проглашен од стране Европске комисије;
- Стандарди заштите и повјерљивости података, како је дато у Конвенцији о заштити појединца, а у вези са аутоматском обрадом личних података Савјета Европе, као и са важећим релевантним одредбама Европске уније;
- Препоруке ИМО тима датим у 20. и 21. Извјештају;
- Писму председавајућег ИМО тима, са препорукама за рјешавање отворених питања, упућеног 16.6.2015. Савјету министара Босне и Херцеговине.

2. ПРОЦЕС ОБРАДЕ ПОДАТАКА

Процес обраде података подразумијева низ предефинисаних корака и аутоматизованих процедура којима се обрађују подаци пописа.

Након завршетка теренског рада и складиштења материјала у централном обрадном мјесту, приступило се спровођењу активности неопходних за добијање електронске базе сирових података.

На слици 1. приказан је функционални дијаграм обраде података који укључује и све фазе припреме пописног материјала за обраду.

Слика 1: Функционални дијаграм обраде података пописа

2.1. Контрола и валидирање података

Након добијања сирове базе података, приступа се процесу обраде података који је дефинисан у наредним корацима.

2.1.1. Утврђивање важећих пописница за обраду

Из укупног броја пописница П1 и П2, уз употребу аутоматизованих SQL процедура које се примјењују директно на бази података, биће издвојене пописнице које се не требају обрађивати према Закону о попису и методологији.

Сљедеће пописнице неће ићи у даљу обраду:

- Пописнице са вјештачким бар кодом (пописнице коришћене за тренинг пописивача и дио пописница коришћених за предпописивање који нису одбачени у процесу ручне припреме);
- П2 пописнице за објекте који нису јединице пописа;
- П1 пописнице без иједног одговора на питања Q1-Q7;
- П1 пописнице за страно дипломатско, конзуларно и војно особље;
- Пописнице за дјецу рођену после критичног момента пописа;

- Дјеца одсутна из мјеста пописа, рођена послје 30. септембра 1998. године, а податке за њих нису дали њихови родитељи;
- Лица за које су податке дала малолетна лица;
- Домаћинства чији су сви чланови одсутни из мјеста пописа;
- Домаћинства чији су сви чланови одсутни и који су пописани са привремено присутним лицима у мјесту пописа;
- Привремено присутна лица која нису дала податке за себе.

Након што ове пописнице буду издвојене, из базе података биће елиминисане вишеструке пописнице П1 које се односе на исто лице. Једна пописница иде у даљу обраду.

Преостале пописнице П1 и П2 чине укупан сет пописница које ће се користити за статистичке обраде података пописа.

На крају овог процеса, биће потврђена усклађеност између пописница П1 и П2. Ово се углавном односи на случајеве домаћинства чији сви чланови нису обухваћени.

2.1.2. Прелиминарне исправке географских варијабли

У овом кораку, шифре географских варијабли се исправљају коришћењем специфичних процедура развијених у SQL-у.

За исправљање грешака користе се донори, исправни одговори који се односе на исто мјесто пописа у којима су направљене грешке.

2.1.3. Одређивање статуса резидента пописаних лица

Након дефинисања укупног сета валидних пописница П1 и П2, извршиће се утврђивање статуса резидента за свако лице.

Овај процес се састоји од следећих корака:

- a) Примјена сета детерминистичких правила на питања 1-7 П1 пописнице са циљем рјешавања недоследности у одговорима, а које се могу ријешити уз минималне промјене варијабли. У **прилогу 1** се налази 9 детерминистичких правила за исправљање очигледних недоследности на питањима 1-7 П1 пописнице;
- b) Извођење варијабле по имену *Трајање* (дужина присутности/одсутности) као суму вриједности питања Q4 и Q5 P1 пописнице;
- c) Примјена 29 детерминистичких правила (на основу првих седам питања) за одређивање статуса резидента; У **прилогу 2** се налази 29 детерминистичких правила за одређивање статуса резидента на основу питања 1-7;
- d) Експортирање резултирајућег сета података у ASCII tab delimiter fajl, који укључује првих седам питања, варијаблу *Трајање*, јединствени идентификатор записа и већ утврђени статус резидента (који може недостајати за нека лица);
- e) Примјена статистичке методе према Fellegi-Holt алгоритму, која ће утврдити и исправити усклађеност између првих седам питања (само за случајеве у којима недостаје статус резидента);
- f) Дозвољена граница промјена за варијабле питања 1-7 према пробабилистичкој методи је 2. У случају да варијаблу чини више од једног поља (као Q4), укупне промјене су 0 (ако нема промјена ни за једну вриједност) или 1 (најмање једна промјена);
- g) Унос добијеног ASCII tab delimiter fajla у базу података;

- h) Поновно извођење варијабле *Трајање* за пописнице третиране статистичком методом из тачке e;
- i) Поновна примјена 29 детерминистичких правила да би се утврдио статус резидента за пописнице третиране статистичком методом из тачке e;
- j) Аутоматска додјела статуса "Није резидент у БиХ" за лица које не задовољавају ни једно од 29 правила.

Кораци (e) и (f) извршиће се употребом ADaMSoft и Concord/SCIA програмских алата.

Сви други кораци реализоваће се на бази података извршавањем предефинисаних SQL скрипти.

ADaMSoft софтвер користиће се и за провјеру и верификацију поступака извођења резидентног статуса (корак c).

2.1.4. Едитовање и импутација података

Након одређивања статуса резидента, подаци на пописницама П1 и П2 биће верификовани на начин да се провјери њихова унутрашња кохерентност.

Те активности се односе на:

- Едитовање података - кораке у којима се подаци верификују, и на крају, исправљају;
- Верификација података - провјере резултата добијених у претходном кораку, узимајући у обзир изворни распоред варијабли, спољних извора и верификујући промјене, добијене у кораку едитовање података, између свих варијабли.

Ове активности извршаваће се итеративно, све док валидација не потврди да су резултати досљедни и да нису генерисане никакве грешке на изворним подацима.

На пописници П2, кораци едитовања података подразумевају:

- a) Едитовање и импутација узимајући у обзир све категоријске варијабле за свако домаћинство;
- b) Едитовање и импутација за сваки стан/зграду да би се постигла кохерентност за варијабле укључене у провјере, као што су број спратова, постојање лифта, итд.;
- c) Едитовање и импутација нумеричких варијабли који се односе на обилежја кућа (број соба, квадратура, итд.);
- d) Валидација и исправљање варијабли које се односе на дио пописнице са подацима о пољопривреди.

На пописници П1, кораци едитовања података подразумевају:

- a) Провјере и исправке подскупа варијабли које се односе на свако домаћинство: године, пол, брачни статус, однос према носиоцу домаћинства и статус породице;
- b) Примјена детерминистичких исправки узимајући у обзир модификације проистекле из претходних корака;
- c) Примјена статистичке методе, према Fellegi-Holt алгоритму, за провјеру и исправку варијабли за пописнице П1 и П2 (изузимајући питања 1-7 пописнице П1);
- d) Коначне детерминистичке исправке које ће узети у обзир резултате проистекле из претходног корака (на примјер за варијабле које нису директно коришћене у правилима).

2.1.5. Шифрирање текстуалних обиљежја

Текстуалним записима у бази података биће додијељена одговарајућа шифра у складу са усвојеним шифарницима и тезаурусима.

Текстуална поља која су предмет шифрирања су:

- Држављанство
- Државе
- Општине
- Насељена мјеста
- Занимање: Класификација занимања КЗ БиХ - 08
- Дјелатност: Класификација дјелатности КД БиХ - 2010
- Националност/етничка припадност
- Матерњи језик
- Вјероисповијест

Објава резултата пописа биће урађена у складу са шифарницима.

3. ОБЈАВА РЕЗУЛТАТА ПОПИСА

У складу са Законом о попису коначни резултати пописа биће објављени најкасније до 1.7.2016. године.

До наведеног датума биће објављен укупан број становника на свим нивоима власти (држава, ентитети, кантони, општине, Брчко Дистрикт).

Објава преосталих података биће реализована сукцесивно у складу са планом дисеминације података пописа.

Прилог 1:

9 детерминистичких правила за корекције очигледних неконзистентности на питањима Q1-Q7

Прилог 2:

29 детерминистичких правила за одређивање резидентног статуса на основу питања Q1-Q7

Овај програм ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 11-43-2-12-601-3-1/16 Агенција за статистику БиХ
18. маја 2016. године Директор
Сарајево Мр Велимир Јукић, с. р.

Прилог 1:

9 детерминистичких правила за корекције очигледних неконзистентности на питањима Q1-Q7

Прије пуштања правила за извођење резидената примјењују се одређена детерминистичка правила за рјешавање грешке (RES = 0; пописници за које није било могуће одредити резидентни статус). Примјеном детерминистичких правила постиже се конзистентност између одговора на начин да се врши измјена само једног одговора на питањима 1-7.

Значење појмова:

- NULL - празно поље, нема одговора на питање
- NOT NULL - постоји одговор на питање
- Q - редни број питања на пописници

Детерминистичко правило 1	
Q1 stalni	2
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<> 0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Акција	Промијени Q2 pris на NULL

Правилем број 1 врши се промјена одговора Q2=2 на NULL. Тачније, лице је одсутно и на првом питању је означен одговор b), а на другом питању је још једном

потврдило своју одсутност иако није треба дати одговор на ово питање.

Детерминистичко правило 2	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q7 ucest на 1

Правилем број 2 одговор на питању 7 се мијења у одговор 1 (рјеђе од једном седмично). Лице је одсутно из мјеста пописа краће од годину дана па само питање учесталости враћања у мјесто пописа не утиче на њену резидентност (резидент у мјесту пописа).

Детерминистичко правило 3	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NULL
Q7 ucest	Not null
Акција	Промијени Q7 ucest на NULL

Правилем број 3 одговор на питању 7 се мијења у одговор NULL, тј. брише се одговор на овом питању јер је лице одговорило да живи у мјесту пописа и присутна је у критичном моменту пописа, не треба да има одговоре на питања 3-7.

Детерминистичко правило 4	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q6 mjestoop на NULL

Правилем број 4 одговор на питању 6 се мијења у одговор NULL, тј. брише се одговор на овом питању јер је лице одговорило да живи у мјесту пописа и присутно је у критичном моменту пописа, не треба да има одговоре на питања 3-7.

Детерминистичко правило 5	
Q1 stalni	1
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q7 ucest на 1

Правилем број 5 одговор на питању 7 се мијења у одговор 1 (рјеђе од једном седмично). Лице је на питању 1 одговорило да живи у мјесту пописа годину дана или дуже, а на другом питању је одговорило да није присутно. На питањима 3 до 7 требају бити одговори, а на питању 7 не постоји одговор. Питање учесталости враћања у мјесто пописа не утиче на резидентност лица јер је дужина одсуства краћа од годину дана.

Детерминистичко правило 6	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	2
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q7 ucest на 1

Правилем број 6 одговор на питању 7 се мијења у одговор 1 (рјеђе од једном седмично). Лице је одсутно из мјеста пописа дуже од годину дана у другом мјесту унутар БиХ, па само питање учесталости враћања у мјесто пописа

не утиче на њену резидентност (резидент у другом мјесту у БиХ).

Детерминистичко правило 7	
Q1 stalni	3
Q2 pris	1
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<>0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Акција	Промијени Q2 pris на NULL

Правилком број 7 врши се промјена одговора Q2=2 на NULL. Тачније, лице је привремено присутно и на првом питању је означен одговор с), а на другом питању је још једном потврдило своју присутност иако није треба дати одговор на ово питање.

Детерминистичко правило 8	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<>0
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q7 ucest на 1

Правилком број 8 одговор на питању 7 се мијења у одговор 1 (рјеђе од једном седмично). Лице је у мјесту пописа привремено присутно из другог мјеста у БиХ, па само питање учесталости враћања у мјесто пописа не утиче на њену резидентност (резидент БиХ).

Детерминистичко правило 9	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	2
Q7 ucest	NULL
Акција	Промијени Q7 ucest на 1

Правилком број 9 одговор на питању 7 се мијења у одговор 1 (рјеђе од једном седмично). Лице је у мјесту пописа привремено присутно из иностранства краће од годину дана па само питање учесталости враћања у мјесто пописа не утиче на њену резидентност (није резидент БиХ).

Прилог 2:

29 детерминистичких правила за одређивање резидентног статуса на основу питања Q1-Q7

Сет од 29 детерминистичких правила је креиран у складу са Законом о попису у БиХ са циљем извођења категорије сталног становништва - резидената на основу члана 2. Закона о попису, односно на основу трајања и намјере живљења у мјесту пописа.

У сљедећој табели је описано 29 правила на основу којих свака пописница (лице) добија статус резидента. Постоје три различита статуса резидента од којих свако лице може добити један од њих:

1. Res=1 - лице је резидент/стални становник у мјесту пописа
2. Res=2 - лице је резидент/стални становник у другом мјесту у БиХ
3. Res=3 - лице није резидент/стални становник нигдје у БиХ

Поред ова три статуса резидента/сталног становника лице може добити и статус Res=0, а то значи да у том моменту није било могуће извести статус резидента/сталног становника.

Након што се исцрпе све могућности извођења резидента/сталног становника на крају процеса обраде све пописнице за које није било могуће извести статус резидента/сталног становника се проглашавају **НЕРЕЗИДЕНТИМА** тј. нису стални становници нигдје у БиХ.

Редни број правила	Q1 stalni	Q2 pris	Q3 razlog	Q4Q5 trajanje	Q6a mjestoop	Q6b nasop	Q6c opop	Q6d drzop	Q7 ucest	resident status	Текстуални опис правила
1	1	1	NULL	0	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	Res=1	Лице пописано као присутни члан домаћинства и нема ниједан податак на питањима од 3 до 7 сматра се резидентним становником мјеста пописа.
2	1	2	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у другом мјесту у БиХ (1-рад, 2-школовање, 3-породични и 4-остали разлози) без обзира на трајање одсуства и учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
3	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем годину и дуже и која се враћа у мјесто пописа најмање једном седмично сматра се резидентним становником мјеста пописа.
4	1	2	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
5	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем годину и дуже и која се враћа у мјесто пописа рјеђе од једном седмично не сматра се резидентним становником БиХ.
6	1	2	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (6- упућен на рад у ДКП, међународне организације и сл. 8-члан домаћинства лице одсутно из ралога 6) без обзира на трајање одсуства и учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
7	1	2	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (9-школовање), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у

											мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
8	1	2	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (9-школовање), са трајањем годину и дуже без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа не сматра се резидентним становником БиХ.
9	1	2	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (10-остали разлози), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
10	1	2	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (10-остали разлози), са трајањем годину и дуже без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа не сматра се резидентним становником БиХ.
11	2	NULL	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у другом мјесту у БиХ (1-рад, 2-школовање, 3-породични и 4-остали разлози) без обзира на трајање одсуства и учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
12	2	NULL	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем годину и дуже и која се враћа у мјесто пописа најмање једном седмично сматра се резидентним становником мјеста пописа.
13	2	NULL	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
14	2	NULL	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (5-рад и 7-члан домаћинства лице са одсуством из разлога 5), са трајањем годину и дуже и која се враћа у мјесто пописа рјеђе од једном седмично не сматра се резидентним становником БиХ.
15	2	NULL	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (6- упућен на рад у ДКП, међународне организације и сл. 8-члан домаћинства лице одсутно из разлога 6) без обзира на трајање одсуства и учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
16	2	NULL	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (9-школовање), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
17	2	NULL	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (9-школовање), са трајањем годину и дуже без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа не сматра се резидентним становником БиХ.
18	2	NULL	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (10-остали разлози), са трајањем краће од годину без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа сматра се резидентним становником мјеста пописа.
19	2	NULL	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као одсутни члан домаћинства са разлогом одсуства у иностранству (10-остали разлози), са трајањем годину и дуже без обзира на учесталост враћања у мјесто пописа не сматра се резидентним становником БиХ.
20	3	NULL	1	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из другог мјеста БиХ са разлогом рада, без обзира на трајање присуства и учесталост враћања у мјесто сталног становања сматра се резидентом другог насељеног мјеста БиХ.
21	3	NULL	1	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом рада, са трајањем присуства краће од годину дана у БиХ, без обзира на учесталост враћања у мјесто сталног становања не сматра се резидентом БиХ.
22	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=3	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом рада, са трајањем дуже од годину дана у БиХ, а враћа се најмање једном седмично у мјесто сталног становања не сматра се резидентом БиХ.
23	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=1	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом рада, са трајањем дуже од годину дана у БиХ, а враћа се рјеђе од једном седмично у мјесто сталног становања сматра се резидентом БиХ.

24	3	NULL	2	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из другог мјеста БиХ са разлогом школовања, без обзира на трајање присуства и учесталост враћања у мјесто сталног становања сматра се резидентом другог насељеног мјеста БиХ.
25	3	NULL	2	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом школовања, са трајањем присуства краће од годину дана у БиХ, без обзира на учесталост враћања у мјесто сталног становања не сматра се резидентом БиХ.
26	3	NULL	2	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом школовања, са трајањем од годину дана у БиХ, без обзира на учесталост враћања у мјесто сталног становања сматра се резидентом БиХ.
27	3	NULL	3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из другог мјеста у БиХ из породичних и осталих разлога без обзира на трајање и учесталост враћања у мјесто сталног становања сматра се резидентом другог насељеног мјеста БиХ.
28	3	NULL	3 or 4	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе из породичних и осталих разлога, са трајањем присуства краће од годину дана у БиХ, без обзира на учесталост враћања у мјесто сталног становања не сматра се резидентом БиХ.
29	3	NULL	3 or 4	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Лице пописано као привремено присутно у мјесту пописа из друге државе са разлогом рада, са трајањем дужи од годину дана у БиХ, без обзира на учесталост враћања у мјесто сталног становања сматра се резидентом БиХ.

Na osnovu člana 8. Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04) i na osnovu člana 20. i člana 28. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/12 i 18/13), direktor Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine propisuje

**ODLUKU
O USVAJANJU JEDINSTVENOG PROGRAMA OBRADE
PODATAKA POPISA STANOVNIŠTVA,
DOMAĆINSTAVA I STANOVA U BOSNI I
HERCEGOVINI 2013. GODINE**

Član 1.

(Predmet Odluke o usvajanju Jedinstvenog programa)

Usvaja se Jedinstveni program obrade podataka popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljem tekstu: Jedinstveni program), koji će se provoditi na nivou Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Jedinstveni program)

Jedinstveni program je sastavni dio ove odluke.

Član 3.

(Nadležno tijelo za provođenje Jedinstvenog programa)

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku Republike Srpske su nadležni za provođenje aktivnosti iz Jedinstvenog programa.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-43-2-12-601-2/16

18. maja 2016. godine

Sarajevo

Direktor

Mr. sc. **Velimir Jukić**, s. r.

Na osnovu čl. 20. i čl. 28. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine

("Službeni glasnik BiH", br. 10/12 i 18/13), direktor Agencije za statistiku BiH donosi

**"JEDINSTVENI PROGRAM OBRADE PODATAKA
POPISA STANOVNIŠTVA, DOMAĆINSTAVA I
STANOVA U BOSNI I HERCEGOVINI 2013. GODINE"
1. OPĆI DIO**

Jedinstvenim programom se uređuje proces obrade podataka popisa; redoslijed izvršavanja koraka u postupku određivanja stalnog (rezidentnog) stanovništva; način izvođenja konačne baze podataka koja će se koristiti za statističke obrade i objave (diseminaciju) statičkih podataka prikupljenih popisom.

Cilj jedinstvenog programa je definisati okvir obrade podataka popisa u skladu sa Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljem tekstu: Zakon o popisu), Metodologijom za pripremu, organizovanje i provođenje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (u daljem tekstu: Metodologija) i slijedećim međunarodnim standardima i preporukama:

- Međunarodne preporuke za popise stanovništva i domaćinstava koje definišu UNECE i Eurostat, a koje je odobrila Konferencija evropskih statističara kao Preporuke za Popise stanovništva i domaćinstava 2010. i uputama Međunarodnog monitoring tima (u daljem tekstu: IMO tim);
- Odredbu (EK) 763/2008 o popisima stanovništva i domaćinstava, te mjere implementacije;
- Odredbu (EK) 1201/2009 tehničke specifikacije obilježja i njihova distribucija;
- Osnovna načela zvanične statistike, usvojena od strane Statističke komisije UN, kao i sa Kodeksom prakse evropske statistike proglašen od strane Evropske komisije;
- Standardi zaštite i povjerljivosti podataka, kako je dato u Konvenciji o zaštiti pojedinca, a u vezi sa automatskom obradom ličnih podataka Vijeća Evrope, kao i sa važećim relevantnim odredbama Evropske unije;
- Preporuke IMO tima datim u 20. i 21. Izvještaju;

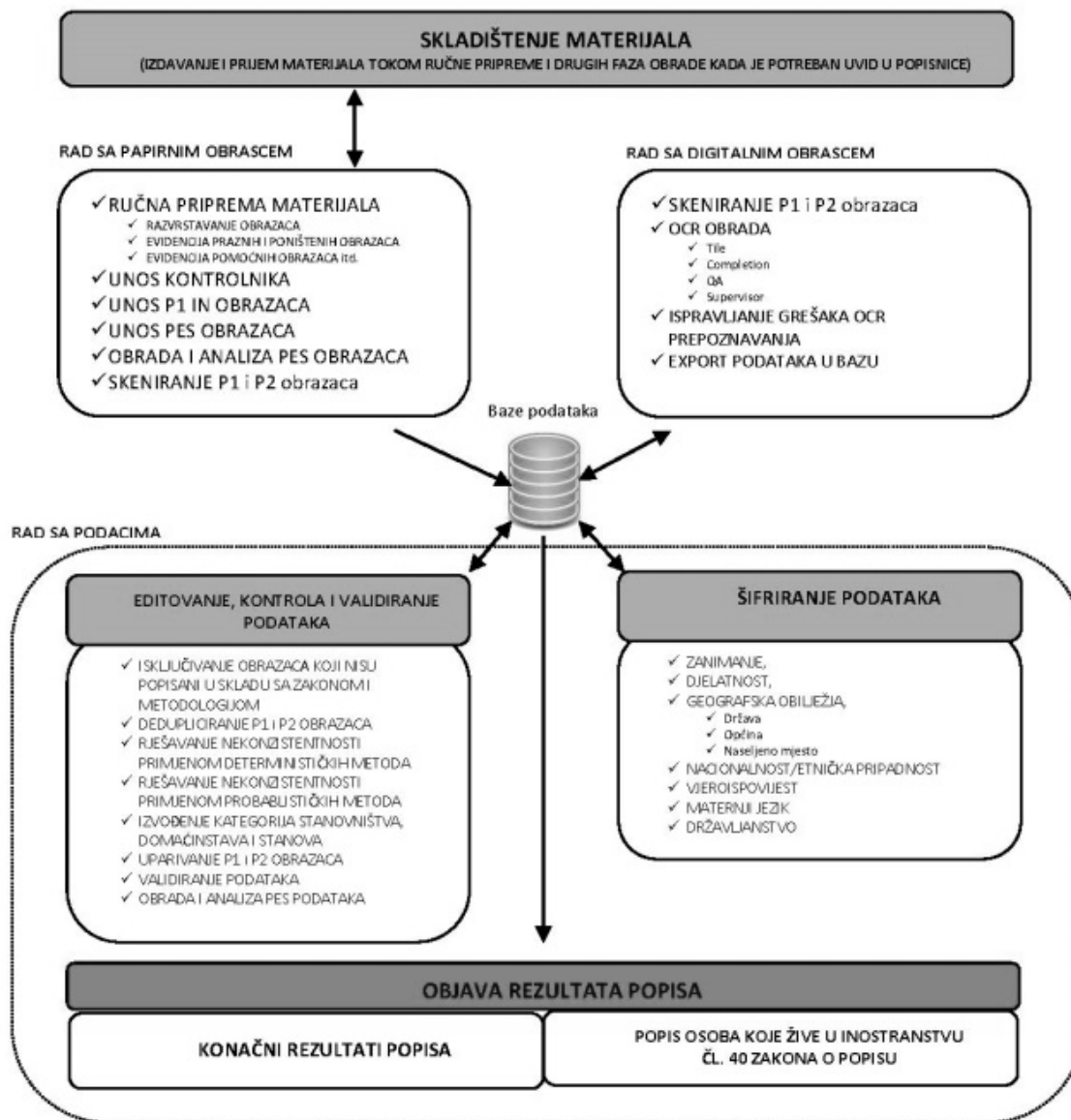
- Pismu predsjedavajućeg IMO tima, sa preporukama za rješavanje otvorenih pitanja, upućenog 16.6.2015. Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

2. PROCES OBRADE PODATAKA

Proces obrade podataka podrazumijeva niz predefinisanih koraka i automatizovanih procedura kojima se obrađuju podaci popisa.

Nakon završetka terenskog rada i skladištenja materijala u centralnom obradnom mjestu, pristupilo se provođenju aktivnosti neophodnih za dobijanje elektronske baze sirovih podataka.

Na slici 1. prikazan je funkcionalni dijagram obrade podataka koji uključuje i sve faze pripreme popisnog materijala za obradu.

Slika 1: Funkcionalni dijagram obrade podataka popisa

2.1. Kontrola i validiranje podataka

Nakon dobijanja sirove baze podataka, pristupa se procesu obrade podataka koji je definisan u narednim koracima.

2.1.1. Utvrđivanje važećih popisnica za obradu

Iz ukupnog broja popisnica P1 i P2, uz upotrebu automatizovanih SQL procedura koje se primjenjuju direktno na

bazi podataka, će biti izdvojene popisnice koje se ne trebaju obrađivati prema Zakonu o popisu i metodologiji.

Sljedeće popisnice neće ići u dalju obradu:

- Popisnice sa vještačkim bar codeom (popisnice korištene za trening popisivača i dio popisnica korištenih za predpopisivanje koji nisu odbačeni u procesu ručne pripreme);
- P2 popisnice za objekte koji nisu jedinice popisa;

- P1 popisnice bez ijednog odgovora na pitanja Q1-Q7;
- P1 popisnice za strano diplomatsko, konzularno i vojno osoblje;
- Popisnice za djecu rođenu poslije kritičnog momenta popisa;
- Djeca odsutna iz mjesta popisa, rođena poslije 30. septembra 1998. godine, a podatke za njih nisu dali njihovi roditelji;
- Osobe za koje su podatke dale maloljetne osobe;
- Domaćinstva čiji su svi članovi odsutni iz mjesta popisa;
- Domaćinstva čiji su svi članovi odsutni i koji su popisani sa privremeno prisutnim osobama u mjestu popisa;
- Privremeno prisutne osobe koje nisu dale podatke za sebe.

Nakon što ove popisnice budu izdvojene, iz baze podataka će biti eliminisane višestruke popisnice P1 koje se odnose na istu osobu. Jedna popisnica ide u dalju obradu.

Preostale popisnice P1 i P2 čine ukupan set popisnica koje će se koristiti za statističke obrade podataka popisa.

Na kraju ovog procesa, biti će potvrđena usklađenost između popisnica P1 i P2. Ovo se uglavnom odnosi na slučajeve domaćinstva čiji svi članovi nisu obuhvaćeni.

2.1.2. Preliminarne ispravke geografskih varijabli

U ovom koraku, šifre geografskih varijabli se ispravljaju korištenjem specifičnih procedura razvijenih u SQL-u.

Za ispravljanje grešaka koriste se donori, ispravni odgovori koji se odnose na isto mjesto popisa u kojima su napravljene greške.

2.1.3. Određivanje statusa rezidenta popisanih osoba

Nakon definisanja ukupnog seta validnih popisnica P1 i P2, izvršiti će se utvrđivanje statusa rezidenta za svaku osobu.

Ovaj proces se sastoji od sljedećih koraka:

- a) Primjena seta determinističkih pravila na pitanja 1-7 P1 popisnice sa ciljem rješavanja nedosljednosti u odgovorima, a koje se mogu riješiti uz minimalne promjene varijabli. U **prilogu 1** se nalazi 9 determinističkih pravila za ispravljanje očiglednih nedosljednosti na pitanjima 1-7 P1 popisnice;
- b) Izvođenje varijable po imenu *Trajanje* (dužina prisutnosti/odsutnosti) kao sumu vrijednosti pitanja Q4 i Q5 P1 popisnice;
- c) Primjena 29 determinističkih pravila (na osnovu prvih sedam pitanja) za određivanje statusa rezidenta; U **prilogu 2** se nalazi 29 determinističkih pravila za određivanje statusa rezidenta na osnovu pitanja 1-7;
- d) Eksportovanje rezultirajućeg seta podataka u ASCII tab delimiter fajl, koji uključuje prvih sedam pitanja, varijablu *Trajanje*, jedinstveni identifikator zapisa i već utvrđeni status rezidenta (koji može nedostajati za neke osobe);
- e) Primjena statističke metode prema Fellegi-Holt algoritmu, koja će utvrditi i ispraviti usklađenost između prvih sedam pitanja (samo za slučajeve u kojima nedostaje status rezidenta);
- f) Dozvoljena granica promjena za varijable pitanja 1-7 prema probablističkoj metodi je 2. U slučaju da varijablu čini više od jednog polja (kao Q4), ukupne promjene su 0 (ako nema promjena ni za jednu vrijednost) ili 1 (najmanje jedna promjena);
- g) Unos dobijenog ASCII tab delimiter fajla u bazu podataka;
- h) Ponovno izvođenje varijable *Trajanje* za popisnice tretirane statističkom metodom iz tačke e;

- i) Ponovna primjena 29 determinističkih pravila da bi se utvrdio status rezidenta za popisnice tretirane statističkom metodom iz tačke e;

- j) Automatska dodjela statusa "Nije rezident u BiH" za osobe koje ne zadovoljavaju ni jedno od 29 pravila.

Koraci (e) i (f) će se izvršiti upotrebom ADaMSoft i Concord/SCIA programskih alata.

Svi drugi koraci će se realizovati na bazi podataka izvršavanjem predefinisanih SQL skripti.

ADaMSoft softver će se koristiti i za provjeru i verifikaciju postupaka izvođenja rezidentnog statusa (korak c).

2.1.4. Editovanje i imputacija podataka

Nakon određivanja statusa rezidenta, podaci na popisnicama P1 i P2 će biti verifikovani na način da se provjeri njihova unutrašnja koherentnost.

Te aktivnosti se odnose na:

- Editovanje podataka - korake u kojima se podaci verifikuju, i na kraju, ispravljaju;
- Verifikacija podataka - provjere rezultata dobijenih u prethodnom koraku, uzimajući u obzir izvorni raspored varijabli, vanjskih izvora i verifikujući promjene, dobijene u koraku editovanje podataka, između svih varijabli.

Ove aktivnosti će se izvršavati iterativno, sve dok validacija ne potvrdi da su rezultati dosljedni i da nisu generirane nikakve greške na izvornim podacima.

Na popisnici P2, koraci editovanja podataka podrazumijevaju:

- a) Editovanje i imputacija uzimajući u obzir sve kategorijske varijable za svako domaćinstvo;
- b) Editovanje i imputacija za svaki stan/zgradu da bi se postigla koherentnost za varijable uključene u provjere, kao što su broj spratova, postojanje lifta, itd.;
- c) Editovanje i imputacija numeričkih varijabli koji se odnose na obilježja kuća (broj soba, kvadratura, itd.);
- d) Validacija i ispravljanje varijabli koje se odnose na dio popisnice sa podacima o poljoprivredi.

Na popisnici P1, koraci editovanja podataka podrazumijevaju:

- a) Provjere i ispravke podskupa varijabli koje se odnose na svako domaćinstvo: godine, spol, bračni status, odnos prema nosiocu domaćinstva i status porodice;
- b) Primjena determinističkih ispravki uzimajući u obzir modifikacije proistekle iz prethodnih koraka;
- c) Primjena statističke metode, prema Fellegi-Holt algoritmu, za provjeru i ispravku varijabli za popisnice P1 i P2 (izuzimajući pitanja 1-7 popisnice P1);
- d) Konačne determinističke ispravke koje će uzeti u obzir rezultate proistekle iz prethodnog koraka (na primjer za varijable koje nisu direktno korištene u pravilima).

2.1.5. Šifriranje tekstualnih obilježja

Tekstualnim zapisima u bazi podataka će biti dodijeljena odgovarajuća šifra u skladu sa usvojenim šifarnicima i tezaurusima.

Tekstualna polja koja su predmet šifriranja su:

- Državljanstvo
- Države
- Općine
- Naseljena mjesta
- Zanimanje: Klasifikacija zanimanja KZ BiH - 08
- Djelatnost: Klasifikacija djelatnosti KD BiH - 2010
- Nacionalnost/etnička pripadnost
- Maternji jezik

- Vjeroispovijest

Objava rezultata popisa će biti urađena u skladu sa šifarnicima.

3. OBJAVA REZULTATA POPISA

U skladu sa Zakonom o popisu konačni rezultati popisa će biti objavljeni najkasnije do 1.7.2016. godine.

Do navedenog datuma će biti objavljen ukupan broj stanovnika na svim nivoima vlasti (država, entiteti, kantoni, općine, Brčko Distrikt).

Objava preostalih podataka će biti realizovana sukcesivno u skladu sa planom diseminacije podataka popisa.

Prilog 1:

9 determinističkih pravila za korekcije očiglednih nekonzistentnosti na pitanjima Q1-Q7

Prilog 2:

29 determinističkih pravila za određivanje rezidentnog statusa na osnovu pitanja Q1-Q7

Ovaj program stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-43-2-12-601-3-1/16

Agencija za statistiku BiH

18. maja 2016. godine

Direktor

Sarajevo

Mr. sc. Velimir Jukić, s. r.

Prilog 1:

9 determinističkih pravila za korekcije očiglednih nekonzistentnosti na pitanjima Q1-Q7

Prije puštanja pravila za izvođenje rezidenata primjenjuju se određena deterministička pravila za rješavanje greške (RES = 0; popisnice za koje nije bilo moguće odrediti rezidentni status). Primjenom determinističkih pravila postiže se konzistentnost između odgovora na način da se vrši izmjena samo jednog odgovora na pitanjima 1-7.

Značenje pojmova:

- NULL - prazno polje, nema odgovora na pitanje
- NOT NULL - postoji odgovor na pitanje
- Q - redni broj pitanja na popisnici

Determinističko pravilo 1	
Q1 stalni	2
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<> 0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Akcija	Promijeni Q2 pris na NULL

Pravilom broj 1 vrši se promjena odgovora Q2=2 na NULL. Tačnije, osoba je odsutna i na prvom pitanju je označen odgovor b), a na drugom pitanju je još jednom potvrdila svoju odsutnost iako nije treba dati odgovor na ovo pitanje.

Determinističko pravilo 2	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 2 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom sedmično). Osoba je odsutna iz mjesta popisa kraće od godinu dana pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utiče na njenu rezidentnost (rezident u mjestu popisa).

Determinističko pravilo 3	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL

Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NULL
Q7 ucest	Not null
Akcija	Promijeni Q7 ucest na NULL

Pravilom broj 3 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor NULL, tj. briše se odgovor na ovom pitanju jer je osoba odgovorila da živi u mjestu popisa i prisutna je u kritičnom momentu popisa, ne treba da ima odgovore na pitanja 3-7.

Determinističko pravilo 4	
Q1 stalni	1
Q2 pris	1
Q3 razlog	NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q6 mjestoop na NULL

Pravilom broj 4 odgovor na pitanju 6 se mijenja u odgovor NULL, tj. briše se odgovor na ovom pitanju jer je osoba odgovorila da živi u mjestu popisa i prisutna je u kritičnom momentu popisa, ne treba da ima odgovore na pitanja 3-7.

Determinističko pravilo 5	
Q1 stalni	1
Q2 pris	2
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 5 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom sedmično). Osoba je na pitanju 1 odgovorila da živi u mjestu popisa godinu dana ili duže, a na drugom pitanju je odgovorila da nije prisutna. Na pitanjima 3 do 7 trebaju biti odgovori, a na pitanju 7 ne postoji odgovor. Pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utiče na rezidentnost osobe jer je dužina odsustva kraća od godinu dana.

Determinističko pravilo 6	
Q1 stalni	2
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	2
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 6 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom sedmično). Osoba je odsutna iz mjesta popisa duže od godinu dana u drugom mjestu unutar BiH, pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utiče na njenu rezidentnost (rezident u drugom mjestu u BiH).

Determinističko pravilo 7	
Q1 stalni	3
Q2 pris	1
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<> 0
Q6a mjestoop	NOT NULL
Q7 ucest	NOT NULL
Akcija	Promijeni Q2 pris na NULL

Pravilom broj 7 vrši se promjena odgovora Q2=2 na NULL. Tačnije, osoba je privremeno prisutna i na prvom pitanju je označen odgovor c), a na drugom pitanju je još jednom potvrdila svoju prisutnost iako nije treba dati odgovor na ovo pitanje.

Determinističko pravilo 8	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	<> 0
Q6a mjestoop	1
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 8 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom sedmično). Osoba je u mjestu popisa privremeno prisutna iz drugog mjesta u BiH, pa samo pitanje

učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utiče na njenu rezidentnost (rezident BiH).

Determinističko pravilo 9	
Q1 stalni	3
Q2 pris	NULL
Q3 razlog	NOT NULL
Q4Q5(extracted) trajanje	1
Q6a mjestoop	2
Q7 ucest	NULL
Akcija	Promijeni Q7 ucest na 1

Pravilom broj 9 odgovor na pitanju 7 se mijenja u odgovor 1 (rjeđe od jednom sedmično). Osoba je u mjestu popisa privremeno prisutna iz inostranstva kraće od godinu dana pa samo pitanje učestalosti vraćanja u mjesto popisa ne utiče na njenu rezidentnost (nije rezident BiH).

Prilog 2:

29 determinističkih pravila za određivanje rezidentnog statusa na osnovu pitanja Q1-Q7

Set od 29 determinističkih pravila je kreiran u skladu sa Zakonom o popisu u BiH sa ciljem izvođenja kategorije stalnog

stanovništva - rezidenata na osnovu člana 2. Zakona o popisu, odnosno na osnovu trajanja i namjere življenja u mjestu popisa.

U sljedećoj tabeli je opisano 29 pravila na osnovu kojih svaka popisnica (osoba/lice) dobija status rezidenta. Postoje tri različita statusa rezidenta od kojih svaka osoba može dobiti jedan od njih:

1. Res=1 - osoba je rezident/stalni stanovnik u mjestu popisa
2. Res=2 - osoba je rezident/stalni stanovnik u drugom mjestu u BiH
3. Res=3 - osoba nije rezident/stalni stanovnik nigdje u BiH

Pored ova tri statusa rezidenta/stalnog stanovnika osoba može dobiti i status Res=0, a to znači da u tom momentu nije bilo moguće izvesti status rezidenta/stalnog stanovnika.

Nakon što se iscrpe sve mogućnosti izvođenja rezidenta/stalnog stanovnika na kraju procesa obrade sve popisnice za koje nije bilo moguće izvesti status rezidenta/stalnog stanovnika se proglašavaju NEREZIDENTIMA tj. nisu stalni stanovnici nigdje u BiH.

Redni broj pravila	Q1 stalni	Q2 pris	Q3 razlog	Q4Q5 trajanje	Q6a mjestoop	Q6b nasop	Q6c opop	Q6d drzop	Q7 ucest	resident status	Tekstualni opis pravila
1	1	1	NULL	0	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	Res=1	Osoba popisana kao prisutni član domaćinstva i nema nijedan podatak na pitanjima od 3 do 7 smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
2	1	2	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u drugom mjestu u BiH (1-rad, 2-školoavanje, 3-porodični i 4-ostali razlozi) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
3	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i duže i koja se vraća u mjesto popisa najmanje jednom sedmično smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
4	1	2	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
5	1	2	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i duže i koja se vraća u mjesto popisa rjeđe od jednom sedmično ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
6	1	2	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (6-upućen na rad u DKP, međunarodne organizacije i sl. 8-član domaćinstva osobe odsutne iz razloga 6) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
7	1	2	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (9-školoavanje), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
8	1	2	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (9-školoavanje), sa trajanjem godinu i duže bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
9	1	2	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
10	1	2	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem godinu i duže bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
11	2	NULL	1 or 2 or 3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u drugom mjestu u BiH (1-rad, 2-školoavanje, 3-porodični i 4-ostali razlozi) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
12	2	NULL	5	2	2	NULL	NULL	NOT	2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom

			or 7					NULL			odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i duže i koja se vraća u mjesto popisa najmanje jednom sedmično smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
13	2	NULL	5 or 7	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
14	2	NULL	5 or 7	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (5-rad i 7-član domaćinstva osobe sa odsustvom iz razloga 5), sa trajanjem godinu i duže i koja se vraća u mjesto popisa rjeđe od jednom sedmično ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
15	2	NULL	6 or 8	1 or 2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (6- upućen na rad u DKP, međunarodne organizacije i sl. 8-član domaćinstva osobe odsutne iz razloga 6) bez obzira na trajanje odsustva i učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
16	2	NULL	9	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (9-školoavanje), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
17	2	NULL	9	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (9-školoavanje), sa trajanjem godinu i duže bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
18	2	NULL	10	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem kraće od godinu bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa smatra se rezidentnim stanovnikom mjesta popisa.
19	2	NULL	10	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao odsutni član domaćinstva sa razlogom odsustva u inostranstvu (10-ostali razlozi), sa trajanjem godinu i duže bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto popisa ne smatra se rezidentnim stanovnikom BiH.
20	3	NULL	1	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta BiH sa razlogom rada, bez obzira na trajanje prisustva i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom drugog naseljenog mjesta BiH.
21	3	NULL	1	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
22	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem duže od godinu dana u BiH, a vraća se najmanje jednom sedmično u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
23	3	NULL	1	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem duže od godinu dana u BiH, a vraća se rjeđe od jednom sedmično u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.
24	3	NULL	2	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta BiH sa razlogom školovanja, bez obzira na trajanje prisustva i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom drugog naseljenog mjesta BiH.
25	3	NULL	2	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom školovanja, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
26	3	NULL	2	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom školovanja, sa trajanjem duže od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.
27	3	NULL	3 or 4	1 or 2	1	NOT NULL	NOT NULL	NULL	1 or 2	Res=2	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz drugog mjesta u BiH iz porodičnih i ostalih razloga bez obzira na trajanje i učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom drugog naseljenog mjesta BiH.
28	3	NULL	3 or 4	1	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=3	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države iz porodičnih i ostalih razloga, sa trajanjem prisustva kraće od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja ne smatra se rezidentom BiH.
29	3	NULL	3 or 4	2	2	NULL	NULL	NOT NULL	1 or 2	Res=1	Osoba popisana kao privremeno prisutna u mjestu popisa iz druge države sa razlogom rada, sa trajanjem duže od godinu dana u BiH, bez obzira na učestalost vraćanja u mjesto stalnog stanovanja smatra se rezidentom BiH.

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE****611**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2638/13**, rješavajući apelaciju **Razije Heremić**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 20. travnja 2016. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Razije Heremić**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. travnja 2013. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Srpske, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku u skladu s člankom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, u skladu s člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Razija Heremić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Mrkonjić Grada, koju zastupa Luka Vulin, odvjetnik iz Mrkonjić Grada, podnijela je 14. lipnja 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. travnja 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda zatraženo je 5. studenog 2015. godine da dostavi odgovor na apelaciju, a od Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud), te Pravobraniteljstva Republike Srpske - sjedište zamjenika u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Pravobraniteljstvo) kao pravnog zastupnika tužene Općine Mrkonjić Grad (u daljnjem tekstu: tužena) odgovor na apelaciju je zatražen 6. studenog 2015. godine.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 3. prosinca 2015. godine, Okružni sud 16. studenog 2015. godine, Osnovni sud 20. studenog 2015. godine, a Pravobraniteljstvo je odgovor na apelaciju dostavilo 18. studenog 2015. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj P.125/05 od 21. studenog 2005. godine odbijena je kao neutemeljena apelantičina tužba radi naknade štete kojom je tražila da se tužena obveže da joj na ime naknade štete isplati iznos od 150.422,00 KM s kamatom prema Zakonu o visini stope zatezne kamate, počev od 10. listopada 2005. godine pa do isplate. Istom presudom apelantica je obvezana tuženoj naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

6. Iz obrazloženja prvostupanjske presude proizlazi da je apelantica 22. ožujka 2000. godine podnijela tužbu protiv tužene radi naknade štete, u kojoj je navela da je njezin suprug (Adem Heremić) poginuo 15. rujna 1995. godine kao pripadnik radne obveze Vojske Republike Srpske (u daljnjem tekstu: VRS), da je bio vlasnik obiteljske kuće u kojoj su u prizemnom dijelu bila tri poslovna prostora (u daljnjem tekstu: predmetni poslovni prostori) koja su skupa izdavali pod zakup. Apelantica dalje navodi da je nadležni organ tužene - Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove - Podružna jedinica tužene predmetne poslovne prostore 23. prosinca 1996. godine proglasila napuštenim, što proizlazi iz zapisnika ovog organa broj 07/1-372-322/96 i da je tužena predmetne poslovne prostore koji su njezino vlasništvo nezakonito davala pod zakup raznim osobama za šta je od tih osoba uzimala naknadu na ime zakupnine, pa se na taj način neutemeljeno obogatila u smislu članka 210. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Apelantica dalje navodi da je općinu Mrkonjić Grad (tuženu) napustila zbog ratnih dešavanja kada i ostalo pučanstvo tog grada, nakon čega se 1996. godine vratila. Tužena je osporila tužbeni zahtjev, ističući da se radi o napuštenoj imovini koja je apelantici vraćena 1. srpnja 1999. godine u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o korištenju napuštene imovine (u daljnjem tekstu: Zakon o prestanku primjene), te da je predmetne poslovne prostore izdavala u zakup postupajući po Zakonu o korištenju napuštene imovine.

7. Polazeći od utvrđenja da je apelantica rješenjem tog suda broj O.38/99 proglašena jedinim nasljednikom svog supruga, da je nakon povratka pokrenula postupak povrata u posjed predmetnih poslovnih prostora, koji su joj vraćeni 1. srpnja 1999. godine Rješenjem Ministarstva za izbjegle i raseljene osobe, Odsjek Mrkonjić Grad (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 05-050.25-11-43/99 od 14. lipnja 1999. godine, Osnovni sud je, prije upuštanja u meritum spora, cijenio prigovor zastare koji je istaknula tužena, utvrdivši da je on paušalno istaknut zato što se tužena nije decidirano izjasnila o istaknutom prigovoru tako da ovaj sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi odnosi li se prigovor zastare potraživanja na nadnevak podnošenja apelantičine tužbe ili na samo razdoblje potraživanja, zbog čega je zaključio da je navedeni prigovor u cijelosti trebalo odbiti kao neutemeljen. U svezi s tim Osnovni sud je ukazao da prema odredbi članka 376. stavak 1. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) potraživanje naknade prouzročene štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i osobu koja je štetu počinila pa je, imajući u vidu navedeno, zaključio da u okolnostima predmetnog slučaja nije istekao rok od tri godine od dana kada je apelantica saznala za štetu i osobu koja ju je počinila. Navedeno iz razloga što su joj predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed 1. srpnja 1999. godine, a tužbu sudu je podnijela 22. ožujka 2000. godine. U cilju utvrđivanja osnove i visine tužbenog zahtjeva apelantice, Osnovni sud je utvrdio da je tužena u cijelosti postupala zakonito u skladu sa važećim propisima, odredbama Zakona o korištenju napuštene imovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/96) koji je prestao

važiti 19. prosinca 1998. godine, stupanjem na snagu Zakona o prestanku primjene ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 38/98); da je tužena svoje propise o korištenju napuštene imovine nakon stupanja na snagu navedenog zakona, tj. 30. lipnja 1999. godine ukinula, shodno kojima je raspolagala napuštenom imovinom u razdoblju od 1. siječnja 1994. godine do 1. srpnja 1999. godine tako što ju je dodjeljivala pod zakup raznim osobama uz naknadu za zakupninu, na temelju čega je zaključio da je apelantičin tužbeni zahtjev neutemeljen.

8. Okružni sud je Presudom broj 011-0-Gž-06-000188 od 27. veljače 2008. godine apelantičinu žalbu djelomično uvažio, presudu Osnovnog suda od 21. studenog 2005. godine preinačio u dijelu odluke o glavnoj stvari i troškovima postupka tako što je obvezao tuženu da apelantici na ime naknade štete isplati iznos od 4.320,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 10. listopada 2005. godine pa do isplate i na ime troškova parničnog postupka iznos od 501,48 KM.

9. Cijeneći činjenično stanje utvrđeno u prvostupanjskom postupku Okružni sud je zaključio da je Osnovni sud "pravilno našao da potraživanje naknade štete zastarijeva u smislu odredbi člana 376. Zakona o obligacionim odnosima u roku od tri godine od dana kada je oštećenik saznao za štetu i lice koje je štetu učinilo. Međutim, po ocjeni ovog suda pogrešno je cijenio da se ovaj rok ima računati od 01.07.1999. godine, kao dana saznanja za štetu". U svezi s tim Okružni sud je naveo da iz stanja spisa predmeta proizlazi da je apelantica cijelo vrijeme za koje je tužena koristila njezine poslovne prostore, odnosno od 1. siječnja 1994. godine, imala saznanja da je tužena prostore koji su njezino vlasništvo koristila kao napuštenu imovinu i izdavala pod zakup uz naknadu za zakupninu. Ovakav zaključak, po ocjeni Okružnog suda, proizlazi iz apelantičinih tužbenih navoda da se u Mrkonjić Gradu vratila 1996. godine, kada je bio masovni povratak pučanstva, te da se i bez takvog navoda može smatrati da su prestankom ratnog stanja (najkasnije 19. lipnja 1996. godine) prestale opravdane okolnosti koje su apelanticu mogle spriječiti da predmetni postupak i ranije pokrene u cilju zaštite svoje imovine, na temelju čega je zaključio da apelantičino potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od podnošenja tužbe ovom sudu, tj. "od 22.03.1998. godine do 01.07.1999. godine, dok je za prethodni period prigovor zastare osnovan", kada su joj rješenjem Ministarstva predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed shodno odredbi članka 376. stavak 1. ZOO, dok je za prethodno razdoblje prigovor tužene o zastari potraživanja ocijenio utemeljenim. Okružni je također konstatirao da je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da je raspolaganje apelantičnim poslovnim prostorima od strane tužene bilo zakonito u smislu odredbi Zakona o korištenju napuštene imovine. U svezi s tim Okružni sud je istaknuo da su odredbom članka 1. navedenog zakona uređeni uvjeti i način korištenja napuštene imovine u cilju zbrinjavanja izbjeglih i raseljenih osoba, kao i zaštite i očuvanja te imovine, a da je člankom 3. stavak 2. istog zakona propisano da navedena imovina privremeno prelazi pod zaštitu i upravljanje Republike Srpske, koja se ostvaruje putem Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe, Povjerenstva za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom, kao i drugih republičkih i općinskih organa. Dakle, prema navedenim odredbama citiranog zakona tuženoj je dano pravo raspolaganja poslovnim prostorima, koje se ostvaruje putem Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe, Povjerenstva za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom i drugih republičkih i općinskih organa, njihovim davanjem radi smještaja izbjeglih i raseljenih osoba. Međutim, kako je naveo Okružni sud: "Kako iz sadržaja ovih odredbi ne proizilazi druga namjena za korišćenje preuzetih objekata, nego zaštita i čuvanje imovine, odnosno smještaj izbjeglih i raseljenih lica to su po ocjeni ovog suda, odluke koje je Općina Mrkonjić

Grad [tužena] donijela i po osnovu kojih je raspolagala poslovnim prostorijama koje su vlasništvo tužiteljice [apelantice] tako što ih je davala u zakup, nezakonite, nezavisno od činjenice da li je [apelantica] u periodu u kojem je tužena izuzela njene poslovne prostore kao napuštene živjela u Mrkonjić Gradu." Nadalje je navedeno da je slijedom toga tužena neutemeljeno koristila apelantičinu imovinu i tako stjecala dobit, pa je Okružni sud zaključio da je stoga utemeljen apelantičin tužbeni zahtjev za naknadu štete za razdoblje za koje nije nastupila zastara (od 22. ožujka 1998. godine do 1. srpnja 1999. godine). Dakle, Okružni sud je stoga zaključio da je tužena nezakonito raspolagala apelantičinom imovinom tako što ju je davala pod zakup raznim osobama, na koji način je ostvarivala dobit, te da je takvim postupanjem apelantici prouzročila štetu u vidu izgubljene dobiti, na temelju čega je ocijenio utemeljenim apelantičino očekivanje naknade štete za razdoblje za koji je tužena izdavala njezin poslovni prostor do visine zakupnine koju je tužena naplaćivala davanjem navedenih prostora u zakup, utvrđene na temelju nalaza vještaka ekonomske struke, na temelju čega je odlučio kao u izreci presude.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. travnja 2013. godine apelantičina revizija izjavljena protiv Presude Okružnog suda od 27. veljače 2008. godine je odbijena kao neutemeljena.

11. Vrhovni sud je zaključio da apelantičina revizija nije utemeljena jer smatra da iz spisa predmeta proizlazi da je drugostupanjski sud pravilno zaključio da je prigovor tužene djelomično utemeljen u smislu da nije nastupila zastara apelantičinog potraživanja za naknadu štete za razdoblje od 22. ožujka 1998. godine do 1. srpnja 1999. godine, pri tome cijeneći činjenicu da je apelantica tužbu za naknadu štete podnijela 22. ožujka 2000. godine. U svezi s tim Vrhovni sud je ukazao da prema članku 376. st. 1. i 2. ZOO potraživanje naknade prouzročene štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i osobu koja ju je prouzrokovala (stavak 1.), dok je stavkom 2. istog članka propisano da u svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala (stavak 2.). Istaknuto je da prema odredbi članka 383. ZOO zastarijevanje ne teče za sve vrijeme za koje vjerovniku nije bilo moguće, zbog nesavladivih prepreka, da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obveze, te da u tom smislu apelantica do donošenja odluke Narodne skupštine Republike Srpske, tj. 19. lipnja 1996. godine nije mogla podnijeti tužbu i da su joj, u smislu navedene odredbe, tek tada počeli teći navedeni rokovi. Stoga je Vrhovni sud zaključio da se neutemeljeno revizijom ističe da je apelantica tek 1. srpnja 1999. godine saznala za opseg štete, te da joj od tog momenta treba računati rok zastarjelosti predmetnog potraživanja. Vrhovni sud također smatra pravilnim stajalište drugostupanjskog suda kojim je apelantici dosuđen iznos na ime naknade štete u visini iznosa zakupnine koju su tuženoj plaćali kupci s kojim je ona zaključila ugovore o zakupu predmetnih poslovnih prostora, vlasništvo apelantice.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da joj je osporenim presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

13. Ističe da je Vrhovni sud pogrešno i nepravilno zauzeo stajalište da je njezin tužbeni zahtjev za naknadu štete utemeljen za razdoblje za koje nije nastupila zastara od 22. ožujka 1998. godine do 1. srpnja 1999. godine. U svezi s tim navodi da članak

376. stavak 1. ZOO predviđa trogodišnji subjektivni rok zastarjelosti za potraživanje naknade prouzročene štete, vezujući taj rok za dvije okolnosti, za saznanje oštećenika za štetu i za osobu koja je tu štetu prouzročila, te da dosadašnja sudska praksa smatra da je za ovaj subjektivni trogodišnji rok zastarjelosti, pored činjenice da je oštećenik saznao za štetu i za osobu koja je tu štetu prouzročila, potrebno utvrditi i opseg štete, odnosno kada je protupravnost prestala jer ako je šteta rezultat dugotrajnih protupravnih radnji tuženog, po njezinu se mišljenju ima smatrati da je saznanje apelantice za štetu trenutak kada je ona saznala za nju, kada je protupravnost tužene prestala, kao i za njezinu visinu. Dakle, po apelantičinom mišljenju s tim nadnevkom šteta je dobila konačan oblik, zbog čega smatra da je Vrhovni sud kao nadnevak kada je za štetu saznala imao uzeti 1. srpnja 1999. godine kada joj je tužena predmetni poslovni prostor vratila u posjed kao "datum kada su prestale protivpravne radnje tužene", tj. od kada se po, njezinu mišljenju, trebao računati rok zastare potraživanja i da joj stoga pripada pravo na naknadu štete za sve vrijeme od 1. siječnja 1994. godine do 1. srpnja 1999. godine, kada joj je predmetni poslovni prostor vraćen u posjed. Apelantica također ukazuje da je presuda Vrhovnog suda nerazumljiva u dijelu utvrđene visine štete koja joj, kako navodi, pripada. U svezi s tim ukazuje da u spisu predmeta postoje dokazi da su ona i njezin suprug od zakupnine predmetnih poslovnih prostora ubirali zakupninu u iznosu od najmanje 1.200 DEM mjesečno, a koju bi ona i dalje uzimala da nije bilo nezakonitog postupanja tužene, zbog čega tvrdi da je Vrhovni sud odlučio proizvoljnom primjenom materijalnog prava, konkretno odredbi ZOO.

b) Odgovor na apelaciju

14. Vrhovni sud je istaknuo da shodno iznesenim razlozima u presudi nalazi da se navodima apelacije ne dovodi u pitanje zakonitost odluke tog suda, te da samim tim nisu povrijeđena apelantičina prava garantirana zakonom, Ustavom i Europskom konvencijom.

15. Pravobraniteljstvo je u odgovoru na apelaciju istaknulo da apelantičine navode smatra neutemeljenim jer je Vrhovni sud propustio početak roka zastarjelosti predmetnog potraživanja računati od 1. srpnja 1999. godine jer smatra pravilnim stajalište ovog suda da u slučaju kada je apelantica tužbu sudu podnijela 22. ožujka 2000. godine da je njezino potraživanje, u smislu članka 376. stavak 1. ZOO, zastarjelo za razdoblje od 1. siječnja 1994. godine do 23. ožujka 1998. godine. Također smatra neutemeljenim apelantičine navode koji se odnose na visinu njezina potraživanja jer smatra da je u tom dijelu donio odluku na temelju nalaza vještaka ekonomske struke, dakle imajući u vidu knjigovodstvenu evidenciju tužene na temelju koje je utvrdio visinu zakupnine koju je tužena naplaćivala izdavanjem predmetnih poslovnih prostora pod zakup u spornom razdoblju. Stoga smatra da apelantičinu apelaciju treba odbiti kao neutemeljenu.

16. Okružni sud u odgovoru na apelaciju ističe da ostaje pri razlozima danim u odluci tog suda, zbog čega apelantičine navode smatra neutemeljenim.

17. Osnovni sud također ukazuje da presudom ovog suda nisu povrijeđena apelantičina prava na koje se poziva u apelaciji jer je, kako navodi, ovaj sud u svemu postupao po zakonu.

V. Relevantni propisi

18. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/86 i 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) relevantne odredbe glase:

ZASTARELOST

Opšte pravilo

Član 360.

1. Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

2. Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

3. Sud se ne može obazirati na zastarelost ako se dužnik nije na nju pozvao.

Potraživanje naknade štete

Član 376.

(1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(2) U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.

Član 383.

Nesavladive prepreke

Zastarevanje ne teče za sve vrijeme za koje poveriocu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze.

Član 388.

Podizanje tužbe

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

VI. Dopustivost

19. U skladu s člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu s člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. travnja 2013. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelantica je primila 15. svibnja 2013. godine, a apelacija je podnesena 14. lipnja 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelantica osporava presudu Vrhovnog suda, tvrdeći da su joj tom presudom prekršena prava iz članka II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, kao i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

25. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

26. Ustavni sud primjećuje da se ovaj postupak odnosi na postupak naknade materijalne štete. Prema praksi Ustavnog suda: "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 428/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05). Stoga Ustavni sud smatra da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

27. Suština navoda apelacije koja se odnosi na pravično suđenje svodi se na tvrdnju da je Vrhovni sud, prihvatanjem prigovora tužene o zastarjelosti potraživanja, pogrešno primijenio materijalno pravo, konkretno odredbu članka 376. stavak 1. ZOO, kada je zaključio da apelantičino potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od podnošenja tužbe sudu, odnosno od 22. ožujka 1998. godine do 1. srpnja 1999. godine, kada su joj rješenjem Ministarstva predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed, dok je za prethodno razdoblje, prigovor tužene o zastari apelantičina potraživanja ocijenio utemeljenim.

28. U svezi s tim Ustavni sud, prije svega, ukazuje da prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

29. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stajalištu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.) upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati je li pobijana odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava.

30. Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju ispitati je li pobijana odluka Vrhovnog suda, kojom je potvrđena odluka

Okružnog suda, zasnovana na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u kontekstu relevantnih odredbi ZOO kojim je reguliran institut zastarjelosti.

31. U svezi s tim Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud odbio kao neutemeljen prigovor zastarjelosti tužene, zaključivši da u okolnostima predmetnog slučaja nije istekao rok od tri godine (iz članka 376. ZOO) od dana kada je apelantica saznala za štetu i osobu koja ju je počinila jer su predmetni poslovni prostori apelantici vraćeni u posjed 1. srpnja 1999. godine, te jer je tužbu sudu radi naknade štete podnijela 22. ožujka 2000. godine. Međutim, neovisno o tome, Osnovni sud je apelantičin tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete odbio kao neutemeljen jer je tužena zakonito raspolagala predmetnim nekretninama u skladu s važećim propisima, odredbama Zakona o korištenju napuštene imovine.

32. Ustavni sud zapaža da su, nasuprot stajalištu Osnovnog suda, Okružni i Vrhovni sud djelomično udovoljili apelantičinom tužbenom zahtjevu tako što su ocijenili da iz činjeničnog utvrđenja ovog suda proizlazi da je apelantica cijelo vrijeme za koje je tužena koristila njezine poslovne prostore, od 1. siječnja 1994. godine do 1. srpnja 1999. godine, imala saznanja da tužena prostore koji su njezino vlasništvo izdaje pod zakup kao napuštenu imovinu pa su, imajući u vidu činjenicu da se apelantica vratila u Mrkonjić Grad 1996. godine, kada je bio masovan povratak pučanstva, kao i da se i bez takvih apelantičnih navoda može smatrati da su prestankom ratnog stanja (najkasnije 19. lipnja 1996. godine) prestale opravdane okolnosti koje su apelanticu mogle spriječiti da predmetni postupak pokrene i ranije u cilju zaštite svoje imovine, utvrdili da je apelantičino potraživanje zastarjelo za razdoblje od 1. siječnja 1994. godine do 23. ožujka 1998. godine u smislu članka 376. stavak 1. ZOO. Dakle, kod činjenice da je apelantica tužbu za naknadu štete podnijela 22. ožujka 2000. godine, Okružni sud i Vrhovni sud, koji je potvrdio odlučanje Okružnog suda, zaključili su da apelantičino potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od dana podnošenja tužbe ovom sudu, tj. za razdoblje od 22. ožujka 1998. godine do 1. srpnja 1999. godine, dok je za prethodno razdoblje prigovor tužene o zastari potraživanja ocijenjen utemeljenim.

33. U kontekstu navedenog, Ustavni sud upućuje na vlastitu praksu u predmetima u kojima se bavio pitanjem zastare potraživanja za uništenu imovinu i u kontekstu toga pitanjem prekida zastarijevanja u smislu odredbe članka 388. ZOO, a ta se stajališta, *mutatis mutandis*, mogu primijeniti i u apelantičinom slučaju. U svezi s tim Ustavni sud podsjeća na Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 5070/10 od 29. svibnja 2014. godine (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojoj je Ustavni sud utvrdio "da je osporenim presudama prekršeno pravo apelanata na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u situaciji kada Vrhovni sud i Okružni sud nisu u okolnostima konkretnog slučaja smatrali da su obraćanje CRPC-u i nadležnom Ministarstvu relevantne procesne radnje, u smislu člana 388. ZOO, koje su dovele do prekida zastarijevanja, čija je posljedica bilo nezakonito miješanje u pravo apelanata". Naime, Ustavni sud zapaža da su u navedenom predmetu apelanti tražili naknadu štete za uništenu imovinu i taj zahtjev apelanata je odbijen kao neutemeljen, primjenom članka 376. st. 1. i 2. ZOO zbog zastare potraživanja (toč. 52. i 53). Ustavni sud je utvrdio "da su Okružni i Vrhovni sud proizvoljno primijenili odredbu člana 388. ZOO kada obraćanje CRPC-u i nadležnom Ministarstvu, koje je bilo usmjereno na predmetne nekretnine i prema tuženoj Republici Srpskoj, nisu prepoznali kao relevantne procesne radnje koje su prekinule zastarijevanje, na temelju čega je zaključio da u

конкретном случају мijeшање редовних судова у право апеланата на имовину nije било законито (тач. 57 и 58)".

34. Доводећи наведена стајалишта у свезу с околностима конкретnog предмета у којему је апелантичин захтјев за накнаду штете у смислу чланка 376. ставак 1. ЗОО оцијенjen утeмeљeним само за раздобље од три године уназад од подношења тужбе суду (22. ожyјка 2000. године), тј. како је наведено у образложењу оспорених одлука за раздобље од 22. ожyјка 1998. године до 1. сpпњa 1999. године (из чега произлази да су заправо цијенили рок од двије године), Уставни суд зaпaжa да Окружни суд, а потом и Врховни суд, у оспореној одлуци уопће нису цијенили апелантичине наводе да јој је предметни пословни простор враћен 1. сpпњa 1999. године и да је тек тада сазнала за опсег штете. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа на ставак 55. из напpијeд цитиране одлуке: "Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да подношење захтјева Министарству (20. октобра 2000. године) у околностима конкретnog случаја јесте релевантна процесна радња која је, шодно одредби члана 388. ЗОО, довела до прекида застарјевања, које је поцело тећи 5. марта 1999. године. Наведено стoга што је захтјев био усмјерен управо на тужену Републику Српску, која је, шодно јасним законским прописима (Закон о престанку примјене Закона о напуштеној имовини и Закон о извршењу одлука CRPC-a), била обвезна да апелантима врати предметне некретнине. Наведено и због тога што је циљ подношења захтјева Министарству било утврђивање, осигурање или остваривање потраживања на предметним некретностима које су и биле предмет спора пред редовним судовима."

35. Стoга произлази да је, у смислу ставова из наведене одлуке (56) у околностима апелантичиног случаја, Врховни суд, који је својом пресудом одбио ревизију и потврдио одлучење Окружног суда, у оспореној одлуци такође произвољно примјенио, односно nije примјенио одредбу чланка 388. ЗОО када обраћање надлежном министарству које је било усмјерено на поврат у посјед предметних пословних простора од тужене nije препознао као релевантну процесну радњу која је прекинула застарјевање потраживања апелантice. Уставни суд примјећује да су се у конкретном случају судови реферирали на одредбе ЗОО, односно чланка 376. ЗОО, утврђујући да је наступила застара потраживања апелантice за раздобље од 1. сijeчњa 1994. године до 22. ожyјка 1998. године. Уставни суд зaпaжa да је Врховни суд у конкретном случају, иако му је била презентирана одлука којом је апелантici надлежни орган вратио у посјед предметне пословне просторе 1. сpпњa 1999. године, и при чињеници да је апелантца тужбу за накнаду штете поднјела 22. ожyјка 2000. године, закључио да апелантичино потраживање у смислу чланка 376. ставак 1. ЗОО nije застарјело само за раздобље од три (заправо двије) године уназад, рачунајући од дана подношења тужбе овом суду. У свеzi с тим, а у контексту напpијeд наведене праксе Уставни суд зaпaжa да је поступку ради накнаде штете (који је предмет одлуке оспорене апелацијом) претходио поступак ради поврата напуштене имовине пред надлежним органом. Стoга је ова чињеница (поступак пред наведеним органом) кључна у смислу утврђивања је ли наступила застара у апелантичином предмету у поступку ради накнаде штете, односно је ли апелантца поступком пред наведеним органом прекинула тјeк застаре. Дакле, Уставни суд сматра да је Врховни суд, иако произлази да је апелантца на ту околност указивала у ревизији, пропустио оцијенити релевантне чињенице у свеzi с тјeком застаре, односно околностима које доводе до прекида застаре. Због свега наведеног, с обзиром на то да судови нису на адекватан начин оцијенили све релевантне околности у свеzi са застаром потраживања, односно прекидом тјeка застаре, Уставни суд сматра да су у конкретном предмету, произвољно примјенили одредбу чланка 376. ставак 1. ЗОО.

36. Имајући у виду све изнесено, Уставни суд закључује да је у конкретном случају, због произвољне примјене материјалног

права, дошло до повреде права на правично суђење из чланка II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције.

Право на имовину

37. С обзиром на закључак Уставног суда у свеzi с чланком II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланком 6. ставак 1. Европске конвенције, Уставни суд сматра да nije потребно посебно разматрати апелантичине наводе гледе повреде права на имовину из чланка II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

38. Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Врховног суда прекршено апелантичино право на правично суђење из чланка II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције у ситуацији када су редовити судови одбили захтјев за накнаду штете због застаре на начин што су пропустили оцијенити поступак враћања у посјед предметног пословног простора апелантice пред Министарством за избјегле и раселјене особе, Одсјек Мркоњић Град, у контексту утврђивања наступања застаре.

39. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

40. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћeман, в. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 2638/13, рјешавајући апелацију **Разије Херемиић**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћeман, предсједник
Мато Тадић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 20. априла 2016. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Разије Херемиић**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 118 0 П 000867 12 Рев од 22. априла 2013. године.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с чланом II/3e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Републике Српске да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и

"Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Разија Херемић (у даљњем тексту: апеланткиња) из Мркоњић Града, коју заступа Лука Вулин, адвокат из Мркоњић Град, поднијела је 14. јуна 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 118 0 П 000867 12 Рев од 22. априла 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда затражено је 5. новембра 2015. године да достави одговор на апелацију, а од Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) и Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд), те Правобранилаштва Републике Српске - сједиште зајменика у Бањој Луци (у даљњем тексту: Правобранилаштво) као правног заступника тужене Општине Мркоњић Град (у даљњем тексту: тужена) одговор на апелацију је затражен 6. новембра 2015. године.

3. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 3. децембра 2015. године, Окружни суд 16. новембра 2015. године, Основни суд 20. новембра 2015. године, а Правобранилаштво је одговор на апелацију доставило 18. новембра 2015. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Пресудом Основног суда број П.125/05 од 21. новембра 2005. године одбијена је као неоснована апеланткињина тужба ради накнаде штете којом је тражила да се тужена обавезе да јој на име накнаде штете исплати износ од 150.422,00 КМ с каматом према Закону о висини стопе затезне камате, почев од 10. октобра 2005. године па до исплате. Истом пресудом апеланткиња је обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.000,00 КМ.

6. Из образложења првостепене пресуде произлази да је апеланткиња 22. марта 2000. године поднијела тужбу против тужене ради накнаде штете, у којој је навела да је њен супруг (Адем Херемић) погинуо 15. септембра 1995. године као припадник радне обавезе Војске Републике Српске (у даљњем тексту: ВРС), да је био власник породичне куће у којој су у приземном дијелу била три пословна простора (у даљњем тексту: предметни пословни простори) која су скупа издавали под закуп. Апеланткиња даље наводи да је надлежни орган тужене - Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове - Подружна јединица тужене предметне пословне просторе 23. децембра 1996. године прогласила напуштеним, што произлази из записника овог органа број 07/1-372-322/96 и да је тужена предметне пословне просторе који су њено власништво незаконито давала под закуп разним лицима за шта је од тих лица узимала накнаду на име закупнине, па се на тај начин неосновано обогатила у смислу члана 210 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО). Апеланткиња даље наводи да је општину Мркоњић Град (тужену) напустила због ратних дешавања када и остало становништво тог града, након чега се 1996. године вратила. Тужена је оспорила тужбени захтјев, истичући да се ради о напуштеној имовини која је апеланткињи враћена 1. јула

1999. године у складу са Законом о престанку примјене Закона о коришћењу напуштене имовине (у даљњем тексту: Закон о престанку примјене), те да је предметне пословне просторе издавала у закуп поступајући по Закону о коришћењу напуштене имовине.

7. Полазећи од утврђења да је апеланткиња рјешењем тог суда број О.38/99 проглашена јединим наследником свог супруга, да је након повратка покренула поступак поврата у посјед предметних пословних простора, који су јој враћени 1. јула 1999. године Рјешењем Министарства за избјегла и расељена лица, Одсек Мркоњић Град (у даљњем тексту: Министарство) број 05-050.25-11-43/99 од 14. јуна 1999. године, Основни суд је, прије упуштања у меритум спора, цијенио приговор застаре који је истакла тужена, утврдивши да је он паушално истакнут зато што се тужена није децидирано изјаснила о истакнутом приговору тако да овај суд није могао са сигурношћу утврдити да ли се приговор застаре потраживања односи на датум подношења апеланткињине тужбе или на сам период потраживања, због чега је закључио да је наведени приговор у цијелости требало одбити као неоснован. У вези с тим Основни суд је указао да према одредби члана 376 став 1 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) потраживање накнаде проузроковане штете застаријева за три године од када је оштећеник дознао за штету и лице које је штету починило па је, имајући у виду наведено, закључио да у околностима предметног случаја није истекао рок од три године од дана када је апеланткиња сазнала за штету и лице које ју је починило. Наведено из разлога што су јој предметни пословни простори враћени у посјед 1. јула 1999. године, а тужбу суду је поднијела 22. марта 2000. године. У циљу утврђивања основа и висине тужбеног захтјева апеланткиње, Основни суд је утврдио да је тужена у цијелости поступала законито у складу с важећим прописима, одредбама Закона о коришћењу напуштене имовине ("Службени гласник Републике Српске" број 3/96) који је престао да важи 19. децембра 1998. године, ступањем на снагу Закона о престанку примјене ("Службени гласник Републике Српске" број 38/98); да је тужена своје прописе о коришћењу напуштене имовине након ступања на снагу наведеног закона, тј. 30. јуна 1999. године укинула, сходно којима је располагала напуштеном имовином у периоду од 1. јануара 1994. године до 1. јула 1999. године тако што ју је додјељивала под закуп разним лицима уз накнаду за закупнину, на основу чега је закључио да је апеланткињин тужбени захтјев неоснован.

8. Окружни суд је Пресудом број 011-0-Гж-06-000188 од 27. фебруара 2008. године апеланткињину жалбу дјелимично уважио, пресуду Основног суда од 21. новембра 2005. године преиначио у дијелу одлуке о главној ствари и трошковима поступка тако што је обавезао тужену да апеланткињи на име накнаде штете исплати износ од 4.320,00 КМ са законском затезном каматом, почев од 10. октобра 2005. године па до исплате и на име трошкова парничног поступка износ од 501,48 КМ.

9. Цијенећи чињенично стање утврђено у првостепеном поступку Окружни суд је закључио да је Основни суд "правилно нашао да потраживање накнаде штете застаријева у смислу одредби члана 376 Закона о облигационим односима у року од три године од дана када је оштећеник сазнао за штету и лице које је штету учинило. Међутим, по оцјени овог суда погрешно је цијенио да се овај рок има рачунати од 01.07.1999 године, као дана сазнања за штету". У вези с тим Окружни суд је навео да из стања списка предмета произлази да је апеланткиња цијело вријеме за које је тужена користила њене пословне просторе, односно од 1.

januara 1994. године, имала сазнања да је тужена просторе који су њено власништво користила као напуштену имовину и издавала под закуп уз накнаду за закупнину. Овакав закључак, по оцјени Окружног суда, произлази из апеланткињиних тужбених навода да се у Мркоњић Град вратила 1996. године, када је био масовни повратак становништва, те да се и без таквог навода може сматрати да су престанком ратног стања (најкасније 19. јуна 1996. године) престале оправдане околности које су апеланткињу могле спријечити да предметни поступак и раније покрене у циљу заштите своје имовине, на основу чега је закључио да апеланткињино потраживање није застарјело три године уназад од подношења тужбе овом суду, тј. "од 22.03.1998. године до 01.07.1999. године, док је за претходни период приговор застаре основан", када су јој рјешењем Министарства предметни пословни простори враћени у посјед сходно одредби члана 376 став 1 ЗОО, док је за претходни период приговор тужене о застари потраживања оцијенио основаним. Окружни је такође констатовао да је погрешно становиште првостепеног суда да је располагање апеланткињиним пословним просторима од стране тужене било законито у смислу одредби Закона о коришћењу напуштене имовине. У вези с тим Окружни суд је истакао да су одредбом члана 1 наведеног закона уређени услови и начин коришћења напуштене имовине у циљу збрињавања избјеглих и расељених лица, као и заштите и очувања те имовине, а да је чланом 3 став 2 истог закона прописано да наведена имовина привремено прелази под заштиту и управљање Републике Српске, која се остварује путем Министарства за избјеглице и расељена лица, Комисије за смјештај избјеглица и других републичких и општинских органа њиховим давањем ради смјештаја избјеглих и расељених лица. Међутим, како је навео Окружни суд: "Како из садржаја ових одредби не произилази друга намјена за коришћење преузетих објеката, него заштита и чување имовине, односно смјештај избјеглих и расељених лица то су по оцјени овог суда, одлуке које је Опћина Мркоњић Град [тужена] донијела и по основу којих је располагала пословним просторијама које су власништво тужитељице [апеланткиње] тако што их је давала у закуп, незаконите, независно од чињенице да ли је [апеланткиња] у периоду у којем је тужена изузела њене пословне просторе као напуштене живјела у Мркоњић Граду." Надаље је наведено да је слиједом тога тужена неосновано користила апеланткињину имовину и тако стицала добит, па је Окружни суд закључио да је стога основан апеланткињин тужбени захтјев за накнаду штете за период за који није наступила застара (од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године). Дакле, Окружни суд је стога закључио да је тужена незаконито располагала апеланткињиним имовином тако што ју је давала под закуп разним лицима, на који начин је остваривала добит, те да је таквим поступањем апеланткињи проузроковала штету у виду изгубљене добити, на основу чега је оцијенио основаним апеланткињино очекивање накнаде штете за период за који је тужена издавала њен пословни простор до висине закупнине коју је тужена наплаћивала давањем наведених простора у закуп, утврђене

лица, Комисије за смјештај избјеглица и управљање напуштеном имовином и других републичких и општинских органа њиховим давањем ради смјештаја избјеглих и расељених лица. Међутим, како је навео Окружни суд: "Како из садржаја ових одредби не произилази друга намјена за коришћење преузетих објеката, него заштита и чување имовине, односно смјештај избјеглих и расељених лица то су по оцјени овог суда, одлуке које је Опћина Мркоњић Град [тужена] донијела и по основу којих је располагала пословним просторијама које су власништво тужитељице [апеланткиње] тако што их је давала у закуп, незаконите, независно од чињенице да ли је [апеланткиња] у периоду у којем је тужена изузела њене пословне просторе као напуштене живјела у Мркоњић Граду." Надаље је наведено да је слиједом тога тужена неосновано користила апеланткињину имовину и тако стицала добит, па је Окружни суд закључио да је стога основан апеланткињин тужбени захтјев за накнаду штете за период за који није наступила застара (од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године). Дакле, Окружни суд је стога закључио да је тужена незаконито располагала апеланткињиним имовином тако што ју је давала под закуп разним лицима, на који начин је остваривала добит, те да је таквим поступањем апеланткињи проузроковала штету у виду изгубљене добити, на основу чега је оцијенио основаним апеланткињино очекивање накнаде штете за период за који је тужена издавала њен пословни простор до висине закупнине коју је тужена наплаћивала давањем наведених простора у закуп, утврђене

на основу налаза вјештака економске струке, на основу чега је одлучио као у изреци пресуде.

10. Пресудом Врховног суда број 118 0 П 000867 12 Рев од 22. априла 2013. године апеланткињина ревизија изјављена против Пресуде Окружног суда од 27. фебруара 2008. године је одбијена као неоснована.

11. Врховни суд је закључио да апеланткињина ревизија није основана јер сматра да из списка предмета произлази да је другостепени суд правилно закључио да је приговор тужене дјелимично основан у смислу да није наступила застара апеланткињиног потраживања за накнаду штете за период од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године, при томе цијенећи чињеницу да је апеланткиња тужбу за накнаду штете поднијела 22. марта 2000. године. У вези с тим Врховни суд је указао да према члану 376 ст. 1 и 2 ЗОО потраживање накнаде проузроковане штете застаријева за три године од када је оштећеник сазнао за штету и лице које ју је проузроковало (став 1), док је ставом 2 истог члана прописано да у сваком случају ово потраживање застаријева за пет година од када је штета настала (став 2). Истакнуто је да према одредби члана 383 ЗОО застаријевање не тече за све вријеме за које повјериоцу није било могуће, због несавладивих препрека, да судским путем захтијева испуњење обавезе, те да у том смислу апеланткиња до доношења одлуке Народне скупштине Републике Српске, тј. 19. јуна 1996. године није могла да поднесе тужбу и да су јој, у смислу наведене одредбе, тек тада почели да теку наведени рокови. Стога је Врховни суд закључио да се неосновано ревизијом истиче да је апеланткиња тек 1. јула 1999. године сазнала за обим штете, те да јој од тог момента треба рачунати рок застарјелости предметног потраживања. Врховни суд такође сматра правилним став другостепеног суда којим је апеланткињи досуђен износ на име накнаде штете у висини износа закупнине коју су туженој плаћали закупци с којим је она закључила уговоре о закупу предметних пословних простора, власништво апеланткиње.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланткиња сматра да јој је оспореном пресудом прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

13. Истиче да је Врховни суд погрешно и неправилно заузео становиште да је њен тужбени захтјев за накнаду штете основан за период за који није наступила застара од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године. С тим у вези наводи да члан 376 став 1 ЗОО предвиђа трогодишњи субјективни рок застарјелости за потраживање накнаде проузроковане штете, везујући тај рок за двије околности, за сазнање оштећеника за штету и за лице које је ту штету проузроковало, те да досадашња судска пракса сматра да је за овај субјективни трогодишњи рок застарјелости, поред чињенице да је оштећеник сазнао за штету и за лице које је ту штету проузроковало, потребно утврдити и обим штете, односно када је противправност престала јер ако је штета резултат дуготрајних противправних радњи туженог, по њеном се мишљењу има сматрати да је сазнање апеланткиње за штету час када је она сазнала за њу, када је противправност тужене престала, као и за њену висину. Дакле, по апеланткињином мишљењу с тим датумом штета је добила коначан облик, због чега сматра да је Врховни суд као датум када је за штету сазнала имао узети 1. јули 1999.

године када јој је тужена предметни пословни простор вратила у посјед као "датум када су престале противправне радње тужене", тј. од када се по, њеном мишљењу, требао рачунати рок застаре потраживања и да јој стога припада право на накнаду штете за све вријеме од 1. јануара 1994. године до 1. јула 1999. године, када јој је предметни пословни простор враћен у посјед. Апеланткиња такође указује да је пресуда Врховног суда неразумљива у дијелу утврђене висине штете која јој, како наводи, припада. У вези с тим указује да у спису предмета постоје докази да су она и њен супруг од закупнине предметних пословних простора убирали закупнину у износу од најмање 1.200 DEM мјесечно, а коју би она и даље узимала да није било незаконитог поступања тужене, због чега тврди да је Врховни суд одлучио произвољном примјеном материјалног права, конкретно одредби ЗОО.

б) Одговор на апелацију

14. Врховни суд је истакао да сходно изнесеним разлозима у пресуди налази да се наводима апелације не доводи у питање законитост одлуке тог суда, те да самим тим нису повријеђена апеланткињина права гарантована законом, Уставом и Европском конвенцијом.

15. Правобранилаштво је у одговору на апелацију истакло да апеланткињине наводе сматра неоснованим јер је Врховни суд пропустио да почетак рока застарјелости предметног потраживања рачуна од 1. јула 1999. године јер сматра правилним став овог суда да у случају када је апеланткиња тужбу суду поднијела 22. марта 2000. године да је њено потраживање, у смислу члана 376 став 1 ЗОО, застарјело за период од 1. јануара 1994. године до 23. марта 1998. године. Такође сматра неоснованим апеланткињине наводе који се односе на висину њеног потраживања јер сматра да је у том дијелу донио одлуку на основу налаза вјештака економске струке, дакле имајући у виду књиговодствену евиденцију тужене на основу које је утврдио висину закупнине коју је тужена наплаћивала издавањем предметних пословних простора под закуп у спорном периоду. Стога сматра да апеланткињину апелацију треба одбити као неосновану.

16. Окружни суд у одговору на апелацију истиче да остаје при разлозима датим у одлуци тог суда, због чега апеланткињине наводе сматра неоснованим.

17. Основни суд такође указује да пресудом овог суда нису повријеђена апеланткињина права на које се позива у апелацији јер је, како наводи, овај суд у свему поступао по закону.

V. Релевантни прописи

18. У Закону о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/86 и 57/89 и "Службени гласник РС" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) релевантне одредбе гласе:

ЗАСТАРЕЛОСТ

Опште правило

Члан 360.

1. Застарелости престaje право захтевати испуњење обавезе.

2. Застарелост наступа кад протекне законом одређено вриеме у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе.

3. Суд се не може обазирати на застарелост ако се дужник није на њу позвао.

Потраживање накнаде штете

Члан 376.

(1) Потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило.

(2) У сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала.

Члан 383.

Несавладиве препреке

Застаревање не тече за све време за које повериоцу није било могуће због несавладивих препрека да судским путем захтева испуњење обавезе.

Члан 388.

Подизање тужбе

Застаревање се прекида подизањем тужбе и сваком другом повериоцем радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања.

VI. Допустивост

19. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, испуњени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

21. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 118 0 П 000867 12 Рев од 22. априла 2013. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 15. маја 2013. године, а апелација је поднесена 14. јуна 2013. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

23. Апеланткиња оспорава пресуду Врховног суда, тврдећи да су јој том пресудом прекршена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

25. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. *Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.* [...]

26. Уставни суд примјеђује да се овај поступак односи на поступак накнаде материјалне штете. Према пракси Уставног суда: "Право на накнаду штете у траженом износу представља право приватног карактера и, као такво, грађанско право на које се примјењују стандарди правичног суђења" (види Уставни суд, Одлука број АП 428/04 од 23. марта 2005. године, став 22, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 32/05). Стога Уставни суд сматра да апеланткиња у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

27. Суштина навода апелације која се односи на правично суђење своди се на тврдњу да је Врховни суд, прихватањем приговора тужене о застарјелости потраживања, погрешно примјенио материјално право, конкретно одредбу члана 376 став 1 ЗОО, када је закључио да апеланткињино потраживање није застарјело три године уназад од подношења тужбе суду, односно од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године, када су јој рјешењем Министарства предметни пословни простори враћени у посјед, док је за претходни период, приговор тужене о застари апеланткињиног потраживања оцијенио основаним.

28. С тим у вези Уставни суд, прије свега, указује да према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

29. Уставни суд се, дакле, према наведеном становишту, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница тако и у примјени релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26) упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивно-правне прописе. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Одлуку Уставног суда број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланткиња проблематизује, испитати да ли је побијана одлука заснована на произвољној примјени материјалног права.

30. Стога ће Уставни суд у конкретном случају испитати да ли је побијана одлука Врховног суда, којом је потврђена одлука Окружног суда, заснована на произвољној

примјени материјалног права у контексту релевантних одредаби ЗОО којим је регулисан институт застарјелости.

31. У вези с тим Уставни суд запажа да је Основни суд одбио као неоснован приговор застарјелости тужене, закључивши да у околностима предметног случаја није истекао рок од три године (из члана 376 ЗОО) од дана када је апеланткиња сазнала за штету и лице које ју је починило јер су предметни пословни простори апеланткињи враћени у посјед 1. јула 1999. године, те јер је тужбу суду ради накнаде штете поднијела 22. марта 2000. године. Међутим, независно од тога, Основни суд је апеланткињин тужбени захтјев за накнаду материјалне штете одбио као неоснован јер је тужена законито располагала предметним непокретностима у складу с важећим прописима, одредбама Закона о коришћењу напуштене имовине.

32. Уставни суд запажа да су, насупрот становишту Основног суда, Окружни и Врховни суд дјелимично удовољили апеланткињиним тужбеним захтјеву тако што су оцијенили да из чињеничног утврђења овог суда произилази да је апеланткиња цијело вријеме за које је тужена користила њене пословне просторе, од 1. јануара 1994. године до 1. јула 1999. године, имала сазнања да тужена просторе који су њено власништво издаје под закуп као напуштену имовину па су, имајући у виду чињеницу да се апеланткиња вратила у Мркоњић Град 1996. године, када је био масован повратак становништва, као и да се и без таквих апеланткињиних навода може сматрати да су престанком ратног стања (најкасније 19. јуна 1996. године) престале оправдане околности које су апеланткињу могле спријечити да предметни поступак покрене и раније у циљу заштите своје имовине, утврдили да је апеланткињино потраживање застарјело за период од 1. јануара 1994. године до 23. марта 1998. године у смислу члана 376 став 1 ЗОО. Дакле, код чињенице да је апеланткиња тужбу за накнаду штете поднијела 22. марта 2000. године, Окружни суд и Врховни суд, који је потврдио одлучење Окружног суда, закључили су да апеланткињино потраживање није застарјело три године уназад од дана подношења тужбе овом суду, тј. за период од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године, док је за претходни период приговор тужене о застари потраживања оцијењен основаним.

33. У контексту наведеног, Уставни суд упућује на сопствену праксу у предметима у којима се бавио питањем застаре потраживања за уништену имовину и у контексту тога питањем прекида застаријевања у смислу одредбе члана 388 ЗОО, а та се становишта, *mutatis mutandis*, могу примјенити и у апеланткињиним случајевима. У вези с тим Уставни суд подсјећа на Одлуку о допустивости и меритуму број АП 5070/10 од 29. маја 2014. године (доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavisud.ba) у којој је Уставни суд утврдио "да је оспореним пресудом прекршено право апеланата на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију у ситуацији када Врховни суд и Окружни суд нису у околностима конкретног случаја сматрали да су обраћање ЦРПЦ-у и надлежном Министарству релевантне процесне радње, у смислу члана 388. ЗОО, које су довеле до прекида застаријевања, чија је последица било незаконито мијешање у право апеланата". Наиме, Уставни суд запажа да су у наведеном предмету апеланти тражили накнаду штете за уништену имовину и тај захтјев апеланата је одбијен као неоснован, примјеном члана 376 ст. 1 и 2 ЗОО због застаре потраживања (тач. 52 и 53). Уставни суд је утврдио "да су Окружни и Врховни суд произвољно примјенили одредбу члана 388. ЗОО када обраћање ЦРПЦ-у и надлежном Министарству, које је било

усмјерено на предметне некретнине и према туженој Републици Српској, нису препознали као релевантне процесне радње које су прекинуле застаријевање, на темељу чега је закључио да у конкретном случају мијешање редовних судова у право апеланата на имовину није било законито (тач. 57 и 58)".

34. Доводећи наведена становишта у везу с околностима конкретног предмета у којем је апеланткињин захтјев за накнаду штете у смислу члана 376 став 1 ЗОО оцијењен основаним само за период од три године уназад од подношења тужбе суду (22. марта 2000. године), тј. како је наведено у образложењу оспорених одлука за период од 22. марта 1998. године до 1. јула 1999. године (из чега произлази да су заправо цијенили рок од двије године), Уставни суд запажа да Окружни суд, а затим и Врховни суд, у оспореној одлуци уопште нису цијенили апеланткињине наводе да јој је предметни пословни простор враћен 1. јула 1999. године и да је тек тада сазнала за обим штете. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа на став 55 из напријед цитиране одлуке: "Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да подношење захтјева Министарству (20. октобра 2000. године) у околностима конкретног случаја јесте релевантна процесна радња која је, сходно одредби члана 388. ЗОО, довела до прекида застаријевања, које је почело тећи 5. марта 1999. године. Наведено стога што је захтјев био усмјерен управо на тужену Републику Српску, која је, сходно јасним законским прописима (Закон о престанку примјене Закона о напуштеној имовини и Закон о извршењу одлука ЦРПЦ-а), била обавезна да апелантима врати предметне некретнине. Наведено и због тога што је циљ подношења захтјева Министарству било утврђивање, осигурање или остваривање потраживања на предметним некретнинама које су и биле предмет спора пред редовним судовима."

35. Стога произлази да је, у смислу ставова из наведене одлуке (56) у околностима апеланткињиног случаја, Врховни суд, који је својом пресудом одбио ревизију и потврдио одлучење Окружног суда, у оспореној одлуци такође произвољно примјенио, односно није примјенио одредбу члана 388 ЗОО када обраћање надлежном министарству, које је било усмјерено на поврат у посјед предметних пословних простора од тужене, није препознао као релевантну процесну радњу која је прекинула застаријевање потраживања апеланткиње. Уставни суд примјећује да су се у конкретном случају судови реферирали на одредбе ЗОО, односно члана 376 ЗОО, утврђујући да је наступила застара потраживања апеланткиње за период од 1. јануара 1994. године до 22. марта 1998. године. Уставни суд запажа да је Врховни суд у конкретном случају, иако му је била презентована одлука којом је апеланткињи надлежни орган вратио у посјед предметне пословне просторе 1. јула 1999. године, и при чињеници да је апеланткиња тужбу за накнаду штете поднијела 22. марта 2000. године, закључио да апеланткињино потраживање у смислу члана 376 став 1 ЗОО није застарјело само за период од три (заправо двије) године уназад, рачунајући од дана подношења тужбе овом суду. У вези с тим, а у контексту напријед наведене праксе Уставни суд запажа да је поступку ради накнаде штете (који је предмет одлуке оспорене апелацијом) претходно поступак ради поврата напуштене имовине пред надлежним органом. Стога је ова чињеница (поступак пред наведеним органом) кључна у смислу утврђивања да ли је наступила застара у апеланткињином предмету у поступку ради накнаде штете, односно да ли је апеланткиња поступком пред наведеним органом прекинула ток застаре. Дакле, Уставни суд сматра да је Врховни суд, иако произлази да је апеланткиња на ту

околност указивала у ревизији, пропустио да оцијени релевантне чињенице у вези с током застаре, односно околностима које доводе до прекида застаре. Због свега наведеног, с обзиром на то да судови нису на адекватан начин оцијенили све релевантне околности у вези са застаром потраживања, односно прекидом тока застаре, Уставни суд сматра да су у конкретном предмету, произвољно примјенили одредбу члана 376 став 1 ЗОО.

36. Имајући у виду све изнесено, Уставни суд закључује да је у конкретном случају, због произвољне примјене материјалног права, дошло до повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

37. С обзиром на закључак Уставног суда у вези с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати апеланткињине наводе у погледу повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

38. Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Врховног суда прекршено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у ситуацији када су редовни судови одбили захтјев за накнаду штете због застаре на начин што су пропустили да оцијене поступак враћања у посјед предметног пословног простора апеланткиње пред Министарством за избјегла и расељена лица, Одсјек Мркоњић Град, у контексту утврђивања наступања застаре.

39. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

40. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2638/13**, гјешавајући апелацију **Razije Heremić**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - преčišћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Мато Тодић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, судкиња
Мiodrag Simović, судија
Seada Palavrić, судкиња
на сједници одржаној 20. априла 2016. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Razije Heremić**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 118 0 P 000867 12 Rev од 22. априла 2013. године.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске, који је дужан да по hitном поступку donese novu odluku u складу с чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1.

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Razija Heremić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Mrkonjić Grada, koju zastupa Luka Vulin, advokat iz Mrkonjić Grada, podnijela je 14. juna 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. aprila 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda zatraženo je 5. novembra 2015. godine da dostavi odgovor na apelaciju, a od Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud), te Pravobranilaštva Republike Srpske - sjedište zamjenika u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Pravobranilaštvo) kao pravnog zastupnika tužene Općine Mrkonjić Grad (u daljnjem tekstu: tužena) odgovor na apelaciju je zatražen 6. novembra 2015. godine.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 3. decembra 2015. godine, Okružni sud 16. novembra 2015. godine, Osnovni sud 20. novembra 2015. godine, a Pravobranilaštvo je odgovor na apelaciju dostavilo 18. novembra 2015. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj P.125/05 od 21. novembra 2005. godine odbijena je kao neosnovana apelantična tužba radi naknade štete kojom je tražila da se tužena obaveže da joj na ime naknade štete isplati iznos od 150.422,00 KM s kamatom prema Zakonu o visini stope zatezne kamate, počev od 10. oktobra 2005. godine pa do isplate. Istom presudom apelantica je obavezana da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

6. Iz obrazloženja prvostepene presude proizlazi da je apelantica 22. marta 2000. godine podnijela tužbu protiv tužene radi naknade štete, u kojoj je navela da je njezin suprug (Adem Heremić) poginuo 15. septembra 1995. godine kao pripadnik radne obaveze Vojske Republike Srpske (u daljnjem tekstu: VRS), da je bio vlasnik porodične kuće u kojoj su u prizemnom dijelu bila tri poslovna prostora (u daljnjem tekstu: predmetni poslovni prostori) koja su skupa izdavali pod zakup. Apelantica dalje navodi da je nadležni organ tužene - Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove - Podružna jedinica tužene predmetne poslovne prostore 23. decembra 1996. godine proglasila napuštenim, što proizlazi iz zapisnika ovog organa broj 07/1-372-322/96 i da je tužena predmetne poslovne prostore koji su njezino vlasništvo nezakonito davala pod zakup raznim osobama za šta je od tih osoba uzimala naknadu na ime zakupnine, pa se na taj način neosnovano obogatila u smislu člana 210. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Apelantica dalje navodi da je općinu Mrkonjić Grad

(tuženu) napustila zbog ratnih dešavanja kada i ostalo stanovništvo tog grada, nakon čega se 1996. godine vratila. Tužena je osporila tužbeni zahtjev, ističući da se radi o napuštenoj imovini koja je apelantici vraćena 1. jula 1999. godine u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o korištenju napuštene imovine (u daljnjem tekstu: Zakon o prestanku primjene), te da je predmetne poslovne prostore izdavala u zakup postupajući po Zakonu o korištenju napuštene imovine.

7. Polazeći od utvrđenja da je apelantica rješenjem tog suda broj O.38/99 proglašena jedinim nasljednikom svog supruga, da je nakon povratka pokrenula postupak povrata u posjed predmetnih poslovnih prostora, koji su joj vraćeni 1. jula 1999. godine Rješenjem Ministarstva za izbjegle i raseljene osobe, Odsjek Mrkonjić Grad (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 05-050.25-11-43/99 od 14. juna 1999. godine, Osnovni sud je, prije upuštanja u meritum spora, cijenio prigovor zastare koji je istakla tužena, utvrdivši da je on paušalno istaknut zato što se tužena nije decidirano izjasnila o istaknutom prigovoru tako da ovaj sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi da li se prigovor zastare potraživanja odnosi na datum podnošenja apelantične tužbe ili na sam period potraživanja, zbog čega je zaključio da je navedeni prigovor u cijelosti trebalo odbiti kao neosnovan. U vezi s tim Osnovni sud je ukazao da prema odredbi člana 376. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i osobu koja je štetu počinila pa je, imajući u vidu navedeno, zaključio da u okolnostima predmetnog slučaja nije istekao rok od tri godine od dana kada je apelantica saznala za štetu i osobu koja ju je počinila. Navedeno iz razloga što su joj predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed 1. jula 1999. godine, a tužbu sudu je podnijela 22. marta 2000. godine. U cilju utvrđivanja osnova i visine tužbenog zahtjeva apelantice, Osnovni sud je utvrdio da je tužena u cijelosti postupala zakonito u skladu s važećim propisima, odredbama Zakona o korištenju napuštene imovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/96) koji je prestao da važi 19. decembra 1998. godine, stupanjem na snagu Zakona o prestanku primjene ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 38/98); da je tužena svoje propise o korištenju napuštene imovine nakon stupanja na snagu navedenog zakona, tj. 30. juna 1999. godine ukinula, shodno kojima je raspolagala napuštenom imovinom u periodu od 1. januara 1994. godine do 1. jula 1999. godine tako što ju je dodjeljivala pod zakup raznim osobama uz naknadu za zakupninu, na osnovu čega je zaključio da je apelanticin tužbeni zahtjev neosnovan.

8. Okružni sud je Presudom broj 011-0-Gž-06-000188 od 27. februara 2008. godine apelanticinu žalbu djelimično uvažio, presudu Osnovnog suda od 21. novembra 2005. godine preinačio u dijelu odluke o glavnoj stvari i troškovima postupka tako što je obavezao tuženu da apelantici na ime naknade štete isplati iznos od 4.320,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 10. oktobra 2005. godine pa do isplate i na ime troškova parničnog postupka iznos od 501,48 KM.

9. Cijeneći činjenično stanje utvrđeno u prvostepenom postupku Okružni sud je zaključio da je Osnovni sud "pravilno našao da potraživanje naknade štete zastarijeva u smislu odredbi člana 376. Zakona o obligacionim odnosima u roku od tri godine od dana kada je oštećenik saznao za štetu i lice koje je štetu učinilo. Međutim, po ocjeni ovog suda pogrešno je cijenio da se ovaj rok ima računati od 01.07.1999. godine, kao dana saznanja za štetu". U vezi s tim Okružni sud je naveo da iz stanja spisa predmeta proizlazi da je apelantica cijelo vrijeme za koje je tužena koristila njezine poslovne prostore, odnosno od 1. januara 1994. godine, imala saznanja da je tužena prostore koji su njezino vlasništvo koristila kao napuštenu imovinu i izdavala pod zakup uz naknadu za zakupninu. Ovakav zaključak, po ocjeni Okružnog

suda, proizlazi iz apelantičnih tužbenih navoda da se u Mrkonjić Grad vratila 1996. godine, kada je bio masovni povratak stanovništva, te da se i bez takvog navoda može smatrati da su prestankom ratnog stanja (najkasnije 19. juna 1996. godine) prestale opravdane okolnosti koje su apelanticu mogle spriječiti da predmetni postupak i ranije pokrene u cilju zaštite svoje imovine, na osnovu čega je zaključio da apelantično potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od podnošenja tužbe ovom sudu, tj. "od 22.03.1998. godine do 01.07.1999. godine, dok je za prethodni period prigovor zastare osnovan", kada su joj rješenjem Ministarstva predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed shodno odredbi člana 376. stav 1. ZOO, dok je za prethodni period prigovor tužene o zastari potraživanja ocijenio osnovanim. Okružni je također konstatirao da je pogrešan stav prvostepenog suda da je raspolaganje apelantičnim poslovnim prostorima od strane tužene bilo zakonito u smislu odredbi Zakona o korištenju napuštene imovine. U vezi s tim Okružni sud je istakao da su odredbom člana 1. navedenog zakona uređeni uvjeti i način korištenja napuštene imovine u cilju zbrinjavanja izbjeglih i raseljenih osoba, kao i zaštite i očuvanja te imovine, a da je članom 3. stav 2. istog zakona propisano da navedena imovina privremeno prelazi pod zaštitu i upravljanje Republike Srpske, koja se ostvaruje putem Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe, Komisije za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom, kao i drugih republičkih i općinskih organa. Dakle, prema navedenim odredbama citiranog zakona tuženoj je dato pravo raspolaganja poslovnim prostorima, koje se ostvaruje putem Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe, Komisije za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom i drugih republičkih i općinskih organa, njihovim davanjem radi smještaja izbjeglih i raseljenih osoba. Međutim, kako je naveo Okružni sud: "Kako iz sadržaja ovih odredbi ne proizilazi druga namjena za korišćenje preuzetih objekata, nego zaštita i čuvanje imovine, odnosno smještaj izbjeglih i raseljenih lica to su po ocjeni ovog suda, odluke koje je Općina Mrkonjić Grad [tužena] donijela i po osnovu kojih je raspolagala poslovnim prostorijama koje su vlasništvo tužiteljice [apelantice] tako što ih je davala u zakup, nezakonite, nezavisno od činjenice da li je [apelantica] u periodu u kojem je tužena izuzela njene poslovne prostore kao napuštene živjela u Mrkonjić Gradu." Nadalje je navedeno da je slijedom toga tužena neosnovano koristila apelantičinu imovinu i tako stjecala dobit, pa je Okružni sud zaključio da je stoga osnovan apelantičin tužbeni zahtjev za naknadu štete za period za koji nije nastupila zastara (od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine). Dakle, Okružni sud je stoga zaključio da je tužena nezakonito raspolagala apelantičinom imovinom tako što ju je davala pod zakup raznim osobama, na koji način je ostvarivala dobit, te da je takvim postupanjem apelantici prouzrokovala štetu u vidu izgubljene dobiti, na osnovu čega je ocijenio osnovanim apelantično očekivanje naknade štete za period za koji je tužena izdavala njezin poslovni prostor do visine zakupnine koju je tužena naplaćivala davanjem navedenih prostora u zakup, utvrđene na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke, na osnovu čega je odlučio kao u izreci presude.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. aprila 2013. godine apelantičina revizija izjavljena protiv Presude Okružnog suda od 27. februara 2008. godine je odbijena kao neosnovana.

11. Vrhovni sud je zaključio da apelantičina revizija nije osnovana jer smatra da iz spisa predmeta proizlazi da je drugostepeni sud pravilno zaključio da je prigovor tužene djelimično osnovan u smislu da nije nastupila zastara apelantičinog potraživanja za naknadu štete za period od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine, pri tome cijeneći činjenicu da je apelantica tužbu za naknadu štete podnijela 22. marta 2000. godine. U vezi s tim Vrhovni sud je ukazao da prema

članu 376. st. 1. i 2. ZOO potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i osobu koja ju je prouzrokovala (stav 1), dok je stavom 2. istog člana propisano da u svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala (stav 2). Istaknuto je da prema odredbi člana 383. ZOO zastarijevanje ne teče za sve vrijeme za koje povjeriocu nije bilo moguće, zbog nesavladivih prepreka, da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obaveze, te da u tom smislu apelantica do donošenja odluke Narodne skupštine Republike Srpske, tj. 19. juna 1996. godine nije mogla da podnese tužbu i da su joj, u smislu navedene odredbe, tek tada počeli teći navedeni rokovi. Stoga je Vrhovni sud zaključio da se neosnovano revizijom ističe da je apelantica tek 1. jula 1999. godine saznala za obim štete, te da joj od tog momenta treba računati rok zastarjelosti predmetnog potraživanja. Vrhovni sud također smatra pravilnim stav drugostepenog suda kojim je apelantici dosuđen iznos na ime naknade štete u visini iznosa zakupnine koju su tuženoj plaćali zakupci s kojim je ona zaključila ugovore o zakupu predmetnih poslovnih prostora, vlasništvo apelantice.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da joj je osporenim presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

13. Ističe da je Vrhovni sud pogrešno i nepravilno zauzeo stav da je njezin tužbeni zahtjev za naknadu štete osnovan za period za koji nije nastupila zastara od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine. S tim u vezi navodi da član 376. stav 1. ZOO predviđa trogodišnji subjektivni rok zastarjelosti za potraživanje naknade prouzrokovane štete, vezujući taj rok za dvije okolnosti, za saznanje oštećenika za štetu i za osobu koja je tu štetu prouzrokovala, te da dosadašnja sudska praksa smatra da je za ovaj subjektivni trogodišnji rok zastarjelosti, pored činjenice da je oštećenik saznao za štetu i za osobu koja je tu štetu prouzrokovala, potrebno utvrditi i obim štete, odnosno kada je protivpravnost prestala jer ako je šteta rezultat dugotrajnih protivpravnih radnji tuženog, po njezinom se mišljenju ima smatrati da je saznanje apelantice za štetu čas kada je ona saznala za nju, kada je protivpravnost tužene prestala, kao i za njezinu visinu. Dakle, po apelantičinom mišljenju s tim datumom šteta je dobila konačan oblik, zbog čega smatra da je Vrhovni sud kao datum kada je za štetu saznala imao uzeti 1. juli 1999. godine kada joj je tužena predmetni poslovni prostor vratila u posjed kao "datum kada su prestale protivpravne radnje tužene", tj. od kada se po, njezinom mišljenju, trebao računati rok zastare potraživanja i da joj stoga pripada pravo na naknadu štete za sve vrijeme od 1. januara 1994. godine do 1. jula 1999. godine, kada joj je predmetni poslovni prostor vraćen u posjed. Apelantica također ukazuje da je presuda Vrhovnog suda nerazumljiva u dijelu utvrđene visine štete koja joj, kako navodi, pripada. U vezi s tim ukazuje da u spisu predmeta postoje dokazi da su ona i njezin suprug od zakupnine predmetnih poslovnih prostora ubirali zakupninu u iznosu od najmanje 1.200 DEM mjesečno, a koju bi ona i dalje uzimala da nije bilo nezakonitog postupanja tužene, zbog čega tvrdi da je Vrhovni sud odlučio proizvoljnom primjenom materijalnog prava, konkretno odredbi ZOO.

b) Odgovor na apelaciju

14. Vrhovni sud je istakao da shodno iznesenim razlozima u presudi nalazi da se navodima apelacije ne dovodi u pitanje zakonitost odluke tog suda, te da samim tim nisu povrijeđena

apelantčina prava garantirana zakonom, Ustavom i Evropskom konvencijom.

15. Pravobranilaštvo je u odgovoru na apelaciju istaklo da apelantčine navode smatra neosnovanim jer je Vrhovni sud propustio da početak roka zastarjelosti predmetnog potraživanja računa od 1. jula 1999. godine jer smatra pravilnim stav ovog suda da u slučaju kada je apelantica tužbu sudu podnijela 22. marta 2000. godine da je njezino potraživanje, u smislu člana 376. stav 1. ZOO, zastarjelo za period od 1. januara 1994. godine do 23. marta 1998. godine. Također smatra neosnovanim apelantčine navode koji se odnose na visinu njezinog potraživanja jer smatra da je u tom dijelu donio odluku na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke, dakle imajući u vidu knjigovodstvenu evidenciju tužene na osnovu koje je utvrdio visinu zakupnine koju je tužena naplaćivala izdavanjem predmetnih poslovnih prostora pod zakup u spornom periodu. Stoga smatra da apelantčinu apelaciju treba odbiti kao neosnovanu.

16. Okružni sud u odgovoru na apelaciju ističe da ostaje pri razlozima datim u odluci tog suda, zbog čega apelantčine navode smatra neosnovanim.

17. Osnovni sud također ukazuje da presudom ovog suda nisu povrijeđena apelantčina prava na koje se poziva u apelaciji jer je, kako navodi, ovaj sud u svemu postupao po zakonu.

V. Relevantni propisi

18. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/86 i 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) relevantne odredbe glase:

ZASTARELOST

Opšte pravilo

Član 360.

1. Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

2. Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

3. Sud se ne može obazirati na zastarelost ako se dužnik nije na nju pozvao.

Potraživanje naknade štete

Član 376.

(1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(2) U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.

Član 383.

Nesavladive prepreke

Zastarevanje ne teče za sve vreme za koje poveriocu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze.

Član 388.

Podizanje tužbe

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

VI. Dopustivost

19. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se

podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118 0 P 000867 12 Rev od 22. aprila 2013. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 15. maja 2013. godine, a apelacija je podnesena 14. juna 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

22. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelantica osporava presudu Vrhovnog suda, tvrdeći da su joj tom presudom prekršena prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

24. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

25. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. *Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]*

26. Ustavni sud primjećuje da se ovaj postupak odnosi na postupak naknade materijalne štete. Prema praksi Ustavnog suda: "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 428/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05). Stoga Ustavni sud smatra da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

27. Suština navoda apelacije koja se odnosi na pravično suđenje svodi se na tvrdnju da je Vrhovni sud, prihvatanjem prigovora tužene o zastarjelosti potraživanja, pogrešno primijenio materijalno pravo, konkretno odredbu člana 376. stav 1. ZOO, kada je zaključio da apelantčino potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od podnošenja tužbe sudu, odnosno od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine, kada su joj rješenjem Ministarstva predmetni poslovni prostori vraćeni u posjed, dok je za prethodni period, prigovor tužene o zastari apelantčinog potraživanja ocijenio osnovanim.

28. S tim u vezi Ustavni sud, prije svega, ukazuje da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog*

Kraljevstva, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

29. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26) upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati da li je pobijana odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava.

30. Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju ispitati da li je pobijana odluka Vrhovnog suda, kojom je potvrđena odluka Okružnog suda, zasnovana na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u kontekstu relevantnih odredbi ZOO kojim je reguliran institut zastarjelosti.

31. U vezi s tim Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud odbio kao neosnovan prigovor zastarjelosti tužene, zaključivši da u okolnostima predmetnog slučaja nije istekao rok od tri godine (iz člana 376. ZOO) od dana kada je apelantica saznala za štetu i osobu koja ju je počinila jer su predmetni poslovni prostori apelantici vraćeni u posjed 1. jula 1999. godine, te jer je tužbu sudu radi naknade štete podnijela 22. marta 2000. godine. Međutim, nezavisno od toga, Osnovni sud je apelanticin tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete odbio kao neosnovan jer je tužena zakonito raspolagala predmetnim nekretninama u skladu s važećim propisima, odredbama Zakona o korištenju napuštene imovine.

32. Ustavni sud zapaža da su, nasuprot stavu Osnovnog suda, Okružni i Vrhovni sud djelimično udovoljili apelanticinom tužbenom zahtjevu tako što su ocijenili da iz činjeničnog utvrđenja ovog suda proizlazi da je apelantica cijelo vrijeme za koje je tužena koristila njezine poslovne prostore, od 1. januara 1994. godine do 1. jula 1999. godine, imala saznanja da tužena prostore koji su njezino vlasništvo izdaje pod zakup kao napuštenu imovinu pa su, imajući u vidu činjenicu da se apelantica vratila u Mrkonjić Grad 1996. godine, kada je bio masovan povratak stanovništva, kao i da se i bez takvih apelanticinih navoda može smatrati da su prestankom ratnog stanja (najkasnije 19. juna 1996. godine) prestale opravdane okolnosti koje su apelanticu mogle spriječiti da predmetni postupak pokrene i ranije u cilju zaštite svoje imovine, utvrdili da je apelanticino potraživanje zastarjelo za period od 1. januara 1994. godine do 23. marta 1998. godine u smislu člana 376. stav 1. ZOO. Dakle, kod činjenice da je apelantica tužbu za naknadu štete podnijela 22. marta 2000. godine, Okružni sud i Vrhovni sud, koji je potvrdio odlučenje Okružnog suda, zaključili su da apelanticino potraživanje nije zastarjelo tri godine unazad od dana podnošenja tužbe ovom sudu, tj. za period od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine, dok je za prethodni period prigovor tužene o zastari potraživanja ocijenjen osnovanim.

33. U kontekstu navedenog, Ustavni sud upućuje na vlastitu praksu u predmetima u kojima se bavio pitanjem zastare potraživanja za uništenu imovinu i u kontekstu toga pitanjem prekida zastarijevanja u smislu odredbe člana 388. ZOO, a ti se stavovi, *mutatis mutandis*, mogu primijeniti i u apelanticinom

slučaju. U vezi s tim Ustavni sud podsjeća na Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 5070/10 od 29. maja 2014. godine (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba) u kojoj je Ustavni sud utvrdio "da je osporenim presudama prekršeno pravo apelantata na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u situaciji kada Vrhovni sud i Okružni sud nisu u okolnostima konkretnog slučaja smatrali da su obraćanje CRPC-u i nadležnom Ministarstvu relevantne procesne radnje, u smislu člana 388. ZOO, koje su dovele do prekida zastarijevanja, čija je posljedica bilo nezakonito miješanje u pravo apelantata". Naime, Ustavni sud zapaža da su u navedenom predmetu apelanti tražili naknadu štete za uništenu imovinu i taj zahtjev apelantata je odbijen kao neosnovan, primjenom člana 376. st. 1. i 2. ZOO zbog zastare potraživanja (tač. 52. i 53). Ustavni sud je utvrdio "da su Okružni i Vrhovni sud proizvoljno primijenili odredbu člana 388. ZOO kada obraćanje CRPC-u i nadležnom Ministarstvu, koje je bilo usmjereno na predmetne nekretnine i prema tuženoj Republici Srpskoj, nisu prepoznali kao relevantne procesne radnje koje su prekinule zastarijevanje, na temelju čega je zaključio da u konkretnom slučaju miješanje redovnih sudova u pravo apelantata na imovinu nije bilo zakonito (tač. 57 i 58)".

34. Dovodeći navedene stavove u vezu s okolnostima konkretnog predmeta u kojem je apelanticin zahtjev za naknadu štete u smislu člana 376. stav 1. ZOO ocijenjen osnovanim samo za period od tri godine unazad od podnošenja tužbe sudu (22. marta 2000. godine), tj. kako je navedeno u obrazloženju osporenih odluka za period od 22. marta 1998. godine do 1. jula 1999. godine (iz čega proizlazi da su zapravo cijenili rok od dvije godine), Ustavni sud zapaža da Okružni sud, a zatim i Vrhovni sud, u osporenoj odluci uopće nisu cijenili apelanticine navode da joj je predmetni poslovni prostor vraćen 1. jula 1999. godine i da je tek tada saznala za obim štete. U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća na stav 55. iz naprijed citirane odluke: "Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da podnošenje zahtjeva Ministarstvu (20. oktobra 2000. godine) u okolnostima konkretnog slučaja jeste relevantna procesna radnja koja je, shodno odredbi člana 388. ZOO, dovela do prekida zastarijevanja, koje je počelo teći 5. marta 1999. godine. Navedeno stoga što je zahtjev bio usmjeren upravo na tuženu Republiku Srpsku, koja je, shodno jasnim zakonskim propisima (Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenoj imovini i Zakon o izvršenju odluka CRPC-a), bila obavezna da apelantima vrati predmetne nekretnine. Navedeno i zbog toga što je cilj podnošenja zahtjeva Ministarstvu bilo utvrđivanje, osiguranje ili ostvarivanje potraživanja na predmetnim nekretninama koje su i bile predmet spora pred redovnim sudovima."

35. Stoga proizlazi da je, u smislu stavova iz navedene odluke (56) u okolnostima apelanticinog slučaja, Vrhovni sud, koji je svojom presudom odbio reviziju i potvrdio odlučenje Okružnog suda, u osporenoj odluci također proizvoljno primijenio, odnosno nije primijenio odredbu člana 388. ZOO kada obraćanje nadležnom ministarstvu koje je bilo usmjereno na povrat u posjed predmetnih poslovnih prostora od tužene nije prepoznao kao relevantnu procesnu radnju koja je prekinula zastarijevanje potraživanja apelantice. Ustavni sud primjećuje da su se u konkretnom slučaju sudovi referirali na odredbe ZOO, odnosno člana 376. ZOO, utvrđujući da je nastupila zastara potraživanja apelantice za period od 1. januara 1994. godine do 22. marta 1998. godine. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u konkretnom slučaju, iako mu je bila prezentirana odluka kojom je apelantici nadležni organ vratio u posjed predmetne poslovne prostore 1. jula 1999. godine, i pri činjenici da je apelantica tužbu za naknadu štete podnijela 22. marta 2000. godine, zaključio da apelanticino potraživanje u smislu člana 376. stav 1. ZOO nije

6. U obrazloženju prvostupanjske presude je navedeno da je apelant podnio tužbu 16. travnja 2008. godine u kojoj je naveo da je vlasnik kuće - stambene zgrade u Han Pijesku, naselje Bukova Glava, koja je izgrađena na k. č. 465 kod bolnice pašnjak u površini 418 m², upisana u pl. br. 553/1 KO Han Pijesak. Dalje je u tužbi naveo da je na području općine Han Pijesak, u naselju Bukova glava, 20. rujna 1996. godine oko 4,00 sata aktom terorizma postavljen eksploziv, minirana i do temelja srušena apelantova obiteljska kuća, čime je uništena sva apelantova pokretna i nepokretna imovina.

7. Istaknuto je da je tijekom dokaznog postupka, između ostalog, izvršen uvid u Odluku Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC) broj 485-100413-1/1 od 4. lipnja 2003. godine, kojom je utvrđeno da je apelant bio savjestan posjednik označenih nekretnina na kojima se nalazila njegova obiteljska stambena zgrada i odluku Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu od 7. lipnja 2006. godine (navedenom odlukom apelantova prijava proglašena je neprihvatljivom kao preuranjena glede naknade materijalne i nematerijalne štete i troškova postupka).

8. Osnovni sud je proveo dokazni postupak, te utvrdio da iz obavijesti Okružnog tužiteljstva Istočno Sarajevo od 26. travnja 2007. godine proizlazi da je apelant obaviješten da se kod navedenog tužiteljstva vodi istraga protiv osumnjičenog D. M. i da je donesena naredba o provođenju istrage 19. rujna 2006. godine zbog utemeljene sumnje da je učinio kazneno djelo teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 77. stavak 1. Kaznenog zakona RS (u daljnjem tekstu: KZRS), a u svezi s člankom 172. stavak 1. KZRS. Dalje je navedeno da je Osnovno javno tužiteljstvo u Vlasenici (u daljnjem tekstu: OJT Vlasenica) za ovaj događaj u Han Pijesku podnijelo kaznenu prijavu protiv N. N. izvršitelja za kazneno djelo rušenja apelantove kuće. Ukazano je da je ova kaznena prijava evidentirana pod brojem 15-10/02-KU-186/96 od 29. listopada 1998. godine i predmet se vodio u OJT Vlasenica pod brojem KTN-107/97 po N. N. izvršitelju. Također, ista kaznena prijava koja se odnosi na isti događaj zavedena je pod brojem KTN-31/97 od 7. ožujka 1997. godine, te su obje kaznene prijave protiv N. N. izvršitelja zavedene pod jedinstvenim brojem KTN-107/97. Dalje, u istom predmetu KTN-107/97 nalazi se i kaznena prijava apelanta protiv N. N. počinitelja, a koja je podnesena i Republičkom javnom tužitelju 6. lipnja 1997. godine. Na ovoj prijavi se nalazi broj KTA-222/97 od 10. lipnja 1997. godine.

9. Ukazano je da je apelanta kao oštećenog Okružno tužiteljstvo Istočno Sarajevo obavijestilo 22. siječnja 2008. godine da je obustavljena istraga protiv osumnjičenog D. M. jer nema dovoljno dokaza da je osumnjičeni učinio ovo kazneno djelo. Navedeno je da se apelant obraćao i "Ministarstvu unutrašnjih poslova, kabinet ministra" 6. listopada 1998. godine, te da su izvršene radnje po apelantovoj predstavi i izvršene smjene osoba koje nisu poduzimale zakonom propisane radnje.

10. Osnovni sud je naveo da, kako je apelant podnio tužbu 16. travnja 2008. godine, proizlazi da nije došlo do zastarjelosti potraživanja imajući u vidu odredbu čl. 180. i 377. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Navedeno jer postupak protiv N. N. počinitelja nije okončan, kako je obaviješten apelant, te stoga slijedi da prigovor tuženih materijalno-pravne prirode o tome da je došlo do zastarjelosti potraživanja nije utemeljen. Također je navedeno da se apelant od štetnog događaja obraćao svim organima Ministarstva unutrašnjih poslova (policijskim postajama - uredu pravnog prethodnika), Povjerenstvu za ljudska prava pri Ustavnom sudu. Stoga, po mišljenju Osnovnog suda, kada se kronološkim redom analiziraju izvedeni dokazi sud je odbio prigovor zakonskog zastupnika tuženih kao neutemeljen jer je, primjenom odredbe članka 377. ZOO, utvrđeno da nije došlo do zastarjelosti potraživanja jer za počinjeno kazneno djelo po kaznenoj prijavi protiv N. N. izvršitelja kazneni postupak još nije okončan.

11. Istaknuto je da sud nije prihvatio prigovor tuženih o nedostatku pasivne legitimacije iz razloga navedenih u odredbi članka 180. točka 1. ZOO. U svezi s tim je istaknuto da javni red i mir kao i sigurnost i sigurnost osoba i imovine osigurava Ministarstvo unutrašnjih poslova RS preko službe javne bezbjednosti u smislu članka 15. Zakona o unutarnjim poslovima koji je bio na snazi u vrijeme događaja kojim je prouzročena šteta i odredbama članka 4. Zakona o unutarnjim poslovima, te

odredbama sada važećeg Zakona o unutarnjim poslovima. Ukazano je i da iz odredbe članka 17. Ustava RS proizlazi da svatko ima pravo na naknadu štete koju nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službena osoba ili organ, odnosno organizacija koja vrši javne ovlasti.

12. Osnovni sud je naveo da iz svih izvedenih dokaza koje je cijenio proizlazi postojanje uzročno-posljedične veza između greške u radu organa i prouzročene štete, te da su postojali propusti. Sud je navedeno cijenio iz podneska od 6. listopada 1998. godine iz kojeg proizlazi da je "MUP RS, kabinet ministra inspektora za unutrašnju kontrolu praćenje i zaštitu u zakonitosti u radu Banjaluka" naveo da su Služba javne bezbjednosti Han Pijesak i Centar javne bezbjednosti Istočno Sarajevo izvršili uvid u dokumentaciju i utvrdili činjenično stanje, te zbog nepoduzimanja zakonom propisanih radnji izvršili smjenu osoba koje su propustile poduzeti potrebne radnje i naložili da se na otkrivanju izvršitelja predmetnog kaznenog djela maksimalno angažiraju operativni radnici sa željom da počinitelja pronađu i privedu nadležnom organu i da će se spriječiti pasivan odnos radnika MUP-a prema događaju koji se desio apelantu.

13. Protiv prvostupanjske presude tuženi su izjavili priziv koji je Okružni sud, Presudom broj 92 0 P 001126 10 Gž od 27. prosinca 2011. godine, uvažio i presudu Osnovnog suda preinačio tako da je apelant u cijelosti odbijen s tužbenim zahtjevom.

14. U obrazloženju drugostupanjske presude Okružni sud je naveo da prvostupanjski sud nije pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio prigovor zastarjelosti potraživanja tuženih. U svezi s tim istaknuto je da odredbom članka 360. stavak 1. ZOO zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze i nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena u okviru kojeg vjerovnik nije vršio svoje pravo, ako se onaj na kome leži obveza ispunjenja pozove na zastarjelost.

15. Ukazano je da je prigovor zastare prigovor materijalno-pravne prirode, te da njegovo isticanje od strane tužene vodi odbijanju tužbenog zahtjeva. Okružni sud se pozvao na odredbu članka 376. stavak 1. ZOO.

16. Istaknuto je da prema utvrđenju prvostupanjskog suda apelantu pričinjena šteta 20. rujna 1996. godine. Navedeno je da je saznanje za štetu i osobu koja je štetu počinila odlučno za početak tijeka subjektivnog roka zastare. Naglašeno je da se subjektivni rok zastare može računati samo u okviru objektivnog roka od pet godina koji počinje teći od momenta nastanka štete. Do isteka petogodišnjeg roka zastare apelant je mogao sudskim putem zahtijevati naknadu. Ukazano je da je apelant tužbu podnio prvostupanjskom sudu 16. travnja 2008. godine, te da po mišljenju Okružnog suda nema sumnje da je tužba podnesena nakon što je nastupila zastarjelost potraživanja.

17. Nadalje, Okružni sud je naveo da je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da se u konkretnom slučaju trebaju primijeniti odredbe članka 377. ZOO jer je šteta prouzročena kaznenim djelom, zastara potraživanja se ocjenjuje prema odredbi članka 377. ZOO samo onda kada je pravomoćnom osuđujućom presudom kaznenog suda utvrđeno postojanje kaznenog djela i odgovornosti počinitelja. Samo kada su postojale procesne smetnje zbog kojih je bilo apsolutno nemoguće da se protiv učinitelja kaznenog djela postupak pokrene i okonča, parnični sud je ovlašten utvrditi kao prethodno pitanje je li šteta prouzročena radnjom koja u sebi sadrži elemente kaznenog djela kako bi, suglasno načelu pružanja jače zaštite, na pravo oštećenog na naknadu štete prouzročene kaznenim djelom primijenio posebna pravila o zastarjelosti zahtjeva iz članka 377. ZOO. Kako je prema dokazima u spisu postupak protiv osumnjičenog D. M. obustavljen zbog nedostatka dokaza, okolnost da nije utvrđen drugi N. N. počinitelj ne

predstavlja takvu procesnu smetnju zbog koje bi parnični sud bio ovlašten ispitati je li šteta učinjena radnjama koje sadrže biće kaznenog djela jer postojanje takve smetnje pretpostavlja i postojanje počinitelja.

18. Okružni sud je ukazao na odredbu članka 388. ZOO, te naveo da kazneni postupak, sam po sebi, pa ni njegovo pravomoćno okončanje ne dovodi do prekida zastare potraživanja po osnovi naknade štete jer se on ne vodi radi utvrđivanja osiguranja ili ostvarenja tog potraživanja osim ako je oštećeni u tom postupku postavio imovinsko-pravni zahtjev. Također, ni poduzimanje zahtjeva za naknadu štete pred Povjerenstvom za ljudska prava ne može se smatrati radnjom vjerovnika kojom se prekida zastarjelost potraživanja.

19. Dalje je navedeno da za ishod navedenog spora nije od značaja je li za predmetnu štetu odgovorna Bosna i Hercegovina ili pak solidarno odgovaraju tuženi zajedno s njom ili samo tuženi. Zbog toga, po mišljenju Okružnog suda, navodi priziva istaknuti u ovom pravcu nemaju utjecaja na drugačiju odluku u ovoj parnici.

20. Također, po mišljenju Okružnog suda, prvostupanjski sud je pogrešno primijenio odredbu članka 180. stavak 1. ZOO budući da je člankom 1. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO ("Službeni glasnik RS" broj 3/96), koji je stupio na snagu 6. ožujka 1996. godine, članak 180. ZOO brisan.

21. Ukazano je da je rušenje predmetne imovine apelanta šteta koju je on pretrpio (čl. 155. i 185. ZOO) zbog čega je podnio tužbu radi naknade štete u novcu. Stoga se, po mišljenju Okružnog suda, ovaj spor ima suditi primjenom odredbi ZOO koje reguliraju pitanje naknade štete, uključujući odredbe koje govore o zastarjelosti tog potraživanja. Istaknuto je da su zakonska ograničenja za ostvarivanje prava, pa i određivanje vremenskih okvira - rokova za realizaciju naknade štete, kao u ovom slučaju, opravdana zbog pravne sigurnosti i funkcioniranja pravnog sustava. Pasivnim držanjem tijekom zakonom propisanog vremenskog razdoblja apelant je izgubio pravo na sudsku zaštitu.

22. Apelant je protiv drugostupanjske presude izjavio reviziju koju je Vrhovni sud Presudom broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. svibnja 2013. godine odbio kao neutemeljenu.

23. U obrazloženju revizijske presude je navedeno da su u konkretnom slučaju istekli i subjektivni rok zastarjelosti od tri godine i objektivni rok zastarjelosti od pet godina, propisani u članku 376. st. 1. i 2. ZOO jer je apelant za štetu saznao 20. rujna 1996. godine, kada je šteta i nastala, a tužba je prvostupanjskom sudu podnesena 16. travnja 2008. godine. Posljedice zastarjelosti potraživanja su navedene u članku 360. stavak 1. ZOO kojim je propisano da zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze prinudnim putem zbog čega je drugostupanjski sud pravilno sudio kada je apelantov zahtjev odbio kao neutemeljen.

24. Ukazano je da se rok zastarjelosti iz članka 377. ZOO na koji se poziva apelant može primijeniti samo ako je kazneno djelo utvrđeno u kaznenom postupku. Izuzetno se može u parničnom postupku utvrditi postojanje kaznenog djela iz koga je šteta nastala, i to samo ako je kazneni postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zbog toga što je okrivljeni umro ili je duševno obolio ili zbog toga što je učinitelj kaznenog djela amnestiran ili pomilovan ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost ili gonjenje.

25. Istaknuto je da u situaciji u kojoj je protiv osumnjičenog za rušenje apelantove kuće obustavljena istraga zbog nedostatka dokaza da je izvršio kazneno djelo protiv sigurnosti ljudi i imovine (a ne zbog toga što je umro ili duševno obolio ili što je amnestiran ili što postoje druge okolnosti koje isključuju njegovo gonjenje, odnosno kaznenu odgovornost) apelantov zahtjev za naknadu štete ne zastarijeva u duljem roku predviđenom za zastarjelost kaznenog gonjenja, već u roku iz članka 376. ZOO.

Stoga, kako u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni duljeg roka zastarjelosti iz članka 377. stavak 1. ZOO, nema mjesta ni primjeni stavka 2. tog članka koji propisuje prekid zastarjevanja. Naglašeno je da nije utemeljen apelantov revizijski prigovor da on nije mogao podnijeti tužbu za naknadu štete za vrijeme dok je trajala kaznena istraga. Po mišljenju suda, on je u svako vrijeme mogao pokrenuti parnični postupak za naknadu štete pred sudom bez obzira na tijek istražnog postupka.

26. Također, po mišljenju Vrhovnog suda, u konkretnom slučaju nije mogao biti primijenjen članak 180. ZOO budući da je on brisan člankom 1. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO ("Službeni glasnik RS" broj 3/96), koji je stupio na snagu 6. ožujka 1996. godine, pa je drugostupanjski sud pravilno zaključio da se odgovornost tuženih ne može temeljiti na ovoj odredbi.

27. Također je utvrđeno da tuženi nisu ni pasivno legitimirani u predmetnom slučaju. Po mišljenju Vrhovnog suda gubitak apelantove imovine nisu prouzročili tuženi niti neka osoba ili organ koji djeluje u njihovo ime, a ne postoji ni ustavna ni zakonska obveza tuženih da bezuvjetno čuvaju i štite privatnu imovinu građana (to objektivno nije moguće), odnosno da odgovaraju za štetu nanесenu imovini u privatnom vlasništvu, osim u slučajevima predviđenim zakonom. Istaknuto je da nijedan propis ne predviđa odgovornost tuženih za postupke trećih osoba, a tu odgovornost ne predviđa ni odredba članka 172. ZOO po kojoj tuženi odgovaraju samo za štetne postupke svojih organa, a ne i za štetne postupke drugih osoba. Osim toga, šteta koju je apelant pretrpio zbog gubitka imovine nije u uzročno-posljedičnoj vezi s radnjama tuženih, što je jedan od uvjeta za postojanje odgovornosti za naknadu štete po odredbama članka 154. ZOO.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

28. Apelant je ukazao da mu je osporenim presudama Vrhovnog suda i Okružnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant ukazuje da je dokazao da je na području općine Han Pijesak, u naselju Bukova glava, 20. rujna 1996. godine oko 04,00 sata aktom terorizma postavljen eksploziv, minirana je i do temelja srušena apelantova obiteljska kuća, čime je uništena sva apelantova pokretna i nepokretna imovina. Navodi da je predmetna šteta nastala zbog nepravilnog rada državnog organa koji je u obvezi na području društveno-političke zajednice zaštititi imovinu građana, kao i da su bili dužni pronaći i otkriti počinitelja-izvršitelja kaznenog djela, te pravodobno poduzeti sve radnje propisane zakonom, a što prvotučeni nije učinio, pa je stoga pogrešan zaključak redovitih sudova da država ne može biti odgovorna. U odnosu na zastarjelost apelant navodi da ga je Okružno tužiteljstvo Istočno Sarajevo, Podružni ured Vlasenica, obavijestilo 22. siječnja 2008. godine da je obustavljena istraga protiv osumnjičenog D. M. jer nema dovoljno dokaza da je učinjeno djelo. Apelant ističe da je nakon toga u zakonskom roku od tri mjeseca od dana saznanja da je nadležno tužiteljstvo obustavilo istragu podnio tužbu 16. travnja 2008. godine. Navodi da apelant nije mogao podnijeti tužbu prije nego što ga je Okružno tužiteljstvo obavijestilo da je istraga protiv D. M. obustavljena jer, po apelantovu mišljenju, prije tog obavještenja nije imao nikakve zakonske mogućnosti tražiti naknadu štete. Smatra da je dokazano da je šteta prouzročena radnjom koja u sebi sadrži elemente kaznenog djela, te da se u navedenom predmetu ne može primijeniti odredba članka 376. st. 1. i 2. ZOO, već odredba članka 377. ZOO.

b) Odgovor na apelaciju

29. Vrhovni sud je naveo da je predmetnu štetu apelantu počinila nepoznata osoba te da je, čak i da su točne apelantove tvrdnje da je štetu počinila Republika Srpska, apelantovo potraživanje zastarjelo. Istaknuto je da apelant nije bio ničim spriječen u zakonskom roku podnijeti tužbu za naknadu štete, pogotovu iz razloga što je istraga trajala dugi niz godina. Stoga, kako ne postoji pravomoćna osuđujuća kaznena presuda nema dokaza da je sporna šteta pričinjena kaznenim djelom, ali i da jeste rok iz članka 377. ZOO primjenjuje se samo na neposrednog izvršitelja kaznenog djela, a ne i na druge osobe. Prema tome, u konkretnom slučaju se ne može primijeniti članak 377. ZOO zbog čega predmetna šteta zastarijeva u rokovima iz članka 376. st. 1. i 2. ZOO, a ti rokovi su protekli jer je šteta nastala 1996. godine, a tužba je podnesena 2008. godine, tj. nakon 12 godina.

30. Okružni sud je naveo da osporena drugostupanjska presuda sadrži odgovore na apelantove navode iz apelacije. Istaknuto je da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja apelantovih ustavnih prava.

31. Tuženi su naveli da je protiv osumnjičenog obustavljena istraga zbog nedostatka dokaza da je izvršio kazneno djelo protiv sigurnosti ljudi i imovine, dakle mimo slučajeva predviđenih zakonom (obustavljanje postupka, smrt ili duševno oboljenje osumnjičenog) u kojem slučaju se ne može primijeniti dulji rok zastarjelosti u smislu odredbe članka 377. stavak 1. ZOO. Dalje se navodi da tuženi nisu ni pasivno legitimirani jer tuženi odgovaraju isključivo za štetu koju njihovi organi prouzroče trećim osobama u vršenju ili u svezi s vršenjem svojih funkcija, a u smislu odredbe članka 172. ZOO. Ukazano je da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja apelantovih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

32. U **Zakonu o obligacijskim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89) relevantne odredbe glase:

Član 154.

Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Za štetu od stvari ili delatnosti, od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.

Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 172.

Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namerno ili krajnjom nepažnjom.

To pravo zastareva u roku od šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Član 180. stav 1.

Za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usled akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spreče takvu štetu.

Član 360. st. 1. i 2.

Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

Član 361. stav 1.

Zastarelost počinje teći prvog dana posle dana kad je poverilac imao pravo da zahteva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.

Član 383.

Zastarevanje ne teče za sve vreme za koje poveriocu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze.

Član 388.

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Član 392. stav 1.

Posle prekida zastarevanje počinje teći iznova, a vreme koje je proteklo pre prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.

33. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacijskim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" broj 17/93) relevantna odredba glasi:

Član 28.

U članu 180. st. 1. i 3. riječi: "društveno-politička zajednica" zamjenjuju se riječju: "država".

34. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacijskim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" broj 3/96) relevantna odredba glasi:

Član 1.

U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89) i u Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93), član 180. briše se.

35. **Aneks 7. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini** u relevantnom dijelu glasi:

*Član I stav 1.**Zaštita*

1) Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstava od 1991. godine i na naknadu imovine koja se ne može vratiti. Što raniji povratak izbjeglica i raseljenih lica važan je cilj rješavanja sukoba u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti povratak lica koja su napustila njihovu teritoriju, uključujući i ona koja su dobila privremenu zaštitu trećih zemalja.

*Član VII**Osnivanje Komisije*

Strane ovim osnivaju nezavisnu Komisiju za raseljena lica i izbjeglice (Komisiju). Komisija će imati sjedište u Sarajevu i može imati, prema potrebi, urede na drugim lokacijama.

*Član VIII**Sarađnja*

Strane će sarađivati sa Komisijom, te poštovati i provoditi njene odluke bez odgađanja i u dobroj vjeri, zajedno s relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su nadležne za povratak i reintegraciju izbjeglica i raseljenih lica.

*Član XI**Mandat*

Komisija će zaprimati i odlučivati o zahtjevima za nekretnine u Bosni i Hercegovini kad imovina nije bila dobrovoljno prodana ili na drugi način prenesena nakon 1. aprila 1992. godine i kada podnositelj zahtjeva nije u posjedu te

imovine. Zahtjevi se mogu postavljati za vraćanje imovine ili umjesto vraćanja za pravednu naknadu.

Član XII st. 1. i 7.

Postupak pred Komisijom

1) Nakon primanja zahtjeva Komisija će odrediti zakonitog vlasnika imovine za koju je postavljen zahtjev, kao i vrijednost te imovine. (...)

7) Odluke Komisije su konačne, a bilo koja isprava o vlasništvu, donacije, hipoteke i drugi pravni instrumenti koje načini ili dodijeli Komisija priznat će se kao zakoniti u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Član XV

Pravila i propisi

Komisija će donijeti pravila i propise u skladu s ovim sporazumom, nužne za provođenje funkcija koje iz njega proizlaze. Pri stvaranju ovih pravila i propisa Komisija će uzeti u obzir domaće zakone o pravu vlasništva. Strane će sarađivati s Komisijom, te poštovati i provoditi njene odluke bez odgađanja i u dobroj vjeri, zajedno s relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su nadležne za povratak i reintegraciju izbjeglica i raseljenih lica.

36. **Zakon o unutarnjim poslovima** ("Službeni glasnik srpskog naroda u Bosni i Hercegovini" broj 4/92 i "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 27/93) u relevantnom dijelu glasi:

Član 15.

Služba javne bezbednosti vrši upravne, stručne i druge poslove i zadatke koji se odnose, naročito na: neposrednu zaštitu ustavnog uređenja od nasilnog ugrožavanja i promjena i ugrožavanja bezbednosti zemlje; zaštitu života i lične bezbjednosti građana; sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela, pronalaženje i hvatanje počinitelja krivičnih djela; održavanje javnog reda i mira; obezbjeđenje određenih ličnosti i objekata; kriminalističko-tehnička vještačenja; bezbjednost saobraćaja na putevima i određene poslove i zadatke bezbjednosti u drugim oblastima saobraćaja; kontrolu prelaženja državne granice; boravak i kretanje stranaca; putne isprave za prelazak državne granice; nabavljanje, držanje i nošenje oružja i municije; protivpožarnu zaštitu; promet i uskladištenje opasnih materija; pružanje pomoći radi otklanjanja posljedica u slučaju opšte opasnosti prouzrokovane elementarnim nepogodama i epidemijama.

VI. Dopustivost

37. U skladu s člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

38. U skladu s člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

39. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. svibnja 2013. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacija je podnesena 8. srpnja 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

40. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

41. Apelant ukazuje da su mu presudama Vrhovnog suda i Okružnog suda povrijeđena prava iz članka II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

42. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

43. U konkretnom slučaju, postupak koji je apelant vodio pred redovitim sudovima odnosio se na naknadu štete. Prema praksi Ustavnog suda: "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi Ustavni sud, odluka broj AP 428/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05), pa je za Ustavni sud nesporno da apelant u predmetnom postupku, okončanom osporenim presudama, uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

44. Ustavni sud zapaža da se suština navoda apelacije glede prava na pravično suđenje svodi na tvrdnju da su redoviti sudovi, prihvatanjem prigovora o zastarjelosti potraživanja, pogrešno primijenili materijalno pravo, a osim toga pogrešno je prihvaćen i prigovor nedostatka pasivne legitimacije.

45. U svezi s apelantovim navodima o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, Ustavni sud ukazuje da prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan upstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacijske nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Europske konvencije u postupku pred redovitim sudovima.

46. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stajalištu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i

da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant problematizira, ispitati jesu li pobijane odluke utemeljene na proizvoljnoj primjeni pozitivno-pravnih propisa.

47. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo parnični postupak radi naknade materijalne štete nastale uništenjem predmetnih nekretnina. Ustavni sud primjećuje da je tijekom postupka utvrđeno da apelant posjeduje odluku CRPC-a od 4. lipnja 2003. godine, kojom je potvrđeno da je apelant 1. travnja 1992. godine bio savjestan posjednik nekretnina koje su predmet ovog spora. Apelantov tužbeni zahtjev je u konačnici odbijen zbog toga što su redoviti sudovi utvrdili da je apelantovo potraživanje zastarjelo u smislu odredbe članka 367. st. 1. i 2. ZOO. Okružni i Vrhovni sud su navedeno obrazložili time da je apelant za štetu saznao 20. rujna 1996. godine, od kada su mu počeli teći rokovi zastarjelosti predmetnog potraživanja, a tužbu je podnio 16. travnja 2008. godine zbog čega je, po mišljenju drugostupanjskog i revizijskog suda, ona podnesena nakon što je nastupila zastarjelosti potraživanja. Pri tome redoviti sudovi nisu uzeli u obzir odluku CRPC-a u kontekstu prekida zastare u smislu odredbe članka 388. ZOO. Pored navedenog, Vrhovni sud je u osporenoj odluci naglasio da je utemeljen prigovor pasivne legitimacije budući da tuženi nisu pasivno legitimirani u predmetnoj pravnoj stvari.

48. U odnosu na činjenicu da redoviti sudovi u osporenim odlukama nisu uzeli u obzir CRPC u kontekstu prekida zastare, u smislu odredbe članka 388. ZOO, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi razmatrao apelacije koje su pokretale ovo pravno pitanje (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 5070/10* od 29. svibnja 2014. godine, točka 41., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Naime, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom predmetu utvrđeno da su apelanti u postupku pred CRPC-om ishodovali konačnu i obvezujuću odluku za sve nadležne organe u BiH, kojom je, prema pravilima CRPC-a zasnovanim na relevantnim propisima u BiH, utvrđeno da je pravna prednica apelantata 1. travnja 1992. godine bila savjestan posjednik spornih nekretnina. Polazeći od značaja CRPC-a, kao nespornog autoriteta u relevantnom razdoblju za sporna pitanja u svezi s napuštenom imovinom, čiji je primaran zadatak bio svojim odlukama omogućiti povrat imovine izbjeglicama i raseljenim osobama na prostoru cijele Bosne i Hercegovine, koju su zbog ratnih okolnosti napustili, kao u konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da su apelanti u okolnostima konkretnog slučaja, podnošenjem zahtjeva CRPC-u prekinuli zastarijevanje. Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev apelantata bio usmjeren upravo na ove nekretnine i na tuženu Republiku Srpsku, koja je, u konačnici, bila obvezna vratiti imovinu apelantima, čime su poduzete relevantne radnje u cilju utvrđivanja, osiguravanja ili ostvarivanja potraživanja. Dakle, Ustavni sud je zaključio da su apelanti, podnošenjem zahtjeva CRPC-u, prekinuli zastarijevanje u smislu odredbe članka 388. ZOO, koje je trajalo sve do 4. ožujka 1999. godine, kada je CRPC donio konačnu i obvezujuću odluku kada je zastarijevanje, u smislu odredbe članka 392. stavak 1. ZOO, počelo ponovo teći (poslije prekida zastarijevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u rok zastarijevanja određen zakonom). Prema odredbi članka 361. stavak 1. ZOO, rokovi iz odredbe članka 376. st. 1. i 2. su ponovo počeli teći 5. ožujka 1999. godine. Navedenu praksu Ustavni sud je podržao i u svojoj Odluci o dopustivosti i meritumu br. *AP 303/10* od 4. srpnja 2014. godine i *AP 753/12* od 15. travnja 2015. godine (dostupne na www.ustavisud.ba).

49. Dovodeći citirane odluke Ustavnog suda br. *AP 5070/10*, *303/10* i *AP 753/12* u svezu s činjeničnim i pravnim stanjem u konkretnom predmetu, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju redoviti sudovi, prilikom odlučivanja o prigovoru tuženih glede zastarjelosti, nisu uzeli u obzir postojanje odluke CRPC-a od 4. lipnja 2003. godine, te u kontekstu navedenog utvrdili je li apelantovo potraživanje zastarjelo. Naime, u skladu s dosadašnjom praksom Ustavnog suda, prilikom odlučivanja o zastarjelosti potraživanja redoviti sudovi moraju uzeti u obzir samu činjenicu da se apelant obratio CRPC-u. Pri tome Ustavni sud napominje da se u svojim dosadašnjim odlukama nije bavio time je li, i pored te okolnosti (obraćanje CRPC-u ili nadležnom ministarstvu), nastupila zastarjelost potraživanja jer je utvrđivanje takvih činjenica zadatak redovitih sudova (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 753/12* od 15. travnja 2015. godine, stavak 38., već citirana).

50. U odnosu na pitanje pasivne legitimacije Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci naveo da tuženi nisu pasivno legitimirani jer apelantu štetu nisu prouzročili tuženi niti neka osoba ili organ koji djeluje u njihovo ime, te da ne postoji ustavna ni zakonska obveza tuženih da bezuvjetno čuvaju i štite privatnu imovinu građana, odnosno da odgovaraju za štetu nanесenu imovini u privatnom vlasništvu. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj odluci broj *AP 5070/10* u odnosu na pasivnu legitimaciju naglasio da: "Ustavni sud smatra da je svrsishodno da se osvrne i na dio obrazloženja u kojem Vrhovni sud dovodi u pitanje odgovornost tužene Republike Srpske u konkretnom slučaju tvrdnjama da u vrijeme šetnog događaja tužena nije imala status društveno-političke zajednice, niti joj je bio priznat status države da bi bila odgovorna za štetu prema članu 180. stav 1. ZOO. Prema ocjeni Ustavnog suda, ovi navodi se ne mogu prihvatiti kao razumno obrazloženje, imajući u vidu da je u vrijeme šetnog događaja (ljetu 1992. godine i dalje) postojala organizirana vlast na teritoriji današnjeg entiteta Republika Srpska. Ustavni sud podsjeća da je u relevantnom periodu na teritoriji Republike Srpske bio formiran MUP RS, kao organizacioni organ tužene, koji je putem službi javne bezbjednosti bio odgovoran za javni red i mir i sigurnost lica i imovine, kako proizlazi iz odredbe člana 15. Zakona o unutrašnjim poslovima koji je važio u to vrijeme. S obzirom na takve okolnosti, čine se neprihvatljivim tvrdnje Vrhovnog suda da tužena nije mogla biti odgovorna za nastalu štetu u konkretnom slučaju" (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 5070/10* od 29. svibnja 2014. godine, stavak 59., već citirana). Prema tome, kako je apelant u konkretnom slučaju tužio prvotuzenog i drugotuzenu kao organe Republike Srpske, proizlazi da se praksa koju je Ustavni sud zauzeo u predmetu *AP 5070/10* može primijeniti u konkretnom slučaju, a imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja.

51. S obzirom na navedeno, te imajući u vidu da se razlozi koji su navedeni u odlukama br. *AP 5070/10* i *AP 303/10* i *AP 753/12* u odnosu na zastarjelost apelantova potraživanja i pasivnu legitimaciju u cijelosti mogu primijeniti i na odlučivanje povodom ove apelacije, Ustavni sud zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

52. S obzirom na utvrđenu povredu članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer su, u suštini, isti kao i navodi u svezi s povredom prava na pravično suđenje, što je Ustavni sud već ispitao.

VIII. Закључак

53. Уставни суд закључује да је оспореним пресудама прекршено апелантово право на прaviчно суђење из чланка II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције у ситуацији када редовити судови приликом одлучивања о приговору застареле апелантове потраживања и приговору пасивне легитимације нису узели у обзир све релевантне околности у конкретном случају.

54. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правил Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

55. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Mirsad Ćeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3049/13**, рјешавајући апелацију **Славка Пејановића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Златко М. Кнежевић, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 20. априла 2016. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Славка Пејановића**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 92 0 П 001126 12 Рев од 10. маја 2013. године.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске који је дужан да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке донесе нову одлуку у складу с чланом II/3e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Републике Српске да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. Славко Пејановић (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Зораја Бодирогић, апелантова кћерка, поднио је 8. јула 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 92 0 П 001126 12 Рев од 10. маја 2013. године и Пресуде Окружног суда у Источно Сарајеву број

92 0 П 001126 10 Гж од 27. децембра 2011. године (у даљњем тексту: Окружни суд).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и Правобранилаштва Републике Српске, које је у поступку заступало Републику Српску - Министарство унутрашњих послова - Центар јавне безбједности Источно Сарајево и Општину Хан Пијесак (у даљњем тексту: првотужени и друготужена или тужени) затражено је 6. новембра 2015. године да доставе одговор на апелацију.

3. Врховни суд, Окружни суд и тужени доставили су одговор на апелацију 11. и 18. новембра и 14. децембра 2015. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Основног суда у Власеници (у даљњем тексту: Основни суд) број 92 0 П 001126 08 П од 14. јуна 2010. године обавезани су тужени да апеланту солидарно накнаде материјалну штету за потпуно уништени стамбено-пословни објекат и покретне ствари у њему, измаклу добит због некористишћења локала и трошак на име плаћања закупнине у укупном износу од 128.116,99 КМ са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате, као и парничне трошкове у износу од 6.912,00 КМ.

6. У образложењу првостепене пресуде је наведено да је апелант поднио тужбу 16. априла 2008. године у којој је навео да је власник куће - стамбене зграде у Хан Пијеску, насеље Букова Глава, која је изграђена на к. ч. 465 код болнице пашњак у површини 418 м², уписана у пл. бр. 553/1 КО Хан Пијесак. Даље је у тужби навео да је на подручју општине Хан Пијесак, у насељу Букова глава, 20. септембра 1996. године око 4,00 часа актом тероризма постављен експлозив, минирани и до темеља срушена апелантова породична кућа, чиме је уништена сва апелантова покретна и непокретна имовина.

7. Истакнуто је да је у току доказног поступка, између осталог, извршен увид у Одлуку Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица (у даљњем тексту: ЦРПЦ) број 485-100413-1/1 од 4. јуна 2003. године, којом је утврђено да је апелант био савјестан посједник означених непокретности на којима се налазила његова породична стамбена зграда и одлуку Комисије за људска права при Уставном суду од 7. јуна 2006. године (наведеном одлуком апелантова пријава проглашена је неприхватљивом као преурањена у погледу накнаде материјалне и нематеријалне штете и трошкова поступка).

8. Основни суд је спровео доказни поступак, те утврдио да из обавијести Окружног тужилаштва Источно Сарајево од 26. априла 2007. године произлази да је апелант обавијештен да се код наведеног тужилаштва води истрага против осумњиченог Д. М. и да је донесена наредба о спровођењу истраге 19. септембра 2006. године због основане сумње да је учинио кривично дјело тешка дјела против опште безбједности људи и имовине из члана 77 став 1 Кривичног закона РС (у даљњем тексту: КЗРС), а у вези с чланом 172 став 1 КЗРС. Даље је наведено да је Основно јавно тужилаштво у Власеници (у даљњем тексту: ОЈТ Власеница) за овај догађај у Хан Пијеску поднијело кривичну пријаву против Н. Н. извршиоца за кривично дјело рушења апелантове куће. Указано је да је ова кривична пријава евидентирана под бројем 15-10/02-KY-186/96 од 29. октобра 1998. године и предмет се водио у ОЈТ Власеница под бројем

КТН-107/97 по Н. Н. извршиоцу. Такође, иста кривична пријава која се односи на исти догађај заведена је под бројем КТН-31/97 од 7. марта 1997. године, те су обје кривичне пријаве против Н. Н. извршиоца заведене под јединственим бројем КТН-107/97. Даље, у истом предмету КТН-107/97 налази се и кривична пријава апеланта против Н. Н. починиоца, а која је поднесена и Републичком јавном тужиоцу 6. јуна 1997. године. На овој пријави се налази број КТА-222/97 од 10. јуна 1997. године.

9. Указано је да је апеланта као оштећеног Окружно тужилаштво Источно Сарајево обавијестило 22. јануара 2008. године да је обустављена истрага против осумњиченог Д. М. будући да нема довољно доказа да је осумњичени учинио ово кривично дјело. Наведено је да се апелант обраћао и "Министарству унутрашњих послова, кабинет министра" 6. октобра 1998. године, те да су извршене радње по апелантовој представи и извршене смјене лица која нису предузимала законом прописане радње.

10. Основни суд је навео да, како је апелант поднио тужбу 16. априла 2008. године, произлази да није дошло до застарјелости потраживања имајући у виду одредбу чл. 180 и 377 Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО). Наведено будући да поступак против Н. Н. починиоца није окончан, како је обавијештен апелант, те стога слиједи да приговор тужених материјално-правне природе о томе да је дошло до застарјелости потраживања није основан. Такође је наведено да се апелант од штетног догађаја обраћао свим органима Министарства унутрашњих послова (полицијским станицама - канцеларији правног претходника), Комисији за људска права при Уставном суду. Стога, по мишљењу Основног суда, када се хронолошким редом анализирају изведени докази суд је одбио приговор законског заступника тужених као неоснован јер је, примјеном одредбе члана 377 ЗОО, утврђено да није дошло до застарјелости потраживања јер за почињено кривично дјело по кривичној пријави против Н. Н. извршиоца кривични поступак још није окончан.

11. Истакнуто је да суд није прихватио приговор тужених о недостатку пасивне легитимације из разлога наведених у одредби члана 180 тачка 1 ЗОО. С тим у вези је истакнуто да јавни ред и мир као и безбједност и безбједност лица и имовине обезбјеђује Министарство унутрашњих послова РС преко службе јавне безбједности у смислу члана 15 Закона о унутрашњим пословима који је био на снази у вријеме догађаја којим је проузрокована штета и одредбама члана 4 Закона о унутрашњим пословима, те одредбама сада важећег Закона о унутрашњим пословима. Указано је и да из одредбе члана 17 Устава РС произлази да свако има право на накнаду штете коју незаконитим или неправилним радом нанесе службено лице или орган, односно организација која врши јавна овлашћења.

12. Основни суд је навео да из свих изведених доказа које је цијенио произлази да постоји узрочно-последична веза између грешке у раду органа и проузроковане штете, те да су постојали пропусти. Суд је наведено цијенио из поднеска од 6. октобра 1998. године из којег произлази да је "МУП РС, кабинет министра инспектора за унутрашњу контролу праћење и заштиту у законитости у раду Бањалука" навео да су Служба јавне безбједности Хан Пијесак и Центар јавне безбједности Источно Сарајево извршили увид у документацију и утврдили чињенично стање, те због непредузимања законом прописаних радњи извршили смјену лица која су пропустила да предузму потребне радње и наложили да се на откривању извршилаца предметног кривичног дјела максимално ангажују оперативни радници са жељом да починиоца пронађу и приведу надлежном органу и да ће се спријечити пасиван

однос радника МУП-а према догађају који се десило апеланту.

13. Против првостепене пресуде тужени су изјавили жалбу коју је Окружни суд, Пресудом број 92 0 П 001126 10 Гж од 27. децембра 2011. године, уважио и пресуду Основног суда преиначио тако да је апелант у цијелости одбијен с тужбеним захтјевом.

14. У образложењу другостепене пресуде Окружни суд је навео да првостепени суд није правилно примијенио материјално право када је одбио приговор застарјелости потраживања тужених. С тим у вези истакнуто је да одредбом члана 360 став 1 ЗОО застарјелости престaje право захтијевати испуњење обавезе и наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена у оквиру којег повјерилац није вршио своје право, ако се онај на коме лежи обавеза испуњења позове на застарјелост.

15. Указано је да је приговор застаре приговор материјално-правне природе, те да његово истицање од стране тужене води одбијању тужбеног захтјева. Окружни суд се позвао на одредбу члана 376 став 1 ЗОО.

16. Истакнуто је да према утврђењу првостепеног суда апеланту причињена штета 20. септембра 1996. године. Наведено је да је сазнање за штету и лице које је штету починило одлучно за почетак тока субјективног рока застаре. Наглашено је да се субјективни рок застаре може рачунати само у оквиру објективног рока од пет година који почиње да тече од момента настанка штете. До истека петогодишњег рока застаре апелант је могао да судским путем захтијева накнаду. Указано је да је апелант тужбу поднио првостепеном суду 16. априла 2008. године, те да по мишљењу Окружног суда нема сумње да је тужба поднесена након што је наступила застарјелост потраживања.

17. Надаље, Окружни суд је навео да је погрешно становиште првостепеног суда да се у конкретном случају требају примијенити одредбе члана 377 ЗОО јер је штета проузрокована кривичним дјелом. С тим у вези је наведено да када је штета проузрокована кривичним дјелом, застара потраживања се оцјењује према одредби члана 377 ЗОО само онда када је правоснажном осуђујућом пресудом кривичног суда утврђено постојање кривичног дјела и одговорности починиоца. Само када су постојале процесне сметње због којих је било апсолутно немогуће да се против учиниоца кривичног дјела поступак покрене и оконча, парнични суд је овлашћен да утврди као претходно питање да ли је штета проузрокована радњом која у себи садржи елементе кривичног дјела како би, сагласно начелу пружања јаче заштите, на право оштећеног на накнаду штете проузроковане кривичним дјелом примијенио посебна правила о застарјелости захтјева из члана 377 ЗОО. Како је према доказима у спису поступак против осумњиченог Д. М. обустављен због недостатка доказа, околност да није утврђен други Н. Н. починилац не представља такву процесну сметњу због које би парнични суд био овлашћен да испита да ли је штета учињена радњама које садрже биће кривичног дјела јер постојање такве сметње претпоставља и постојање починиоца.

18. Окружни суд је указао на одредбу члана 388 ЗОО, те навео да кривични поступак, сам по себи, па ни његово правоснажно окончање не доводи до прекида застаре потраживања по основу накнаде штете јер се он не води ради утврђивања обезбјеђења или остварења тог потраживања осим ако је оштећени у том поступку поставио имовинско-правни захтјев. Такође, ни предузимање захтјева за накнаду штете пред Комисијом за људска права не може се сматрати радњом повјериоца којом се прекида застарјелост потраживања.

19. Даље је наведено да за исход наведеног спора није од значаја да ли је за предметну штету одговорна Босна и Херцеговина или пак солидарно одговарају тужени заједно с њом или само тужени. Због тога, по мишљењу Окружног суда, наводи жалбе истакнути у овом правцу немају утицаја на другачију одлуку у овој парници.

20. Такође, по мишљењу Окружног суда, првостепени суд је погрешно применио одредбу члана 180 став 1 ЗОО будући да је чланом 1 Закона о измјенама и допунама ЗОО ("Службени гласник РС" број 3/96), који је ступио на снагу 6. марта 1996. године, члан 180 ЗОО брисан.

21. Указано је да је рушење предметне имовине апеланта штета коју је он претрпио (чл. 155 и 185 ЗОО) због чега је поднио тужбу ради накнаде штете у новцу. Стога се, по мишљењу Окружног суда, овај спор има судити примјеном одредби ЗОО које регулишу питање накнаде штете, укључујући одредбе које говоре о застарјелости тог потраживања. Истакнуто је да су законска ограничења у остваривању права, па и одређивање временских оквира - рокова за реализацију накнаде штете, као у овом случају, оправдана због правне безбједности и функционисања правног система. Пасивним држањем током законом прописаног временског периода апелант је изгубио право на судску заштиту.

22. Апелант је против другостепене пресуде изјавио ревизију коју је Врховни суд Пресудом број 92 0 П 001126 12 Рев од 10. маја 2013. године одбио као неосновану.

23. У образложењу ревизионе пресуде је наведено да су у конкретном случају истекли и субјективни рок застарјелости од три године и објективни рок застарјелости од пет година, прописани у члану 376 ст. 1 и 2 ЗОО будући да је апелант за штету сазнао 20. септембра 1996. године, када је штета и настала, а тужба је првостепеном суду поднесена 16. априла 2008. године. Посљедице застарјелости потраживања су наведене у члану 360 став 1 ЗОО којим је прописано да застарјелошћу престаје право захтијевати испуњење обавезе принудним путем због чега је другостепени суд правилно судио када је апелантов захтјев одбио као неоснован.

24. Указано је да се рок застарјелости из члана 377 ЗОО на који се позива апелант може примјенити само ако је кривично дјело утврђено у кривичном поступку. Изузетно се може у парничном поступку утврдити постојање кривичног дјела из кога је штета настала, и то само ако је кривични поступак обустављен или се није могао покренути због тога што је окривљени умро или је душевно оболио или због тога што је учинилац кривичног дјела амнестиран или помилован или ако постоје друге околности које искључују његову одговорност или гоњење.

25. Истакнуто је да у ситуацији у којој је против осумњиченог за рушење апелантове куће обустављена истрага због недостатка доказа да је извршио кривично дјело против безбједности људи и имовине (а не због тога што је умро или душевно оболио или што је амнестиран или што постоје друге околности које искључују његово гоњење, односно кривичну одговорност) апелантов захтјев за накнаду штете не застаријева у дужем року предвиђеном за застарјелост кривичног гоњења, већ у року из члана 376 ЗОО. Стога, како у конкретном случају нема мјеста примјени дужег рока застарјелости из члана 377 став 1 ЗОО, нема мјеста ни примјени става 2 тог члана који прописује прекид застаријевања. Наглашено је да није основан апелантов ревизиони приговор да он није могао да поднесе тужбу за накнаду штете за вријеме док је трајала кривична истрага. По мишљењу суда, он је у свако вријеме могао да покрене

парнични поступак за накнаду штете пред судом без обзира на ток истражног поступка.

26. Такође, по мишљењу Врховног суда, у конкретном случају није могао да буде примјенљив члан 180 ЗОО будући да је он брисан чланом 1 Закона о измјенама и допунама ЗОО ("Службени гласник РС" број 3/96), који је ступио на снагу 6. марта 1996. године, па је другостепени суд правилно закључио да се одговорност тужених не може заснивати на овој одредби.

27. Такође је утврђено да тужени нису ни пасивно легитимисани у предметном случају. По мишљењу Врховног суда губитак апелантове имовине нису проузроковали тужени нити неко лице или орган који дјелује у њихово име, а не постоји ни уставна ни законска обавеза тужених да безусловно чувају и штите приватну имовину грађана (то објективно није могуће), односно да одговарају за штету нанесену имовини у приватној својини, осим у случајевима предвиђеним законом. Истакнуто је да ниједан пропис не предвиђа одговорност тужених за поступке трећих лица, а ту одговорност не предвиђа ни одредба члана 172 ЗОО по којој тужени одговарају само за штетне поступке својих органа, а не и за штетне поступке других лица. Осим тога, штета коју је апелант претрпио због губитка имовине није у узрочно-посљедиочној вези с радњама тужених, што је један од услова за постојање одговорности за накнаду штете по одредбама члана 154 ЗОО.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

28. Апелант је указао да му је оспореним пресудама Врховног суда и Окружног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант указује да је доказао да је на подручју општине Хан Пијесак, у насељу Букова глава, 20. септембра 1996. године око 04,00 часа актом тероризма постављен експлозив, минирана је и до темеља срушена апелантова породична кућа, чиме је уништена апелантова сва покретна и непокретна имовина. Наводи да је предметна штета настала због неправилног рада државног органа који је у обавези да на подручју друштвено-политичке заједнице заштити имовину грађана, као и да су били дужни да пронађу и открију починиоца-извршиоца кривичног дјела, те да благовремено предузму све радње прописане законом, а што првотужени није учинио, па је стога погрешан закључак редовних судова да држава не може да буде одговорна. У односу на застарјелост апелант наводи да га је Окружно тужилаштво Источно Сарајево, Подружна канцеларија Власеница, обавијестило 22. јануара 2008. године да је обустављена истрага против осумњиченог Д. М. јер нема довољно доказа да је учињено дјело. Апелант истиче да је након тога у законском року од три мјесеца од дана сазнања да је надлежно тужилаштво обуставило истрагу поднио тужбу 16. априла 2008. године. Наводи да апелант није могао поднијети тужбу прије него што га је Окружно тужилаштво обавијестило да је истрага против Д. М. обустављена будући да, по апелантовом мишљењу, прије тог обавјештења није имао никакве законске могућности да тражи накнаду штете. Сматра да је доказано да је штета проузрокована радњом која у себи садржи елементе кривичног дјела, те да се у наведеном предмету не може примјенити одредба члана 376 ст. 1 и 2 ЗОО, већ одредба члана 377 ЗОО.

б) Одговор на апелацију

29. Врховни суд је навео да је предметну штету апеланту починило непознато лице те да је, чак и да су тачне апелантове тврдње да је штету починила Република Српска, апелантово потраживање застарјело. Истакнуто је да апелант није био ничим спријечен да у законском року поднесе тужбу за накнаду штете, поготово из разлога што је истрага трајала дуги низ година. Стога, како не постоји правоснажна осуђујућа кривична пресуда нема доказа да је спорна штете причињена кривичним дјелом, али и да јесте рок из члана 377 ЗОО примјењује се само на непосредног извршиоца кривичног дјела, а не и на друга лица. Према томе, у конкретном случају се не може примјенити члан 377 ЗОО због чега предметна штета застаријева у роковима из члана 376 ст. 1 и 2 ЗОО, а ти рокови су протекли будући да је штета настала 1996. године, а тужба је поднесена 2008. године, тј. након 12 година.

30. Окружни суд је навео да оспорена другостепена пресуда садржи одговоре на апелантове наводе из апелације. Истакнуто је да у предметном поступку није дошло до кршења апелантових уставних права.

31. Тужени су навели да је против осумњиченог обустављена истрага због недостатка доказа да је извршио кривично дјело против безбједности људи и имовине, дакле мимо случајева предвиђених законом (обустављање поступка, смрт или душевно обољење осумњиченог) у ком случају се не може примјенити дужи рок застарјелости у смислу одредбе члана 377 став 1 ЗОО. Даље се наводи да тужени нису ни пасивно легитимисани будући да тужени одговарају искључиво за штету коју њихови органи проузрокују трећим лицима у вршењу или у вези с вршењем својих функција, а у смислу одредбе члана 172 ЗОО. Указано је да у предметном поступку није дошло до кршења апелантових уставних права.

V. Релевантни прописи

32. У **Закону о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89) релевантне одредбе гласе:

Члан 154.

Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

За штету од ствари или делатности, од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара се без обзира на кривицу.

За штету без обзира на кривицу одговара се и у другим случајевима предвиђеним законом.

Члан 172.

Правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Ако за одређени случај није што друго у закону одређено, правно лице има право на накнаду од лица које је штету скривило намерно или крајњом непажњом.

То право застарева у року од шест мјесеци од дана исплаћене накнаде штете.

Члан 180. став 1.

За штету насталу смрћу, телесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица услед аката насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација, одговара друштвено-политичка заједница чији су органи по важећим прописима били дужни да спрече такву штету.

Члан 360. ст. 1. и 2.

Застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе.

Застарелост наступа кад протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе.

Члан 361. став 1.

Застарелост почиње тећи првог дана после дана кад је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано.

Члан 376. ст. 1. и 2.

Потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило.

У сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала.

Члан 383.

Застаревање не тече за све време за које повериоцу није било могуће због несавладивих препрека да судским путем захтева испуњење обавезе.

Члан 388.

Застаревање се прекида подизањем тужбе и сваком другом повериоачевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања.

Члан 392. став 1.

После прекида застаревање почиње тећи изнова, а време које је протекло пре прекида не рачуна се у законом одређени рок за застарелост.

33. У **Закону о измјенама и допунама Закона о облигационим односима Републике Српске** ("Службени гласник РС" број 17/93) релевантна одредба гласи:

Члан 28.

У члану 180. ст. 1. и 3. ријечи: "друштвено-политичка заједница" замјењују се ријечју: "држава".

34. У **Закону о измјенама и допунама Закона о облигационим односима Републике Српске** ("Службени гласник РС" број 3/96) релевантна одредба гласи:

Члан 1.

У **Закону о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89) и у **Закону о изменама и допунама Закона о облигационим односима** ("Службени гласник Републике Српске" број 17/93), члан 180. брише се.

35. **Анекс 7. Оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини** у релевантном дијелу гласи:

Члан I став 1.**Заштита**

1) Све избјеглице и расељена лица имају право да се слободно врате у своје домове. Имају право на враћање имовине које су лишени у току непријатељстава од 1991. године и на накнаду имовине која се не може вратити. Што ранији повратак избјеглица и расељених лица важан је циљ рјешавања сукоба у Босни и Херцеговини. Стране потврђују да ће прихватити повратак лица која су напустила њихову територију, укључујући и она која су добила привремену заштиту трећих земаља.

Члан VII**Оснивање Комисије**

Стране овим оснивају независну Комисију за расељена лица и избјеглице (Комисију). Комисија ће имати сједиште у Сарајеву и може имати, према потреби, уреде на другим локацијама.

Члан VIII**Сарадња**

Стране ће сарађивати са Комисијом, те поштовати и проводити њене одлуке без одгађања и у доброј вјери, заједно с релевантним међународним и невладиним организацијама које су надлежне за повратак и реинтеграцију избјеглица и расељених лица.

Члан XI**Мандат**

Комисија ће запримати и одлучивати о захтјевима за некретнине у Босни и Херцеговини кад имовина није била добровољно продана или на други начин пренесена након 1. априла 1992. године и када подносилац захтјева није у посједу те имовине. Захтјеви се могу постављати за враћање имовине или умјесто враћања за праведну накнаду.

Члан XII ст. 1. и 7.**Поступак пред Комисијом**

1) Након примања захтјева Комисија ће одредити законитог власника имовине за коју је постављен захтјев, као и вриједност те имовине. (...)

7) Одлуке Комисије су коначне, а било која исправа о власништву, донације, хипотеке и други правни инструменти које начини или додјели Комисија признат ће се као законити у цијелој Босни и Херцеговини.

Члан XV**Правила и прописи**

Комисија ће донијети правила и прописе у складу с овим споразумом, нужне за провођење функција које из њега произлазе. При стварању ових правила и прописа Комисија ће узети у обзир домаће законе о праву власништва. Стране ће сарађивати с Комисијом, те поштовати и проводити њене одлуке без одгађања и у доброј вјери, заједно с релевантним међународним и невладиним организацијама које су надлежне за повратак и реинтеграцију избјеглица и расељених лица.

36. **Закон о унутрашњим пословима** ("Службени гласник српског народа у Босни и Херцеговини" број 4/92 и "Службени гласник Републике Српске" број 27/93) у релевантном дијелу гласи:

Члан 15.

Служба јавне безбедности врши управне, стручне и друге послове и задатке који се односе, нарочито на: непосредну заштиту уставног уређења од насилног угрожавања и промјена и угрожавања безбедности земље; заштиту живота и личне безбједности грађана; спречавање и откривање кривичних дјела, проналажење и хватање починилаца кривичних дјела; одржавање јавног реда и мира; обезбјеђење одређених личности и објеката; криминалистичко-техничка вјештачења; безбједност саобраћаја на путевима и одређене послове и задатке безбједности у другим областима саобраћаја; контролу прелажења државне границе; боравак и кретање странаца; путне исправе за прелазак државне границе; набављање, држање и ношење оружја и муниције; противпожарну заштиту; промет и ускладиштење опасних материја; пружање помоћи ради отклањања посљедица у случају опште опасности проузроковане елементарним непогодама и епидемијама.

VI. Допустивост

37. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

38. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

39. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 92 0 П 001126 12 Рев од 10. маја 2013. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону, а апелација је поднесена 8. јула 2013. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

40. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

41. Апелант указује да су му пресудама Врховног суда и Окружног суда повријеђена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

42. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) **Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.**

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

43. У конкретном случају, поступак који је апелант водио пред редовним судовима односио се на накнаду штете. Према пракси Уставног суда: "Право на накнаду штете у траженом износу представља право приватног карактера и, као такво, грађанско право на које се примјењују стандарди правичног суђења" (види Уставни суд, одлука број АП 428/04 од 23. марта 2005. године, став 22, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 32/05), па је за Уставни суд неспорно да апелант у предметном поступку, окончао оспореним пресудама, ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

44. Уставни суд запажа да се суштина навода апелације у погледу права на правично суђење своди на тврдњу да су редовни судови, прихватањем приговора о застарјелости потраживања, погрешно примијенили материјално право, а осим тога погрешно је прихваћен и приговор недостатка пасивне легитимације.

45. У вези с апелантовим наводима о погрешној примјени материјалног права, Уставни суд указује да према пракси Европског суда и Уставног суда задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу

чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina protiv Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијени чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона. Дакле, у оквиру апелационе надлежности Уставни суд се бави искључиво питањем евентуалне повреде уставних права или права из Европске конвенције у поступку пред редовним судовима.

46. Уставни суд се, дакле, према наведеном становишту, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивно-правне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка једном правичном поступку (види Одлуку Уставног суда АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант проблематично, испитати да ли су побијане одлуке засноване на произвољној примјени позитивно-правних прописа.

47. У конкретном случају, Уставни суд запажа да је апелант покренуо парнични поступак ради накнаде материјалне штете настале уништењем предметних непокретности. Уставни суд примјећује да је у току поступка утврђено да апелант посједује одлуку ЦРПЦ-а од 4. јуна 2003. године, којом је потврђено да је апелант 1. априла 1992. године био савјестан посједник непокретности које су предмет овог спора. Апелантов тужбени захтјев је у коначници одбијен због тога што су редовни судови утврдили да је апелантово потраживање застарјело у смислу одредбе члана 367 ст. 1 и 2 ЗОО. Окружни и Врховни суд су наведено образложили тиме да је апелант за штету сазнао 20. септембра 1996. године, од када су почели да му теку рокови застарјелости предметног потраживања, а тужбу је поднио 16. априла 2008. године због чега је, по мишљењу другостепеног и ревизионог суда, она поднесена након што је наступила застарјелости потраживања. При томе редовни судови нису узели у обзир одлуку ЦРПЦ-а у контексту прекида застаре у смислу одредбе члана 388 ЗОО. Поред наведеног, Врховни суд је у оспореној одлуци нагласио да је основан приговор пасивне легитимације будући да тужени нису пасивно легитимисани у предметној правној ствари.

48. У односу на чињеницу да редовни судови у оспореним одлукама нису узели у обзир ЦРПЦ у контексту прекида застаре, у смислу одредбе члана 388 ЗОО, Уставни суд подсјећа да је у својој досадашњој пракси разматрао апелације које су покретале ово правно питање (види Уставни суд, Одлука број АП 5070/10 од 29. маја 2014. године, тачка 41, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavisud.ba). Наиме, Уставни суд запажа да је у конкретном предмету утврђено да су апеланти у поступку пред ЦРПЦ-ом исхођивали коначну и обавезујућу одлуку за

све надлежне органе у БиХ, којом је, према правилима ЦРПЦ-а заснованим на релевантним прописима у БиХ, утврђено да је правна предница апеланата 1. априла 1992. године била савјестан посједник спорних непокретности. Полазећи од значаја ЦРПЦ-а, као неспорног ауторитета у релевантном периоду за спорна питања у вези с напуштеном имовином, чији је примаран задатак био да својим одлукама омогући поврат имовине избјеглицама и расељеним лицима на простору цијеле Босне и Херцеговине, коју су због ратних околности напустили, као у конкретном случају, Уставни суд сматра да су апеланти у околностима конкретног случаја, подношењем захтјева ЦРПЦ-у прекинули застарјевање. Уставни суд је утврдио да је захтјев апеланата био усмјерен управо на ове непокретности и на тужену Републику Српску, која је, у коначници, била обавезна да врати имовину апелантима, чиме су предузете релевантне радње у циљу утврђивања, обезбјеђивања или остваривања потраживања. Дакле, Уставни суд је закључио да су апеланти, подношењем захтјева ЦРПЦ-у, прекинули застарјевање у смислу одредбе члана 388 ЗОО, које је трајало све до 4. марта 1999. године, када је ЦРПЦ донио коначну и обавезујућу одлуку када је застарјевање, у смислу одредбе члана 392 став 1 ЗОО, почело поново да тече (послије прекида застарјевање почиње да тече изнова, а вријеме које је протекло прије прекида не рачуна се у рок застарјевања одређен законом). Према одредби члана 361 став 1 ЗОО, рокови из одредбе члана 376 ст. 1 и 2 су поново почели да теку 5. марта 1999. године. Наведену праксу Уставни суд је подржао и у својој Одлуци о допустивости и меритуму бр. АП 303/10 од 4. јула 2014. године и АП 753/12 од 15. априла 2015. године (доступне на www.ustavisud.ba).

49. Доводећи цитиране одлуке Уставног суда бр. АП 5070/10, 303/10 и АП 753/12 у везу с чињеничним и правним стањем у конкретном предмету, Уставни суд закључује да у конкретном случају редовни судови, приликом одлучивања о приговору тужених у погледу застарјелости, нису узели у обзир постојање одлуке ЦРПЦ-а од 4. јуна 2003. године, те у контексту наведеног утврдили да ли је апелантово потраживање застарјело. Наиме, у складу с досадашњом праксом Уставног суда, приликом одлучивања о застарјелости потраживања редовни судови морају да узму у обзир саму чињеницу да се апелант обратио ЦРПЦ-у. При томе Уставни суд напомиње да се у својим досадашњим одлукама није бавио тиме да ли је, и поред те околности (обраћање ЦРПЦ-у или надлежном министарству), наступила застарјелост потраживања будући да је утврђивање таквих чињеница задатак редовних судова (види Уставни суд, Одлука број АП 753/12 од 15. априла 2015. године, став 38, већ цитирана).

50. У односу на питање пасивне легитимације Уставни суд запажа да је Врховни суд у оспореној одлуци навео да тужени нису пасивно легитимисани будући да апеланту штету нису проузроковали тужени нити неко лице или орган који дјелује у њихово име, те да не постоји уставна ни законска обавеза тужених да безусловно чувају и штите приватну имовину грађана, односно да одговарају за штету нанесену имовини у приватној својини. Уставни суд подсјећа да је у својој одлуци број АП 5070/10 у односу на пасивну легитимацију нагласио да "Уставни суд сматра да је сврсисходно да се осврне и на дио образложења у којем Врховни суд доводи у питање одговорност тужене Републике Српске у конкретном случају тврдњама да у вријеме штетног догађаја тужена није имала статус друштвено-политичке заједнице, нити јој је био признат статус државе да би била одговорна за штету према члану 180. став 1. ЗОО. Према оцјени Уставног суда, ови наводи се

не могу прихватити као разумно образложење, имајући у виду да је у вријеме штетног догађаја (љето 1992. године и даље) постојала организирана власт на територији данашњег ентитета Република Српска. Уставни суд подсјећа да је у релевантном периоду на територији Републике Српске био формиран МУП РС, као организациони орган тужене, који је путем службе јавне безбједности био одговоран за јавни ред и мир и сигурност лица и имовине, како произлази из одредбе члана 15. Закона о унутрашњим пословима који је важио у то вријеме. С обзиром на такве околности, чине се неприхватљивим тврдње Врховног суда да тужена није могла бити одговорна за насталу штету у конкретном случају" (види Уставни суд, Одлука број АП 5070/10 од 29. маја 2014. године, став 59, већ цитирана). Према томе, како је апелант у конкретном случају тужио првотуженог и друготуженог као органе Републике Српске, произлази да се пракса коју је Уставни суд заузео у предмету АП 5070/10 може примijenити у конкретном случају, а имајући у виду околности конкретног случаја.

51. С обзиром на наведено, те имајући у виду да се разлози који су наведени у одлукама бр. АП 5070/10 и АП 303/10 и АП 753/12 у односу на застарјелост апелантовог потраживања и пасивну легитимацију у цијелости могу примijenити и на одлучивање поводом ове апелације, Уставни суд закључио да је повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

52. С обзиром на утврђену повреду члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно разматрати апелантове наводе о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер су, у суштини, исти као и наводи у вези с повредом права на правично суђење, што је Уставни суд већ испитао.

VIII. Закључак

53. Уставни суд закључује да је оспореним пресудама прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у ситуацији када редовни судови приликом одлучивања о приговору застаре апелантовог потраживања и приговору пасивне легитимације нису узели у обзир све релевантне околности у конкретном случају.

54. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

55. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **АП 3049/13**, рјешавајући апелацију **Slavka Pejanovića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б) и члана 59. ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Мато Тодић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, суткиња
Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, суткиња

на сједници одржаној 20. априла 2016. године donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Slavka Pejanovića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. maja 2013. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Srpske koji је dužan да u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke donese novu odluku u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske да, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и u "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slavko Pejanović (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Zoraja Bodićrogić, apelantova kćerka, podnio је 8. jula 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. maja 2013. године i Presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 92 0 P 001126 10 Gž od 27. decembra 2011. године (u daljnjem tekstu: Okružni sud).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и Правобранилаштва Републике Српске, које је у поступку заступало Републику Српску - Министарство унутрашњих послова - Центар јавне безбједности Источно Сарајево и Опћину Хан Пјесак (u daljnjem tekstu: првотужени i друготужена или туžени) затражено је 6. новембра 2015. године да доставе одговор на апелацију.

3. Врховни суд, Окружни суд и туžени доставили су одговор на апелацију 11. i 18. новембра i 14. децембра 2015. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta које произлазе из апелантових navoda i докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

5. Presudom Osnovnog suda u Vlasenici (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 92 0 P 001126 08 P od 14. juna 2010. године обавезани су туžени да апеланту solidarno накнаде материјалну штету за потпуно уништен стамбено-пословни објекат i покретне ствари у њему, измакну добит због некоришћења локала i трошак на име плаћања закупнине у укупном износу од 128.116,99 KM са законском затежном каматом од дана подношења туžбе до исплате, као i парничне трошкове у износу од 6.912,00 KM.

6. У образложењу првостепене пресуде је наведено да је апелант поднио туžбу 16. априла 2008. године у којој је навео да је власник куће - стамбене зграде у Хан Пјеску, насеље Bukova Glava, која је изграђена на к. ч. 465 код болнице пашњак у површини 418 m², upisana у pl. br. 553/1 KO Хан Пјесак. Далје је у туžби навео да је на подручју опћине Хан Пјесак, у насељу Bukova glava, 20. септембра 1996. године око 4,00 сата актом тероризма постављен експлозив, минирана i до темелја срушена

apelantova porodična kuća, čime je uništena sva apelantova pokretna i nepokretna imovina.

7. Istaknuto je da je u toku dokaznog postupka, između ostalog, izvršen uvid u Odluku Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC) broj 485-100413-1/1 od 4. juna 2003. godine, kojom je utvrđeno da je apelant bio savjestan posjednik označenih nekretnina na kojima se nalazila njegova porodična stambena zgrada i odluku Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu od 7. juna 2006. godine (navedenom odlukom apelantova prijava proglašena je neprihvatljivom kao preuranjena u pogledu naknade materijalne i nematerijalne štete i troškova postupka).

8. Osnovni sud je proveo dokazni postupak, te utvrdio da iz obavijesti Okružnog tužilaštva Istočno Sarajevo od 26. aprila 2007. godine proizlazi da je apelant obaviješten da se kod navedenog tužilaštva vodi istraga protiv osumnjičenog D. M. i da je donesena naredba o provođenju istrage 19. septembra 2006. godine zbog osnovane sumnje da je učinio krivično djelo teška djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz člana 77. stav 1. Krivičnog zakona RS (u daljnjem tekstu: KZRS), a u vezi s članom 172. stav 1. KZRS. Dalje je navedeno da je Osnovno javno tužilaštvo u Vlasenici (u daljnjem tekstu: OJT Vlasenica) za ovaj događaj u Han Pijesku podnijelo krivičnu prijavu protiv N. N. izvršioca za krivično djelo rušenja apelantove kuće. Ukazano je da je ova krivična prijava evidentirana pod brojem 15-10/02-KU-186/96 od 29. oktobra 1998. godine i predmet se vodio u OJT Vlasenica pod brojem KTN-107/97 po N. N. izvršiocu. Također, ista krivična prijava koja se odnosi na isti događaj zavedena je pod brojem KTN-31/97 od 7. marta 1997. godine, te su obje krivične prijave protiv N. N. izvršioca zavedene pod jedinstvenim brojem KTN-107/97. Dalje, u istom predmetu KTN-107/97 nalazi se i krivična prijava apelanta protiv N. N. počinioca, a koja je podnesena i Republičkom javnom tužiocu 6. juna 1997. godine. Na ovoj prijavi se nalazi broj KTA-222/97 od 10. juna 1997. godine.

9. Ukazano je da je apelanta kao oštećenog Okružno tužilaštvo Istočno Sarajevo obavijestilo 22. januara 2008. godine da je obustavljena istraga protiv osumnjičenog D. M. budući da nema dovoljno dokaza da je osumnjičeni učinio ovo krivično djelo. Navedeno je da se apelant obraćao i "Ministarstvu unutrašnjih poslova, kabinet ministra" 6. oktobra 1998. godine, te da su izvršene radnje po apelantovoj predstavi i izvršene smjene osoba koje nisu preduzimale zakonom propisane radnje.

10. Osnovni sud je naveo da, kako je apelant podnio tužbu 16. aprila 2008. godine, proizlazi da nije došlo do zastarjelosti potraživanja imajući u vidu odredbu čl. 180. i 377. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Navedeno budući da postupak protiv N. N. počinioca nije okončan, kako je obaviješten apelant, te stoga slijedi da prigovor tuženih materijalno-pravne prirode o tome da je došlo do zastarjelosti potraživanja nije osnovan. Također je navedeno da se apelant od štetnog događaja obraćao svim organima Ministarstva unutrašnjih poslova (policijskim stanicama - uredu pravnog prethodnika), Komisiji za ljudska prava pri Ustavnom sudu. Stoga, po mišljenju Osnovnog suda, kada se hronološkim redom analiziraju izvedeni dokazi sud je odbio prigovor zakonskog zastupnika tuženih kao neosnovan jer je, primjenom odredbe člana 377. ZOO, utvrđeno da nije došlo do zastarjelosti potraživanja jer za počinjeno krivično djelo po krivičnoj prijavi protiv N. N. izvršioca krivični postupak još nije okončan.

11. Istaknuto je da sud nije prihvatio prigovor tuženih o nedostatku pasivne legitimacije iz razloga navedenih u odredbi člana 180. tačka 1. ZOO. S tim u vezi je istaknuto da javni red i mir kao i sigurnost i sigurnost osoba i imovine osigurava Ministarstvo unutrašnjih poslova RS preko službe javne bezbjednosti u smislu člana 15. Zakona o unutrašnjim poslovima

koji je bio na snazi u vrijeme događaja kojim je prouzrokovana šteta i odredbama člana 4. Zakona o unutrašnjim poslovima, te odredbama sada važećeg Zakona o unutrašnjim poslovima. Ukazano je i da iz odredbe člana 17. Ustava RS proizlazi da svako ima pravo na naknadu štete koju nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službena osoba ili organ, odnosno organizacija koja vrši javna ovlaštenja.

12. Osnovni sud je naveo da iz svih izvedenih dokaza koje je cijenio proizlazi da postoji uzročno-posljedična veza između greške u radu organa i prouzrokovane štete, te da su postojali propusti. Sud je navedeno cijenio iz podneska od 6. oktobra 1998. godine iz kojeg proizlazi da je "MUP RS, kabinet ministra inspektora za unutrašnju kontrolu praćenje i zaštitu u zakonitosti u radu Banjaluka" naveo da su Služba javne bezbjednosti Han Pijesak i Centar javne bezbjednosti Istočno Sarajevo izvršili uvid u dokumentaciju i utvrdili činjenično stanje, te zbog nepreduzimanja zakonom propisanih radnji izvršili smjenu osoba koje su propustile da preduzmu potrebne radnje i naložili da se na otkrivanju izvršilaca predmetnog krivičnog djela maksimalno angažiraju operativni radnici sa željom da počinioca pronađu i privedu nadležnom organu i da će se spriječiti pasivan odnos radnika MUP-a prema događaju koji se desio apelantu.

13. Protiv prvostepene presude tuženi su izjavili žalbu koju je Okružni sud, Presudom broj 92 0 P 001126 10 Gž od 27. decembra 2011. godine, uvažio i presudu Osnovnog suda preinačio tako da je apelant u cijelosti odbijen s tužbenim zahtjevom.

14. U obrazloženju drugostepene presude Okružni sud je naveo da prvostepeni sud nije pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio prigovor zastarjelosti potraživanja tuženih. S tim u vezi istaknuto je da odredbom člana 360. stav 1. ZOO zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze i nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena u okviru kojeg povjerilac nije vršio svoje pravo, ako se onaj na kome leži obaveza ispunjenja pozove na zastarjelost.

15. Ukazano je da je prigovor zastare prigovor materijalno-pravne prirode, te da njegovo isticanje od strane tužene vodi odbijanju tužbenog zahtjeva. Okružni sud se pozvao na odredbu člana 376. stav 1. ZOO.

16. Istaknuto je da prema utvrđenju prvostepenog suda apelantu pričinjena šteta 20. septembra 1996. godine. Navedeno je da je saznanje za štetu i osobu koja je štetu počinila odlučno za početak toka subjektivnog roka zastare. Naglašeno je da se subjektivni rok zastare može računati samo u okviru objektivnog roka od pet godina koji počinje da teče od momenta nastanka štete. Do isteka petogodišnjeg roka zastare apelant je mogao sudskim putem zahtijevati naknadu. Ukazano je da je apelant tužbu podnio prvostepenom sudu 16. aprila 2008. godine, te da po mišljenju Okružnog suda nema sumnje da je tužba podnesena nakon što je nastupila zastarjelost potraživanja.

17. Nadalje, Okružni sud je naveo da je pogrešan stav prvostepenog suda da se u konkretnom slučaju trebaju primijeniti odredbe člana 377. ZOO jer je šteta prouzrokovana krivičnim djelom. S tim u vezi je navedeno da kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, zastara potraživanja se ocjenjuje prema odredbi člana 377. ZOO samo onda kada je pravomoćnom osuđujućom presudom krivičnog suda utvrđeno postojanje krivičnog djela i odgovornosti počinioca. Samo kada su postojale procesne smetnje zbog kojih je bilo apsolutno nemoguće da se protiv učinioca krivičnog djela postupak pokrene i okonča, parnični sud je ovlašten da utvrdi kao prethodno pitanje da li je šteta prouzrokovana radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela kako bi, saglasno načelu pružanja jače zaštite, na pravo oštećenog na naknadu štete prouzrokovane krivičnim djelom primijenio posebna pravila o zastarjelosti zahtjeva iz člana 377. ZOO. Kako je prema dokazima u spisu postupak

protiv osumnjičenog D. M. obustavljen zbog nedostatka dokaza, okolnost da nije utvrđen drugi N. N. počinitelj ne predstavlja takvu procesnu smetnju zbog koje bi parnični sud bio ovlašten ispitati da li je šteta učinjena radnjama koje sadrže biće krivičnog djela jer postojanje takve smetnje pretpostavlja i postojanje počinioaca.

18. Okružni sud je ukazao na odredbu člana 388. ZOO, te naveo da krivični postupak, sam po sebi, pa ni njegovo pravomoćno okončanje ne dovodi do prekida zastare potraživanja po osnovu naknade štete jer se on ne vodi radi utvrđivanja osiguranja ili ostvarenja tog potraživanja osim ako je oštećeni u tom postupku postavio imovinsko-pravni zahtjev. Također, ni preduzimanje zahtjeva za naknadu štete pred Komisijom za ljudska prava ne može se smatrati radnjom povjerioca kojom se prekida zastarjelost potraživanja.

19. Dalje je navedeno da za ishod navedenog spora nije od značaja da li je za predmetnu štetu odgovorna Bosna i Hercegovina ili pak solidarno odgovaraju tuženi zajedno s njom ili samo tuženi. Zbog toga, po mišljenju Okružnog suda, navodi žalbe istaknute u ovom pravcu nemaju utjecaja na drugačiju odluku u ovoj parnici.

20. Također, po mišljenju Okružnog suda, prvostepeni sud je pogrešno primijenio odredbu člana 180. stav 1. ZOO budući da je članom 1. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO ("Službeni glasnik RS" broj 3/96), koji je stupio na snagu 6. marta 1996. godine, član 180. ZOO brisan.

21. Ukazano je da je rušenje predmetne imovine apelanta šteta koju je on pretrpio (čl. 155. i 185. ZOO) zbog čega je podnio tužbu radi naknade štete u novcu. Stoga se, po mišljenju Okružnog suda, ovaj spor ima suditi primjenom odredbi ZOO koje reguliraju pitanje naknade štete, uključujući odredbe koje govore o zastarjelosti tog potraživanja. Istaknuto je da su zakonska ograničenja u ostvarivanju prava, pa i određivanje vremenskih okvira - rokova za realizaciju naknade štete, kao u ovom slučaju, opravdana zbog pravne sigurnosti i funkcioniranja pravnog sistema. Pasivnim držanjem tokom zakonom propisanog vremenskog perioda apelant je izgubio pravo na sudsku zaštitu.

22. Apelant je protiv drugostepene presude izjavio reviziju koju je Vrhovni sud Presudom broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. maja 2013. godine odbio kao neosnovanu.

23. U obrazloženju revizione presude je navedeno da su u konkretnom slučaju istekli i subjektivni rok zastarjelosti od tri godine i objektivni rok zastarjelosti od pet godina, propisani u članu 376. st. 1. i 2. ZOO budući da je apelant za štetu saznao 20. septembra 1996. godine, kada je šteta i nastala, a tužba je prvostepenom sudu podnesena 16. aprila 2008. godine. Posljedice zastarjelosti potraživanja su navedene u članu 360. stav 1. ZOO kojim je propisano da zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze prinudnim putem zbog čega je drugostepeni sud pravilno sudio kada je apelantov zahtjev odbio kao neosnovan.

24. Ukazano je da se rok zastarjelosti iz člana 377. ZOO na koji se poziva apelant može primijeniti samo ako je krivično djelo utvrđeno u krivičnom postupku. Izuzetno se može u parničnom postupku utvrditi postojanje krivičnog djela iz koga je šteta nastala, i to samo ako je krivični postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zbog toga što je okrivljeni umro ili je duševno obolio ili zbog toga što je učinilac krivičnog djela amnestiran ili pomilovan ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost ili gonjenje.

25. Istaknuto je da u situaciji u kojoj je protiv osumnjičenog za rušenje apelantove kuće obustavljena istraga zbog nedostatka dokaza da je izvršio krivično djelo protiv sigurnosti ljudi i imovine (a ne zbog toga što je umro ili duševno obolio ili što je amnestiran ili što postoje druge okolnosti koje isključuju njegovo gonjenje, odnosno krivičnu odgovornost) apelantov zahtjev za

naknadu štete ne zastarijeva u dužem roku predviđenom za zastarjelost krivičnog gonjenja, već u roku iz člana 376. ZOO. Stoga, kako u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni dužeg roka zastarjelosti iz člana 377. stav 1. ZOO, nema mjesta ni primjeni stava 2. tog člana koji propisuje prekid zastarijevanja. Naglašeno je da nije osnovan apelantov revizioni prigovor da on nije mogao podnijeti tužbu za naknadu štete za vrijeme dok je trajala krivična istraga. Po mišljenju suda, on je u svako vrijeme mogao pokrenuti parnični postupak za naknadu štete pred sudom bez obzira na tok istražnog postupka.

26. Također, po mišljenju Vrhovnog suda, u konkretnom slučaju nije mogao biti primijenjen član 180. ZOO budući da je on brisan članom 1. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO ("Službeni glasnik RS" broj 3/96), koji je stupio na snagu 6. marta 1996. godine, pa je drugostepeni sud pravilno zaključio da se odgovornost tuženih ne može zasnivati na ovoj odredbi.

27. Također je utvrđeno da tuženi nisu ni pasivno legitimirani u predmetnom slučaju. Po mišljenju Vrhovnog suda gubitak apelantove imovine nisu prouzrokovali tuženi niti neka osoba ili organ koji djeluje u njihovo ime, a ne postoji ni ustavna ni zakonska obaveza tuženih da bezuvjetno čuvaju i štite privatnu imovinu građana (to objektivno nije moguće), odnosno da odgovaraju za štetu nanесenu imovini u privatnom vlasništvu, osim u slučajevima predviđenim zakonom. Istaknuto je da nijedan propis ne predviđa odgovornost tuženih za postupke trećih osoba, a tu odgovornost ne predviđa ni odredba člana 172. ZOO po kojoj tuženi odgovaraju samo za štetne postupke svojih organa, a ne i za štetne postupke drugih osoba. Osim toga, šteta koju je apelant pretrpio zbog gubitka imovine nije u uzročno-posljedičnoj vezi s radnjama tuženih, što je jedan od uvjeta za postojanje odgovornosti za naknadu štete po odredbama člana 154. ZOO.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

28. Apelant je ukazao da mu je osporenim presudama Vrhovnog suda i Okružnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant ukazuje da je dokazao da je na području općine Han Pijesak, u naselju Bukova glava, 20. septembra 1996. godine oko 04,00 sata aktom terorizma postavljen eksploziv, minirana je i do temelja srušena apelantova porodična kuća, čime je uništena sva apelantova pokretna i nepokretna imovina. Navodi da je predmetna šteta nastala zbog nepravilnog rada državnog organa koji je u obavezi da na području društveno-političke zajednice zaštiti imovinu građana, kao i da su bili dužni da pronađu i otkriju počinioce izvršioca krivičnog djela, te blagovremeno preduzmu sve radnje propisane zakonom, a što prvotuzeni nije učinio, pa je stoga pogrešan zaključak redovnih sudova da država ne može biti odgovorna. U odnosu na zastarjelost apelant navodi da ga je Okružno tužilaštvo Istočno Sarajevo, Podružni ured Vlasenica, obavijestilo 22. januara 2008. godine da je obustavljena istraga protiv osumnjičenog D. M. jer nema dovoljno dokaza da je učinjeno djelo. Apelant ističe da je nakon toga u zakonskom roku od tri mjeseca od dana saznanja da je nadležno tužilaštvo obustavilo istragu podnio tužbu 16. aprila 2008. godine. Navodi da apelant nije mogao podnijeti tužbu prije nego što ga je Okružno tužilaštvo obavijestilo da je istraga protiv D. M. obustavljena budući da, po apelantovom mišljenju, prije tog obavještenja nije imao nikakve zakonske mogućnosti da traži naknadu štete. Smatra da je dokazano da je šteta prouzrokovana radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela, te da se u

navedenom predmetu ne može primijeniti odredba člana 376. st. 1. i 2. ZOO, već odredba člana 377. ZOO.

b) Odgovor na apelaciju

29. Vrhovni sud je naveo da je predmetnu štetu apelantu počinila nepoznata osoba te da je, čak i da su tačne apelantove tvrdnje da je štetu počinila Republika Srpska, apelantovo potraživanje zastarjelo. Istaknuto je da apelant nije bio ničim spriječen da u zakonskom roku podnese tužbu za naknadu štete, pogotovo iz razloga što je istraga trajala dugi niz godina. Stoga, kako ne postoji pravomoćna osuđujuća krivična presuda nema dokaza da je sporna šteta pričinjena krivičnim djelom, ali i da jeste rok iz člana 377. ZOO primjenjuje se samo na neposrednog izvršioca krivičnog djela, a ne i na druge osobe. Prema tome, u konkretnom slučaju se ne može primijeniti član 377. ZOO zbog čega predmetna šteta zastarijeva u rokovima iz člana 376. st. 1. i 2. ZOO, a ti rokovi su protekli budući da je šteta nastala 1996. godine, a tužba je podnesena 2008. godine, tj. nakon 12 godina.

30. Okružni sud je naveo da osporena drugostepena presuda sadrži odgovore na apelantove navode iz apelacije. Istaknuto je da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja apelantovih ustavnih prava.

31. Tuženi su naveli da je protiv osumnjičenog obustavljena istraga zbog nedostatka dokaza da je izvršio krivično djelo protiv sigurnosti ljudi i imovine, dakle mimo slučajeva predviđenih zakonom (obustavljanje postupka, smrt ili duševno oboljenje osumnjičenog) u kom slučaju se ne može primijeniti duži rok zastarjelosti u smislu odredbe člana 377. stav 1. ZOO. Dalje se navodi da tuženi nisu ni pasivno legitimirani budući da tuženi odgovaraju isključivo za štetu koju njihovi organi prouzrokuju trećim osobama u vršenju ili u vezi s vršenjem svojih funkcija, a u smislu odredbe člana 172. ZOO. Ukazano je da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja apelantovih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

32. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89) relevantne odredbe glase:

Član 154.

Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Za štetu od stvari ili delatnosti, od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.

Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 172.

Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namerno ili krajnjom nepažnjom.

To pravo zastareva u roku od šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Član 180. stav 1.

Za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usled akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spreče takvu štetu.

Član 360. st. 1. i 2.

Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

Član 361. stav 1.

Zastarelost počinje teći prvog dana posle dana kad je poverilac imao pravo da zahteva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.

Član 383.

Zastarevanje ne teče za sve vreme za koje poveriocu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze.

Član 388.

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Član 392. stav 1.

Posle prekida zastarevanje počinje teći iznova, a vreme koje je proteklo pre prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.

33. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" broj 17/93) relevantna odredba glasi:

Član 28.

U članu 180. st. 1. i 3. riječi: "društveno-politička zajednica" zamjenjuju se riječju: "država".

34. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" broj 3/96) relevantna odredba glasi:

Član 1.

U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89) i u Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93), član 180. briše se.

35. **Aneks 7. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini** u relevantnom dijelu glasi:

Član I stav 1.

Zaštita

1) Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstva od 1991. godine i na naknadu imovine koja se ne može vratiti. Što raniji povratak izbjeglica i raseljenih lica važan je cilj rješavanja sukoba u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti povratak lica koja su napustila njihovu teritoriju, uključujući i ona koja su dobila privremenu zaštitu trećih zemalja.

Član VII

Osnivanje Komisije

Strane ovim osnivaju nezavisnu Komisiju za raseljena lica i izbjeglice (Komisiju). Komisija će imati sjedište u Sarajevu i može imati, prema potrebi, urede na drugim lokacijama.

Član VIII

Saradnja

Strane će sarađivati sa Komisijom, te poštovati i provoditi njene odluke bez odgađanja i u dobroj vjeri, zajedno s relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su nadležne za povratak i reintegraciju izbjeglica i raseljenih lica.

Član XI**Mandat**

Komisija će zaprimati i odlučivati o zahtjevima za nekretnine u Bosni i Hercegovini kad imovina nije bila dobrovoljno prodana ili na drugi način prenesena nakon 1. aprila 1992. godine i kada podnosilac zahtjeva nije u posjedu te imovine. Zahtjevi se mogu postavljati za vraćanje imovine ili umjesto vraćanja za pravednu naknadu.

Član XII st. 1. i 7.**Postupak pred Komisijom**

1) Nakon primanja zahtjeva Komisija će odrediti zakonitog vlasnika imovine za koju je postavljen zahtjev, kao i vrijednost te imovine. (...)

7) Odluke Komisije su konačne, a bilo koja isprava o vlasništvu, donacije, hipoteke i drugi pravni instrumenti koje načini ili dodijeli Komisija priznat će se kao zakoniti u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Član XV**Pravila i propisi**

Komisija će donijeti pravila i propise u skladu s ovim sporazumom, nužne za provođenje funkcija koje iz njega proizlaze. Pri stvaranju ovih pravila i propisa Komisija će uzeti u obzir domaće zakone o pravu vlasništva. Strane će sarađivati s Komisijom, te poštovati i provoditi njene odluke bez odgađanja i u dobroj vjeri, zajedno s relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su nadležne za povratak i reintegraciju izbjeglica i raseljenih lica.

36. **Zakon o unutrašnjim poslovima** ("Službeni glasnik srpskog naroda u Bosni i Hercegovini" broj 4/92 i "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 27/93) u relevantnom dijelu glasi:

Član 15.

Služba javne bezbednosti vrši upravne, stručne i druge poslove i zadatke koji se odnose, naročito na: neposrednu zaštitu ustavnog uređenja od nasilnog ugrožavanja i promjena i ugrožavanja bezbednosti zemlje; zaštitu života i lične bezbjednosti građana; sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela, pronalaženje i hvatanje počinitelja krivičnih djela; održavanje javnog reda i mira; obezbjeđenje određenih ličnosti i objekata; kriminalističko-tehnička vještačenja; bezbjednost saobraćaja na putevima i određene poslove i zadatke bezbjednosti u drugim oblastima saobraćaja; kontrolu prelaženja državne granice; boravak i kretanje stranaca; putne isprave za prelazak državne granice; nabavljanje, držanje i nošenje oružja i municije; protivpožarnu zaštitu; promet i uskladištenje opasnih materija; pružanje pomoći radi otklanjanja posljedica u slučaju opšte opasnosti prouzrokovane elementarnim nepogodama i epidemijama.

VI. Dopustivost

37. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

38. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

39. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 92 0 P 001126 12 Rev od 10. maja 2013. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacija je podnesena 8. jula 2013. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18.

stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

40. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

41. Apelant ukazuje da su mu presudama Vrhovnog suda i Okružnog suda povrijeđena prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

42. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

43. U konkretnom slučaju, postupak koji je apelant vodio pred redovnim sudovima odnosio se na naknadu štete. Prema praksi Ustavnog suda: "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi Ustavni sud, odluka broj AP 428/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05), pa je za Ustavni sud nesporno da apelant u predmetnom postupku, okončanom osporenim presudama, uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

44. Ustavni sud zapaža da se suština navoda apelacije u pogledu prava na pravično suđenje svodi na tvrdnju da su redovni sudovi, prihvatanjem prigovora o zastarjelosti potraživanja, pogrešno primijenili materijalno pravo, a osim toga pogrešno je prihvaćen i prigovor nedostatka pasivne legitimacije.

45. U vezi s apelantovim navodima o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, Ustavni sud ukazuje da prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima.

46. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud,

Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant problematizira, ispitati jesu li pobijane odluke zasnovane na proizvoljnoj primjeni pozitivno-pravnih propisa.

47. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo parnični postupak radi naknade materijalne štete nastale uništenjem predmetnih nekretnina. Ustavni sud primjećuje da je u toku postupka utvrđeno da apelant posjeduje odluku CRPC-a od 4. juna 2003. godine, kojom je potvrđeno da je apelant 1. aprila 1992. godine bio savjestan posjednik nekretnina koje su predmet ovog spora. Apelantov tužbeni zahtjev je u konačnici odbijen zbog toga što su redovni sudovi utvrdili da je apelantovo potraživanje zastarjelo u smislu odredbe člana 367. st. 1. i 2. ZOO. Okružni i Vrhovni sud su navedeno obrazložili time da je apelant za štetu saznao 20. septembra 1996. godine, od kada su mu počeli teći rokovi zastarjelosti predmetnog potraživanja, a tužbu je podnio 16. aprila 2008. godine zbog čega je, po mišljenju drugostepenog i revizionog suda, ona podnesena nakon što je nastupila zastarjelost potraživanja. Pri tome redovni sudovi nisu uzeli u obzir odluku CRPC-a u kontekstu prekida zastare u smislu odredbe člana 388. ZOO. Pored navedenog, Vrhovni sud je u osporenoj odluci naglasio da je osnovan prigovor pasivne legitimacije budući da tuženi nisu pasivno legitimirani u predmetnoj pravnoj stvari.

48. U odnosu na činjenicu da redovni sudovi u osporenim odlukama nisu uzeli u obzir CRPC u kontekstu prekida zastare, u smislu odredbe člana 388. ZOO, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi razmatrao apelacije koje su pokretale ovo pravno pitanje (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 5070/10 od 29. maja 2014. godine, tačka 41, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Naime, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom predmetu utvrđeno da su apelanti u postupku pred CRPC-om ishodovali konačnu i obavezujuću odluku za sve nadležne organe u BiH, kojom je, prema pravilima CRPC-a zasnovanim na relevantnim propisima u BiH, utvrđeno da je pravna prednica apelantata 1. aprila 1992. godine bila savjestan posjednik spornih nekretnina. Polazeći od značaja CRPC-a, kao nespornog autoriteta u relevantnom periodu za sporna pitanja u vezi s napuštanjem imovinom, čiji je primaran zadatak bio da svojim odlukama omoguću povrat imovine izbjeglicama i raseljenim osobama na prostoru cijele Bosne i Hercegovine, koju su zbog ratnih okolnosti napustili, kao u konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da su apelanti u okolnostima konkretnog slučaja, podnošenjem zahtjeva CRPC-u prekinuli zastarijevanje. Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev apelantata bio usmjeren upravo na ove nekretnine i na tuženu Republiku Srpsku, koja je, u konačnici, bila obavezna da vrati imovinu apelantima, čime su preduzete relevantne radnje u cilju utvrđivanja, osiguravanja ili ostvarivanja potraživanja. Dakle, Ustavni sud je zaključio da su apelanti, podnošenjem zahtjeva CRPC-u, prekinuli zastarijevanje u smislu odredbe člana 388. ZOO, koje je trajalo sve do 4. marta 1999. godine, kada je CRPC donio konačnu i obavezujuću odluku kada je zastarijevanje, u smislu odredbe člana 392. stav 1. ZOO, počelo ponovo teći (poslije prekida zastarijevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u rok zastarijevanja određen zakonom). Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, rokovi iz odredbe člana 376. st. 1. i 2. su ponovo počeli teći 5. marta 1999. godine. Navedenu praksu Ustavni sud je podržao i u svojoj Odluci o dopustivosti i meritumu br. AP

303/10 od 4. jula 2014. godine i AP 753/12 od 15. aprila 2015. godine (dostupne na www.ustavnisud.ba).

49. Dovodeći citirane odluke Ustavnog suda br. AP 5070/10, 303/10 i AP 753/12 u vezu s činjeničnim i pravnim stanjem u konkretnom predmetu, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju redovni sudovi, prilikom odlučivanja o prigovoru tuženih u pogledu zastarjelosti, nisu uzeli u obzir postojanje odluke CRPC-a od 4. juna 2003. godine, te u kontekstu navedenog utvrdili da li je apelantovo potraživanje zastarjelo. Naime, u skladu s dosadašnjom praksom Ustavnog suda, prilikom odlučivanja o zastarjelosti potraživanja redovni sudovi moraju uzeti u obzir samu činjenicu da se apelant obratio CRPC-u. Pri tome Ustavni sud napominje da se u svojim dosadašnjim odlukama nije bavio time da li je, i pored te okolnosti (obraćanje CRPC-u ili nadležnom ministarstvu), nastupila zastarjelost potraživanja budući da je utvrđivanje takvih činjenica zadatak redovnih sudova (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 753/12 od 15. aprila 2015. godine, stav 38, već citirana).

50. U odnosu na pitanje pasivne legitimacije Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci naveo da tuženi nisu pasivno legitimirani budući da apelantu štetu nisu prouzrokovali tuženi niti neka osoba ili organ koji djeluje u njihovo ime, te da ne postoji ustavna ni zakonska obaveza tuženih da bezuvjetno čuvaju i štite privatnu imovinu građana, odnosno da odgovaraju za štetu nanесenu imovini u privatnom vlasništvu. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj odluci broj AP 5070/10 u odnosu na pasivnu legitimaciju naglasio da: "Ustavni sud smatra da je svrsishodno da se osvrne i na dio obrazloženja u kojem Vrhovni sud dovodi u pitanje odgovornost tužene Republike Srpske u konkretnom slučaju tvrdnjama da u vrijeme štetnog događaja tužena nije imala status društveno-političke zajednice, niti joj je bio priznat status države da bi bila odgovorna za štetu prema članu 180. stav 1. ZOO. Prema ocjeni Ustavnog suda, ovi navodi se ne mogu prihvatiti kao razumno obrazloženje, imajući u vidu da je u vrijeme štetnog događaja (ljetu 1992. godine i dalje) postojala organizirana vlast na teritoriji današnjeg entiteta Republika Srpska. Ustavni sud podsjeća da je u relevantnom periodu na teritoriji Republike Srpske bio formiran MUP RS, kao organizacioni organ tužene, koji je putem službi javne bezbjednosti bio odgovoran za javni red i mir i sigurnost lica i imovine, kako proizlazi iz odredbe člana 15. Zakona o unutrašnjim poslovima koji je važio u to vrijeme. S obzirom na takve okolnosti, čine se neprihvatljivim tvrdnje Vrhovnog suda da tužena nije mogla biti odgovorna za nastalu štetu u konkretnom slučaju" (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 5070/10 od 29. maja 2014. godine, stav 59, već citirana). Prema tome, kako je apelant u konkretnom slučaju tužio prvotuzenog i drugotuzenu kao organe Republike Srpske, proizlazi da se praksa koju je Ustavni sud zauzeo u predmetu AP 5070/10 može primijeniti u konkretnom slučaju, a imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja.

51. S obzirom na navedeno, te imajući u vidu da se razlozi koji su navedeni u odlukama br. AP 5070/10 i AP 303/10 i AP 753/12 u odnosu na zastarjelost apelantovog potraživanja i pasivnu legitimaciju u cijelosti mogu primijeniti i na odlučivanje povodom ove apelacije, Ustavni sud zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

52. S obzirom na utvrđenu povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju

4. Vrhovni sud, odlučujući o reviziji tužene protiv drugostupanske presude, donio je Presudu broj 65 0 P 071599 12 Rev od 21. svibnja 2013. godine kojom je reviziju usvojio i obje nižestupanske presude preinačio tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da

u konkretnom predmetu apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na dom, budući da je iseljen iz stana koji je do tada koristio (u Prijedorskoj ulici), a da je za to odgovorna tužena jer pri dodjeli tog stana na korištenje apelantu nije bila savjesna. U svezi s tim, Vrhovni sud je naveo da je potrebno, prije svega, utvrditi može li se u konkretnom predmetu "pravo" za koje apelant tvrdi da mu je povrijeđeno podvesti pod zaštitu koju osigurava članak 8. Europske konvencije. Vrhovni sud je naveo da, polazeći od pojma "doma" u smislu članka 8. Europske konvencije i prakse Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), pojam "doma" obuhvaća kako iznajmljen dom i dom u privatnom vlasništvu, tako i stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava (Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda broj *AP 380/04* od 26. travnja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 40/05). Prema mišljenju Vrhovnog suda, u konkretnom slučaju pravo na koje se apelant poziva predstavlja pravo na stjecanje stana, a ne miješanje javnih vlasti u već stečeno pravo. Vrhovni sud je naveo da se, stoga, stan u koji se apelant nije uselio (tj. stan koji postavljenim zahtjevom traži da mu osigura tužena) i u kojem nije obavljao svoje uobičajene aktivnosti i zanimanja ne može smatrati njegovim "domom" u smislu članka 8. Europske konvencije. Pri tome Vrhovni sud je ukazao na stajalište Europskog suda prema kojem "učinkovita zaštita poštovanja privatnog i obiteljskog života ne može tražiti postojanje, u domaćem zakonu, pravne zaštite koja omogućava svakoj obitelji da ima dom samo za sebe" (vidi, Europski sud, *Velosa Barreto*, presuda od 21. studenog 1995. godine, A.334). Vrhovni sud je ukazao da je zbog navedenih razloga usvojio reviziju i preinačio nižestupanjske presude tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev sukladno odredbama članka 250. stavak 1. Zakona o parničnom postupku.

5. Apelant smatra da mu je osporenom odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Apelant navodi da je Vrhovni sud svoju presudu utemeljio samo na odredbama članka 8. Europske konvencije iako to nije bila jedina pravna osnova koju su nižestupanjski sudovi prihvatili. Naime, apelant navodi da je drugostupanjski sud, osim ukazivanja na povredu odredaba članka 8. Europske konvencije, ukazao da je tužena povrijedila i odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima. U svezi s tim, apelant navodi da je tužena bila dužna dodijeliti mu stan bez pravnih tereta u smislu odredaba čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima, ali da to nije učinila, slijedom čega je apelant iseljen iz stana koji mu je dodijelila. Apelant smatra da je onog trenutka kada mu je tužena dodijelila stan na korištenje, stekao pravo na dom, te da je, stoga, tužena bila dužna u trenutku iseljenja iz tog stana osigurati mu drugi stan, čime bi riješila njegovo stambeno pitanje, a time i pravo na dom.

6. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.

Članak 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava zaštićenih Ustavom i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja prava zaštićenih Ustavom, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

7. Ustavni sud u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije mora utvrditi, između ostalog, jesu li ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članku 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerojatno. Apelacija je očigledno neutemeljena ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi, Europski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Ustavni sud, Odluka broj *AP 156/05* od 18. svibnja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očito ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema "opravdan zahtjev" (vidi, Europski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. srpnja 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije "žrtva" kršenja prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

8. Apelant smatra da je Vrhovni sud, pri donošenju svoje odluke, propustio primijeniti odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima, što je kao posljedicu imalo kršenje njegovog prava na pravično suđenje i prava na dom. Ustavni sud, rješavajući brojne ovakve apelacije, konzistentno je ukazivao na praksu Europskog i Ustavnog suda, prema kojoj zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene pozitivnopravnih propisa (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01), niti da supstituiraju redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je uopćeno zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli. Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ustavnih prava (vidi, npr., Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. svibnja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 58/05).

9. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, odredbe Europske konvencije imaju supremaciju nad ostalim zakonima a, prema članku II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, svi sudovi i druga tijela vlasti imaju obvezu "da primjenjuju ljudska prava i temeljne slobode na koje je ukazano u stavku 2". U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj presudi izravno primijenio odredbe članka 8. Europske konvencije, te slijedom toga preinačio nižestupanjske presude tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se obveže tužena da mu, radi rješavanja stambenog pitanja, osigura odgovarajući stan na području grada Sarajeva. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je Vrhovni sud u obrazloženju svoje odluke dao detaljne, jasne i potpune razloge za svoje odlučivanje u čemu Ustavni sud ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost. Naime, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, pozivajući se na praksu Europskog suda i Ustavnog suda, u obrazloženju svoje odluke dao detaljne i jasne razloge kojima se rukovodio pri izvođenju zaključka da "stan" koji apelant traži da mu tužena osigura ne predstavlja apelantov "dom" u smislu članka 8. Europske konvencije, slijedom čega je i odlučio kao u izreci presude. Budući da je Vrhovni sud dao detaljno, jasno i zadovoljavajuće obrazloženje u pogledu primjene odredaba članka 8. Europske konvencije na predmetnu situaciju, Ustavni sud ne smatra da apelantovi navodi kojima ukazuje na odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima (koje reguliraju postupak davanja stana na korištenje) dovode u pitanje pravičnost predmetnog postupka i poštovanje prava na dom. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu Europskog i Ustavnog suda i stajališta navedena i u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da nema ništa što ukazuje da apelantovi navodi u

предметној апелацији pokрећу уставна питања на која се позвао, односно ништа што указује да апелант има "оправдан захтев" у смислу члана 18. став (4) *Pravila Ustavnog suda*. Због тога, Уставни суд закључује да су ови наводи очигледно (*prima facie*) neutemeljeni.

10. Имајући у виду одредбу члана 18. став (4) *Pravila Ustavnog suda*, према којој ће се апелација odbaciti као nedopuštena ukoliko је очигледно (*prima facie*) neutemeljena, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

11. Sukladno чланку VI/5. Устава Bosne i Hercegovine, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник
Уставног суда Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у саставу: предсједник Мирсад Ћеман, потпредсједници Мато Тадић и Златко М. Кнежевић и судије Валерија Галић, Миодраг Симовић и Сеада Палаврић, на сједници одржаној 20. априла 2016. године, у предмету број АП 3240/13, рјешавајући апелацију **Вехида Плеха**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (4) и члана 57 став (2) тачка а) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација **Вехида Плеха** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 65 0 П 071599 12 Рев од 21. маја 2013. године због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. Вехид Плех (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, којег заступа Есад Хрвачић, адвокат из Сарајева, поднио је 22. јула 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 П 071599 12 Рев од 21. маја 2013. године.

2. Пресудом Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 П 071599 09 П од 23. новембра 2009. године обавезана је тужена Радио-телевизија Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: тужена) да апеланту, ради рјешавања стамбеног питања, обезбиди двособан стан, површине 54м², на подручју града Сарајева, те да му накнади трошкове парничног поступка. У образложењу пресуде Општински суд је навео да је у току поступка утврдио да је тужена 1994. године додијелила апеланту, као дугогодишњем раднику, на коришћење стан на Тргу солидарности број 19, површине 47м², у који се апелант није уселио (јер је стан наставио да користи брат умрлог носиоца станарског права на том стану). Општински суд је навео да је тужена, након тога, поново оформила ранг-листу за додјелу станова, те да је 1998. године додијелила апеланту на коришћење стан у Приједорској улици број 6, површине 54м². Општински суд је навео да су апелант и његова породица користили тај стан девет година, те да су након тога исељени из наведеног стана, јер је тај стан враћен у посјед ранијем носиоцу станарског права. Општински суд је указао да се, дакле, апелант на основу акта тужене

законито уселио у стан који се налази у Приједорској улици број 6, те да је тај стан користио девет година као свој дом, заједно са породицом. При томе Општински суд је указао да је чланом 8 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) прописано да свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке. У вези с тим, Општински суд је навео да је у току поступка утврдио да је апеланту на основу законске процедуре додијељен наведени стан на коришћење са сврхом да у њему трајно живи, односно са сврхом да му то буде трајно пребивалиште, из чега слиједи да наведени стан представља апелантов "дом" у смислу члана 8 став 1 Европске конвенције. Према оцјени Општинског суда, тужена у конкретном случају, у поступку додјеле станова својим радницима на основу интерних аката, није поступила у складу са начелом савјесности и поштења, те је на тај начин повриједила апелантово право на дом из члана 8. Европске конвенције. Наиме, Општински суд је указао да је тужена два пута, ради трајног рјешавања стамбеног питања, додијелила апеланту на коришћење станове на којима је постојало право трећег лица које је искључило, односно ограничило апелантово право на коришћење додијељених станова, што је тужена морала знати. Општински суд је навео да је, имајући у виду наведено, одлучио као у изреци пресуде.

3. Одлучујући о жалби тужене против првостепене пресуде, Кантонални суд у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) је донио Пресуду број 65 0 П 071599 10 Гз од 1. децембра 2011. године којом је жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео да су неосновани жалбени наводи тужене којима указује да је првостепени суд извео погрешан закључак да је тужена својим поступањем у поступку додјеле стана повриједила апелантово право на дом. Наиме, Кантонални суд је навео да је тужена власник станова којима је располагала, те да је као власник у поступку додјеле станова на коришћење била дужна да поступа не само по својим правилницима и захтјевима радника већ и у складу са законима које је била дужна примјенити. Кантонални суд је навео да тужена није могла додјељивати станове на којима постоје станарска права, јер је такво поступање противно Закону о престанку примјене Закона о напуштеним становима и Закону о стамбеним односима. Кантонални суд је навео да је тужена морала да да зна какав је статус стана који даје на коришћење и у поступку додјеле располагати само категоријом тзв. слободних станова који се не могу проглашавати напуштеним и за које нису постојале сметње да се њима располаже. Кантонални суд је указао да из утврђеног чињеничног стања неспорно произилази да је апелант у поступку додјеле станова имао првенство према критеријумима тужене (тј. био је први на ранг-листи), те да је по том основу два пута и добио станове на коришћење. Кантонални суд је указао да је тиме утврђено апелантово право на стан и да је правилан закључак првостепеног суда да је тужена додјелом апеланту стана којим није могла располагати повриједила апелантово право на дом из члана 8 Европске конвенције. Кантонални суд је навео да је, стога, првостепени суд правилно одлучио када је усвојио апелантов тужбени захтев који се односи на додјелу – осигурање двособног стана на подручју града Сарајева. При томе Кантонални суд је навео да тиме што се првостепени суд у својој пресуди позвао само на члан 8 Европске конвенције није погрешно примијењено материјално право, јер су "пресуђењем" правилно примијењене и одредбе чл. 23 и 24 Закона о стамбеним односима.

4. Врховни суд, одлучујући о ревизији тужене против другостепене пресуде, донио је Пресуду број 65 0 П 071599 12 Рев од 21. маја 2013. године којом је ревизију усвојио и обје нижестепене пресуде преиначио тако што је одбио апелантов тужбени захтјев. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да у конкретном предмету апелант сматра да му је повријеђено право на дом, будући да је исељен из стана који је до тада користио (у Приједорској улици), а да је за то одговорна тужена јер при додјели тог стана на коришћење апеланту није била савјесна. У вези с тим, Врховни суд је навео да је потребно, прије свега, утврдити да ли се у конкретном предмету "право" за које апелант тврди да му је повријеђено може да подведе под заштиту коју обезбјеђује члан 8 Европске конвенције. Врховни суд је навео да, полазећи од појма "дома" у смислу члана 8 Европске конвенције и праксе Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), појам "дома" обухвата како изнајмљен дом и дом у приватној својини, тако и станове у којима се станује на основу станарског права (Одлука о допуствости и меритуму Уставног суда број АП 380/04 од 26. априла 2005. године, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 40/05). Према мишљењу Врховног суда, у конкретном случају право на које се апелант позива представља право на стицање стана, а не мијешање јавних власти у већ стечено право. Врховни суд је навео да се, стога, стан у који се апелант није уселио (тј. стан који постављеним захтјевом тражи да му обезбједи тужена) и у којем није обављао своје уобичајене активности и занимања не може да сматра његовим "домом" у смислу члана 8 Европске конвенције. При томе Врховни суд је указао на становиште Европског суда према којем "дјелотворна заштита поштовања приватног и породичног живота не може тражити постојање, у домаћем закону, правне заштите која омогућава свакој породици да има дом само за себе" (види, Европски суд, *Velosa Barreto*, пресуда од 21. новембра 1995. године, А.334). Врховни суд је указао да је због наведених разлога усвојио ревизију и преиначио нижестепене пресуде тако што је одбио апелантов тужбени захтјев сходно одредбама члана 250 став 1 Закона о парничном поступку.

5. Апелант сматра да му је оспореном одлуком Врховног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције. Апелант наводи да је Врховни суд своју пресуду засновао само на одредбама члана 8 Европске конвенције иако то није био једини правни основ који су нижестепени судови прихватили. Наиме, апелант наводи да је другостепени суд, осим указивања на повреду одредаба члана 8 Европске конвенције, указао да је тужена повриједила и одредбе чл. 23 и 24 Закона о стамбеним односима. У вези с тим, апелант наводи да је тужена била дужна да му додјели стан без правних терета у смислу одредаба чл. 23 и 24 Закона о стамбеним односима, али да то није учинила, слиједом чега је апелант исељен из стана који му је додјелила. Апелант сматра да је онот тренутка када му је тужена додјелила стан на коришћење стекао право на дом, те да је, стога, тужена била дужна да му у тренутку исељења из тог стана обезбједи други стан, чиме би ријешила његово стамбено питање, а тиме и право на дом.

6. При испитивању допуствости апелације Уставни суд је пошао од одредаба члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.

Члан 18 став (4) Правила Уставног суда гласи:

Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (*prima facie*) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење права заштићених Уставом и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења права заштићених Уставом, тако да је испитивање меритума апелације непотребно.

7. Уставни суд у фази испитивања допуствости апелације мора да утврди, између осталог, да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 18 став (4) Правила Уставног суда. У вези с тим, Уставни суд указује да, према сопственој јуриспруденцији и пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), апелант мора навести повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и ове повреду морају дјеловати вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који довољно јасно показују да је наведена права и слобода могућа (види, Европски суд, *Vanek protiv Slovacke*, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број 53363/99, и Уставни суд, Одлука број АП 156/05 од 18. маја 2005. године), те ако чињенице у односу на које се подноси апелација очито не представљају кршење права које апелант наводи, (види, Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat против Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02), као и кад се утврди да апелант није "жртва" кршења права заштићених Уставом Босне и Херцеговине.

8. Апелант сматра да је Врховни суд, при доношењу своје одлуке, пропустио да примени одредбе чл. 23 и 24 Закона о стамбеним односима, што је као посљедицу имало кршење његовог права на правично суђење и права на дом. Уставни суд, рјешавајући бројне овакве апелације, конзистентно је указивао на праксу Европског и Уставног суда, према којој задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене позитивноправних прописа (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01), нити да супституишу редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је уопштено задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели. Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде уставних права (види, нпр., Уставни суд, Одлука број АП 20/05 од 18. маја 2005. године, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 58/05).

9. Уставни суд, прије свега, указује да, према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, одредбе Европске конвенције имају супремацију над осталим законима а, према члану II/6 Устава Босне и Херцеговине, сви судови и други органи власти имају обавезу "да примјењују људска права и основне слободе на које је указано у ставу 2". У конкретном случају Уставни суд запажа да је Врховни суд у оспореној пресуди директно применио одредбе члана 8 Европске конвенције, те слиједом тога преиначио нижестепене пресуде тако што је одбио апелантов тужбени захтјев којим је тражио да се обавезе тужена да му, ради рјешавања стамбеног питања, обезбједи одговарајући стан на подручју града Сарајева. У вези с тим, Уставни суд указује да је Врховни суд у образложењу своје одлуке дао детаљне, јасне и потпуне разлоге за своје одлучење у чему Уставни суд не налази било какву произвољност. Наиме, Уставни суд запажа да је

Врховни суд, позивајући се на праксу Европског суда и Уставног суда, у образложењу своје одлуке дао детаљне и јасне разлоге којима се руководио при извођењу закључка да "стан" који апелант тражи да му тужена обезбједи не представља апелантов "дом" у смислу члана 8 Европске конвенције, слиједом чега је и одлучио као у изреци пресуде. Будући да је Врховни суд дао детаљно, јасно и задовољавајуће образложење у погледу примјене одредаба члана 8 Европске конвенције на предметну ситуацију, Уставни суд не сматра да апелантови наводи којима указује на одредбе чл. 23 и 24 Закона о стамбеним односима (које регулишу поступак давања стана на коришћење) доводе у питање правичност предметног поступка и поштовање права на дом. Имајући у виду наведено, те конзистентну праксу Европског и Уставног суда и становишта наведена и у овој одлуци, Уставни суд сматра да нема ништа што указује да апелантови наводи у предметној апелацији покрећу уставна питања на која се позвао, односно ништа што указује да апелант има "оправдан захтјев" у смислу члана 18 став (4) Правила Уставног суда. Због тога, Уставни суд закључује да су ови наводи очигледно (*prima facie*) неосновани.

10. Имајући у виду одредбу члана 18 став (4) Правила Уставног суда, према којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је очигледно (*prima facie*) неоснована, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

11. У складу са чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u sastavu: predsjednik Mirsad Ćeman, potpredsjednici Mato Tadić i Zlatko M. Knežević i sudije Valerija Galić, Miodrag Simović i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 20. aprila 2016. godine, u predmetu broj **AP 3240/13**, rješavajući apelaciju **Vehida Pleha**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (4) i člana 57. stav (2) tačka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Vehida Pleha** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 071599 12 Rev od 21. maja 2013. godine zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

1. Vehid Pleh (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Esad Hrvaić, advokat iz Sarajeva, podnio je 22. jula 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 P 071599 12 Rev od 21. maja 2013. godine.

2. Presudom Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 071599 09 P od 23. novembra 2009. godine obavezana je tužena Radio-televizija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tužena) da apelantu, radi rješavanja stambenog pitanja, osigura dvosoban stan, površine 54m², na području grada Sarajeva, te da mu naknadi troškove parničnog postupka. U obrazloženju presude Općinski sud je naveo da je u

toku postupka utvrdio da je tužena 1994. godine dodijelila apelantu, kao dugogodišnjem radniku, na korišćenje stan na Trgu solidarnosti broj 19, površine 47m², u koji se apelant nije uselio (jer je stan nastavio da koristi brat umrlog nosioca stanarskog prava na tom stanu). Općinski sud je naveo da je tužena, nakon toga, ponovo оформила rang-listu za dodjelu stanova, te da je 1998. godine dodijelila apelantu na korišćenje stan u Prijedorској ulici broj 6, površine 54m². Općinski sud je naveo da su apelant i njegova porodica koristili taj stan devet godina, te da su nakon toga iseljeni iz navedenog stana, jer je taj stan vraćen u posjed ranijem nosiocu stanarskog prava. Općinski sud je ukazao da se, dakle, apelant na osnovu akta tužene zakonito uselio u stan koji se nalazi u Prijedorској ulici broj 6, te da je taj stan koristio devet godina kao svoj dom, zajedno sa porodicom. Pri tome Općinski sud je ukazao da je članom 8. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) propisano da svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da je u toku postupka utvrdio da je apelantu na osnovu zakonske procedure dodijeljen navedeni stan na korišćenje sa svrhom da u njemu trajno živi, odnosno sa svrhom da mu to bude trajno prebivalište, iz čega slijedi da navedeni stan predstavlja apelantov "dom" u smislu člana 8. stav 1. Evropske konvencije. Prema ocjeni Općinskog suda, tužena u konkretnom slučaju, u postupku dodjele stanova svojim radnicima na osnovu internih akata, nije postupila u skladu sa načelom savjesnosti i poštenja, te je na taj način povrijedila apelantovo pravo na dom iz člana 8. Evropske konvencije. Naime, Općinski sud je ukazao da je tužena dva puta, radi trajnog rješavanja stambenog pitanja, dodijelila apelantu na korišćenje stanove na kojima je postojalo pravo trećeg lica koje je isključilo, odnosno ograničilo apelantovo pravo na korišćenje dodijeljenih stanova, što je tužena morala znati. Općinski sud je naveo da je, imajući u vidu navedeno, odlučio kao u izreци пресуде.

3. Odlučujući o žalbi tužene protiv prvostepene presude, Kantonalni sud u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je donio Presudu broj 65 0 P 071599 10 Gz od 1. decembra 2011. godine kojom je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da su neosnovani žalbeni navodi tužene kojima ukazuje da je prvostepeni sud izveo pogrešan zaključak da je tužena svojim postupanjem u postupku dodjele stana povrijedila apelantovo pravo na dom. Naime, Kantonalni sud je naveo da je tužena vlasnik stanova kojima je raspolagala, te da je kao vlasnik u postupku dodjele stanova na korišćenje bila dužna da postupa ne samo po svojim pravilnicima i zahtjevima radnika već i u skladu sa zakonima koje je bila dužna primijeniti. Kantonalni sud je naveo da tužena nije mogla dodjeljivati stanove na kojima postoje stanarska prava, jer je takvo postupanje protivno Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima i Zakonu o stambenim odnosima. Kantonalni sud je naveo da je tužena morala znati kakav je status stana koji daje na korišćenje i u postupku dodjele raspolagati samo kategorijom tzv. slobodnih stanova koji se ne mogu proglašavati napuštenim i za koje nisu postojale smetnje da se njima raspolaze. Kantonalni sud je ukazao da iz utvrđenog činjeničnog stanja nesporno proizlazi da je apelant u postupku dodjele stanova imao prvenstvo prema kriterijima tužene (tj. bio je prvi na rang-listi), te da je po tom osnovu dva puta i dobio stanove na korišćenje. Kantonalni sud je ukazao da je time utvrđeno apelantovo pravo na stan i da je pravilan zaključak prvostepenog suda da je tužena dodjelom apelantu stana kojim nije mogla raspolagati povrijedila apelantovo pravo na dom iz člana 8. Evropske konvencije. Kantonalni sud je naveo da je, stoga, prvostepeni sud pravilno odlučio kada je usvojio apelantov tužbeni zahtjev koji se odnosi na dodjelu – osiguranje dvosobnog stana na području grada Sarajeva. Pri tome Kantonalni sud je

naveo da time što se prvostepeni sud u svojoj presudi pozvao samo na član 8. Evropske konvencije nije pogrešno primijenjeno materijalno pravo, jer su "presuđenjem" pravilno primijenjene i odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima.

4. Vrhovni sud, odlučujući o reviziji tužene protiv drugostepene presude, donio je Presudu broj 65 O P 071599 12 Rev od 21. maja 2013. godine kojom je reviziju usvojio i obje nižestepene presude preinačio tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da u konkretnom predmetu apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na dom, budući da je iseljen iz stana koji je do tada koristio (u Prijedorskoj ulici), a da je za to odgovorna tužena jer pri dodjeli tog stana na korišćenje apelantu nije bila savjesna. U vezi s tim, Vrhovni sud je naveo da je potrebno, prije svega, utvrditi da li se u konkretnom predmetu "pravo" za koje apelant tvrdi da mu je povrijeđeno može podvesti pod zaštitu koju osigurava član 8. Evropske konvencije. Vrhovni sud je naveo da, polazeći od pojma "doma" u smislu člana 8. Evropske konvencije i prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), pojam "doma" obuhvata kako iznajmljen dom i dom u privatnom vlasništvu, tako i stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava (Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda broj AP 380/04 od 26. aprila 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 40/05). Prema mišljenju Vrhovnog suda, u konkretnom slučaju pravo na koje se apelant poziva predstavlja pravo na stjecanje stana, a ne miješanje javnih vlasti u već stečeno pravo. Vrhovni sud je naveo da se, stoga, stan u koji se apelant nije uselio (tj. stan koji postavljenim zahtjevom traži da mu osigura tužena) i u kojem nije obavljao svoje uobičajene aktivnosti i zanimanja ne može smatrati njegovim "domom" u smislu člana 8. Evropske konvencije. Pri tome Vrhovni sud je ukazao na stav Evropskog suda prema kojem "djelotvorna zaštita poštovanja privatnog i porodičnog života ne može tražiti postojanje, u domaćem zakonu, pravne zaštite koja omogućava svakoj porodici da ima dom samo za sebe" (vidi, Evropski sud, *Velosa Barreto*, presuda od 21. novembra 1995. godine, A.334). Vrhovni sud je ukazao da je zbog navedenih razloga usvojio reviziju i preinačio nižestepene presude tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev shodno odredbama člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

5. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. Apelant navodi da je Vrhovni sud svoju presudu zasnovao samo na odredbama člana 8. Evropske konvencije iako to nije bio jedini pravni osnov koji su nižestepeni sudovi prihvatili. Naime, apelant navodi da je drugostepeni sud, osim ukazivanja na povredu odredaba člana 8. Evropske konvencije, ukazao da je tužena povrijedila i odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima. U vezi s tim, apelant navodi da je tužena bila dužna da mu dodijeli stan bez pravnih tereta u smislu odredaba čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima, ali da to nije učinila, slijedom čega je apelant iseljen iz stana koji mu je dodijelila. Apelant smatra da je onog trenutka kada mu je tužena dodijelila stan na korišćenje stekao pravo na dom, te da je, stoga, tužena bila dužna da mu u trenutku iseljenja iz tog stana osigura drugi stan, čime bi riješila njegovo stambeno pitanje, a time i pravo na dom.

6. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava zaštićenih Ustavom i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

7. Ustavni sud u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi, Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očito ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema "opravdan zahtjev" (vidi, Evropski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije "žrtva" kršenja prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

8. Apelant smatra da je Vrhovni sud, pri donošenju svoje odluke, propustio da primijeni odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima, što je kao posledicu imalo kršenje njegovog prava na pravično suđenje i prava na dom. Ustavni sud, rješavajući brojne ovakve apelacije, konzistentno je ukazivao na praksu Evropskog i Ustavnog suda, prema kojoj zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene pozitivnopravnih propisa (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01), niti da supstituiraju redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je uopćeno zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli. Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ustavnih prava (vidi, npr., Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 58/05).

9. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, odredbe Evropske konvencije imaju supremaciju nad ostalim zakonima a, prema članu II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, svi sudovi i drugi organi vlasti imaju obavezu "da primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2". U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj presudi direktno primijenio odredbe člana 8. Evropske konvencije, te slijedom toga preinačio nižestepene presude tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se obaveže tužena da mu, radi rješavanja stambenog pitanja, osigura odgovarajući stan na području grada Sarajeva. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je Vrhovni sud u obrazloženju svoje odluke dao detaljne, jasne i potpune razloge za svoje odlučivanje u čemu Ustavni sud ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost. Naime, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, pozivajući se na praksu Evropskog suda i Ustavnog suda, u obrazloženju svoje odluke dao detaljne i jasne razloge kojima se rukovodio pri izvođenju zaključka da "stan" koji apelant traži da mu tužena osigura ne predstavlja apelantov "dom" u smislu člana 8. Evropske konvencije, slijedom čega je i odlučio kao u izreci presude. Budući da je Vrhovni sud dao detaljno, jasno i zadovoljavajuće obrazloženje u pogledu primjene odredaba člana

8. Evropske konvencije na predmetnu situaciju, Ustavni sud ne smatra da apelantovi navodi kojima ukazuje na odredbe čl. 23. i 24. Zakona o stambenim odnosima (koje reguliraju postupak davanja stana na korišćenje) dovode u pitanje pravičnost predmetnog postupka i poštovanje prava na dom. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu Evropskog i Ustavnog suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da nema ništa što ukazuje da apelantovi navodi u predmetnoj apelaciji pokreću ustavna pitanja na koja se pozvao, odnosno ništa što ukazuje da apelant ima "opravdan zahtjev" u smislu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su ovi navodi očigledno (*prima facie*) neosnovani.

10. Imajući u vidu odredbu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

11. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, s. r.

K A Z A L O

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 596 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 1
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 1
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 2
597 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 2
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 2
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 3
598 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 3
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 3
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 4
599 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 4
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 4
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 4

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

- 600 Odluka o kriterijima za raspodjelu tekućih darovnica odobrenih Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine za potporu sajamskim i drugim manifestacijama i aktivnostima u zemlji i inozemstvu u svrhu promidžbe domaće proizvodnje u 2016. godini (hrvatski jezik) 5
Одлука о критеријумима за расподелу текућих грантова одобрених Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине за подршку сајамским и другим манифестацијама и активностима у земљи и иностранству у сврху промоције домаће производње у 2016. години (српски језик) 6

Odluka o kriterijima za raspodjelu tekućih grantova odobrenih Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine za podršku sajamskim i drugim manifestacijama i aktivnostima u zemlji i inostranstvu u svrhu promocije domaće proizvodnje u 2016. godini (bosanski jezik) 7

601 Odluka o potvrdi imenovanja generalnog direktora Regulatorne agencije za komunikacije (hrvatski jezik) 8

Одлука о потврди именовања генералног директора Регулаторне агенције за комуникације (српски језик) 8

Odluka o potvrdi imenovanja generalnog direktora Regulatorne agencije za komunikacije (bosanski jezik) 9

602 Zaključak o upućivanju časnika za vezu Bosne i Hercegovine pri SECI/SELEC centru u Bukureštu (hrvatski jezik) 9

Закључак о упућивању официра за везу Босне и Херцеговине при СЕЦИ/СЕЛЕЦ центру у Букурешту (српски језик) 9

Zaključak o upućivanju oficira za vezu Bosne i Hercegovine pri SECI/SELEC centru u Bukureštu (bosanski jezik) 10

KOMISIJA ZA RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU BOSNE I HERCEGOVINE

603 Odluka o razrješenju predsjedavajućeg Komisije (hrvatski jezik) 10

Одлука о разрјешењу председавајућег Комисије (српски језик) 10

Odluka o razrješenju predsjedavajućeg Komisije (bosanski jezik) 11

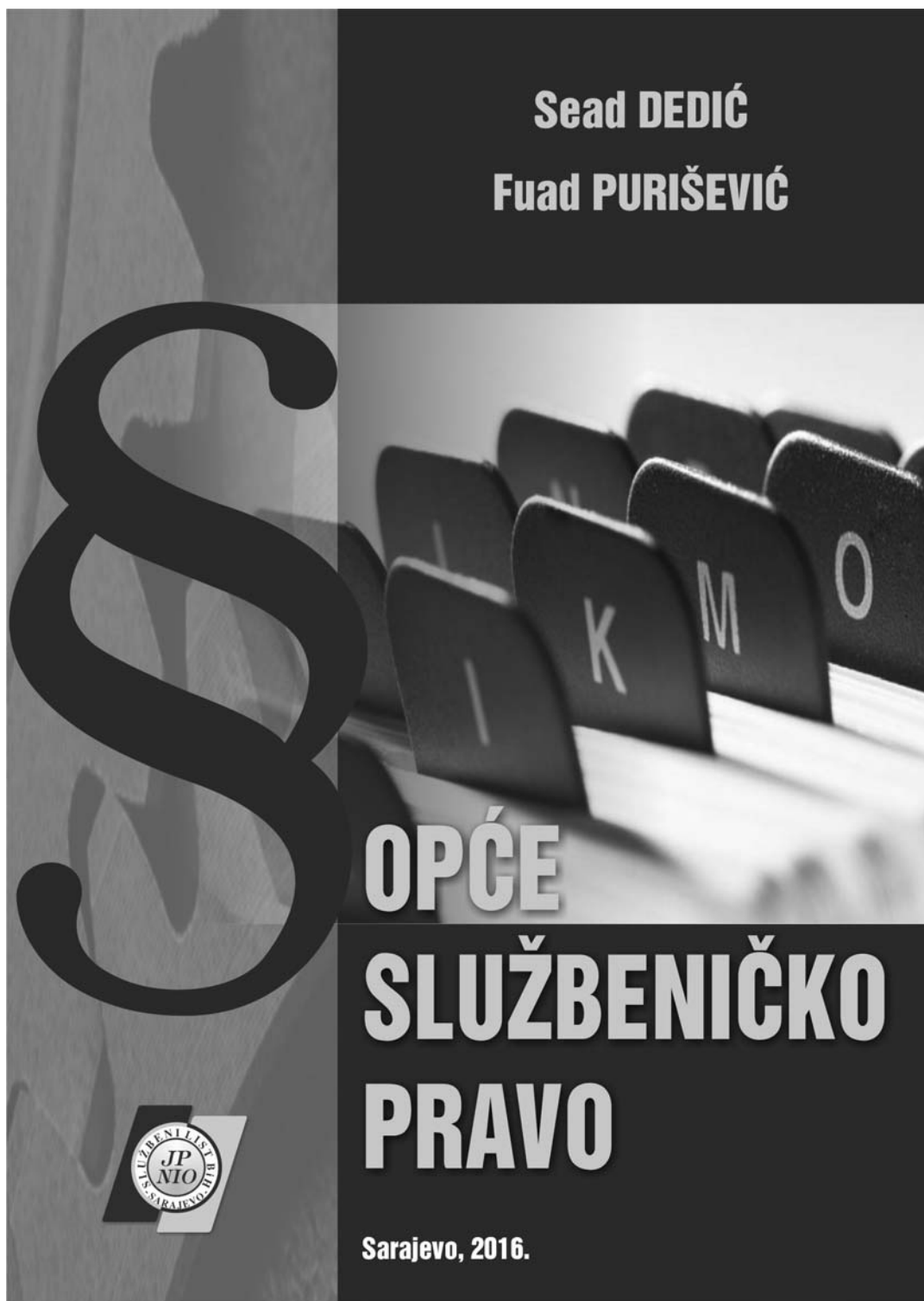
604 Odluka o razrješenju Generalnog tajnika Komisije (hrvatski jezik) 11

Одлука о разрјешењу Генералног секретара Комисије (српски језик) 11

Odluka o razrješenju Generalnog sekretara Komisije (bosanski jezik) 11

605 Odluka o imenovanju predsjedavajućeg Komisije (hrvatski jezik) 12

	Одлука о именовању предсједавајућег Комисије (српски језик)	12	KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE	
	Одлука о именовању предсједavajuћег Комисије (bosanski jezik)	12	609	Закључак о обустави поступка (hrvatski jezik) 15
606	Одлука о именовању генералног тajника Комисије (hrvatski jezik)	12		Закључак о обустави поступка (српски језик) 16
	Одлука о именовању генералног секретара Комисије (српски језик)	12		Закључак о обустави поступка (bosanski jezik) 16
	Одлука о именовању генералног секретара Комисије (bosanski jezik)	13	AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE	
607	Одлука о разрјешењу чланова Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	13	610	Одлука о усвајању Јединственог програма обраде података пописа становништва, кућанстава и станова у Bosni i Hercegovini 2013. godine (hrvatski jezik) 17
	Одлука о разрјешењу чланова Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine (српски језик)	13		Одлука о усвајању Јединственог програма обраде података пописа становништва, домаћинства и станова у Bosni i Hercegovini 2013. године (српски језик) 23
	Одлука о разрјешењу чланова Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	14		Одлука о усвајању Јединственог програма обраде података пописа становништва, домаћинства и станова у Bosni i Hercegovini 2013. године (bosanski jezik) 29
608	Одлука о конституирању Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine за mandatno razdoblje od 2016. do 2018. године (hrvatski jezik)	14	USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE	
	Одлука о конституисању Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine за mandatni period od 2016. do 2018. године (српски језик)	15	611	Одлука број AP 2638/13 (hrvatski jezik) 35
	Одлука о конституисању Комисије за рачуноводство и ревизију Bosne i Hercegovine за mandatni period od 2016. do 2018. године (bosanski jezik)	15		Одлука број AP 2638/13 (српски језик) 39
				Одлука број AP 2638/13 (bosanski jezik) 44
			612	Одлука број AP 3049/13 (hrvatski jezik) 49
				Одлука број AP 3049/13 (српски језик) 55
				Одлука број AP 3049/13 (bosanski jezik) 61
			613	Одлука број AP 3240/13 (hrvatski jezik) 67
				Одлука број AP 3240/13 (српски језик) 69
				Одлука број AP 3240/13 (bosanski jezik) 71

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasi odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za 1 polugodište 2016. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM